

PRILOGA:

PREDLOG ZAKONA (EVA: 2024-3340-0045)

ZAKON O DOPOLNITVI ZAKONA O URESNIČEVANJU JAVNEGA INTERESA ZA KULTURO (ZUJIK-I)

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb in 105/22 – ZZNŠPP; v nadaljnjem besedilu: ZUJIK) je temeljni pravni akt na področju kulture v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: država). Izhajajoč iz opredelitve javnega interesa za kulturo vzpostavlja pravni okvir zagotavljanja pogojev za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin ter določa pristojnosti nosilcev kulturne politike na državni in lokalni ravni. Vpeljuje ključne pravne institute, koncepte in mehanizme za uresničevanje kulturne politike, ki so v stalni interakciji s konkretnimi družbenimi, ekonomskimi in kulturnimi okoliščinami. Ker ureja delovanje kulturnih ustvarjalcev, javnih zavodov, agencij, skladov in drugih nosilcev kulturnih dejavnosti, ter vpliva na možnosti in danosti uporabnikov kulturnih dobrin, se zakon zaradi nenehnega razvoja in sprememb na vseh področjih kulture in družbe tudi redno spreminja.

Kulturni sektor je v obdobju od sprejetja prve različice ZUJIK doživel bistvene spremembe v prevladujočih načinih ustvarjanja, upravljanja in financiranja. Skladno s tem se je tudi zakon zaradi porajajočih se izzivov v kulturi izkazoval za pomanjkljivega ter terjal prilagoditve zakonskih določb in uvedbe novih pravnih institutov. Predlagan Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (v nadaljnjem besedilu: ZUJIK-I), je posledično deseta novela po vrsti, pri čemer kot prva obsežnejša sprememba zakona po več kot dveh desetletjih predstavlja korak k celoviti prenovi zakonodajnega okvira. Dosedanje spremembe so izzive praviloma naslavljale v omejenem obsegu. Zakon so s tem aktualizirale in uvedle nekatere pomembne inovacije, a vanj vnesle tudi določene notranje nedoslednosti.

ZUJIK-I je usmerjen k sanaciji določb, ki so se skozi leta izkazale za pomanjkljive, vseeno pa se loteva širše konceptualne preнове. Vzpostavlja sodobnejšo opredelitev javnega interesa v kulturi, obstoječe določbe temeljito nadgrajuje in uvaja nove institute. Izhajajoč iz načel pravne in socialne države, avtonomije in specifik kulturnega ustvarjanja, vključujoče javne sfere ter preglednosti in kakovosti predpisov, novela zakona pomembno modernizira krovno kulturno zakonodajo. Pri tem se predlogi sprememb še posebej osredotočajo na izboljšanje pravnega okvira, ki ureja financiranje, upravljanje in delovnopravne posebnosti javnih zavodov, potek izvajanja investicij in upravljanje z javno kulturno infrastrukturo, okrepljeno socialno varnost samozaposlenih v kulturi in uskladitve zakonskih določb z vlogo nevladnih organizacij v kulturi. Skozi celotno zakonsko materijo se uvaja večja transparentnost v postopkih in vodenju kulturne politike ter izboljšuje pravne podlage za izvajanje raziskovalnega in analitičnega dela v kulturi.

Spreminja se 55 od trenutnih 142 členov ter v zakon dodaja 5 novih členov. Po obsegu spremenjenega besedila gre za tretjinsko spremembo in dopolnitev zakonske materije. Posamezne spremembe se uvajajo na podlagi skrbne presoje o potrebnosti pravnega urejanja, dodatno

normiranje pa se uvaja le v obsegu, ki je nujno potreben za doseg zastavljenih ciljev. Z redakcijski popravki, bodisi zaradi uskladitve z novimi oziroma spremenjenimi določbami novele ali zaradi zagotavljanja pravilnejše uporabe strokovnih pojmov se uvaja večja notranja koherenca zakona in izboljšuje skladnost z nomotehničnimi smernicami.

Pričujoča novela temelji na analizah, objavljenih v veljavni Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2024–2031. V nadaljevanju so po sklopih in z navedbo poglobitvenih razlogov za sprejem zakona predstavljeni ključni izzivi, ki jih naslavlja ZUJIK-I.

a) Konceptualni okvir javnega interesa za kulturo

Opredelevanje javnega interesa za kulturo je v veljavnem zakonu v nekaterih pogledih nejasna in umeščena v ločene člene. Pri tem je v zadevnih določbah navedba konkretnih organizacijskih načel, na podlagi katerih bi bilo moč interpretirati poznejše člene in bi bolj utemeljevala praktične pravne in finančne posledice, izrazito splošna. Veljavna določitev javnega interesa za kulturo, ki se osredotoča na ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin, pri zagotavljanju potrebnih pogojev med drugim ne vključuje načela zagotavljanja urejenih pogojev za delo, čeprav so ti nujni za učinkovito uresničevanje javnega interesa in v znatnem delu kulturnega sektorja neprimerni. Prav tako je odsotna napotitev k smernicam skladnega regionalnega razvoja, ki bi morala biti v luči značilnosti slovenskega poselitvenega sistema, kot je visoka razpršenost in nizka stopnja urbanih zgostitev, eno ključnih vodil javnega interesa za kulturo. Kakovost kulturnega življenja v lokalnih skupnostih po vsej državi je izrazito neenakomerna. V luči ne le posledic klimatskih sprememb ampak tudi pospešenih sprememb v ekonomskih oziroma produkcijskih režimih in novih paradigmah razvoja se zdi neprimerna tudi odsotnost načela trajnosti kot enega organizacijskih načel, ki bi jim moralo slediti uresničevanje javnega interesa za kulturo.

Prav tako so se od uvedbe tega zakona v dejavnostih Ministrstva za kulturo (v nadaljnjem, besedilu: ministrstvo) ter širšega kulturnega sektorja uveljavila nekatera področja delovanja in metode uresničevanja javnega interesa v kulturi, ki jih ZUJIK v svojih določbah ne predvideva oziroma se nanje sklicuje z neustrezno terminologijo. V sedanjem sistemu med področji kulture še posebej izstopa odsotnost transdisciplinarnosti kot uveljavljenega pristopa dela v kulturi, ter področja nesnovne kulturne dediščine, ki je praksi sicer že prešlo v pristojnost druge področne kulturne zakonodaje.

Nujna je tudi uskladitev zakona na področju, ki se v kulturnopolitični rabi že uporablja, a le v omejenem obsegu, v samem zakonu pa je zapisana nekoliko anahronistično. ZUJIK namreč med ključnimi izrazi zakona ter med načini uresničevanja javnega interesa za kulturo ne prepozna nevladnih organizacij, nadalje pa v povezanem členu kot ključni subjekt navaja kulturna društva. V realnosti je množstvo nevladnih organizacij v večih oblikah, poleg kulturnih društev še v oblikah zasebnih zavodov in ustanov, že zdaj en temeljnih gradnikov oziroma gonil v procesih ustvarjanja, posredovanja in varovanja kulturnih dobrin. Pri tem tudi veljavni predpis določa, da se jih preko sofinanciranja javnih kulturnih programov financira primerljivo z javnimi zavodi, čeravno tega v realnosti sistemsko ne dosega v celoti. Težave se kažejo predvsem v odsotnosti kontinuiranega financiranja in zagotavljanja primernih prostorskih pogojev delovanja.

Potrebna je tudi širša ureditev instituta samozaposlenih v kulturi, ki že v sami terminologiji napotuje na drug pravni in socio-ekonomski kontekst kot je ta, v katerem delujejo posamezniki z navedenim statusom. Bolj natančno poimenovanje bi morala spremljati izboljšava njihove delovno-pravne prekernosti in določitev mesta v širši kulturni sferi. Nekateri drugi področni operativni koncepti ZUJIK niso dovolj natančno definirani, na primer preseganja pomena za lokalno skupnost in preseganje občinskega pomena, obdobje avdicije in dohodkovni cenzus. Nekateri drugi s splošnimi predpisi iz drugih resorjev predvideni operativni koncepti, ki so se uveljavili po sprejemu

izvornega zakona, denimo vsebinske mreže ter razvoj podpornega okolja, pa v ZUJIK niso opredeljeni oziroma se ta nanje ne sklicuje. Iz teh nedorečenosti izhajajo ovire za bolj učinkovito operacionalizacijo namena ZUJIK.

b) Transparentna, dialoška in merljiva kulturna politika

Vodenje kulturne politike skozi smiselno rabo dokumentov razvojnega načrtovanja je bilo v prvem poldrugem desetletju veljavnosti ZUJIK mestoma neustrezno, tako iz vidika vsebine kot časovne veljavnosti nacionalnega programa za kulturo. Z novelo iz leta 2016 se je ta institut uredil bolj skladno in določno, vseeno so nekatere določbe glede nacionalnega programa za kulturo zaradi predhodnih noveliranj izgubile interno koherenco, njihova dikcija pa še vedno predvideva način izvajanja, ki v praksi ne deluje dobro in je glede na druge določbe nekoliko kontradiktorno. Če je strateško načrtovanje kulturne politike na državni ravni relativno primerno urejeno, pa je manj natančno predvideno uresničevanje javnega interesa za kulturo skozi strateške razvojne dokumente v kontekstu lokalne samouprave.

Trenutno se podatki o kulturi zbirajo le občasno, zbirke podatkov so med seboj slabo povezane, zaradi umanjkanja rednih periodičnih raziskav pa je v kulturi težko slediti trendom in učinkom javnih politik na lokalni ravni. Podatki so pogosto zbrani zgolj na ravni kazalnikov neposrednih učinkov, redkeje pa se merijo dolgotrajni učinki. Te pomanjkljivosti otežujejo bolj poglobljene raziskave ter posledično kvalitetnejše podlage za sprejemanje ukrepov kulturne politike na nacionalni in lokalni ravni.

Nacionalnemu svetu za kulturo so v veljavnem zakonu poleg sodelovanja pri pripravi nacionalnega programa za kulturo dodeljene naloge, ki so se glede na naravo in način delovanja sveta kot najvišjega neodvisnega telesa na področju kulture in zastopnika tako civilne družbe kot stroke izkazale kot izziv. Podobno velja tudi za Kulturniško zbornico Slovenije, za katero ZUJIK predvideva strokovne funkcije, ki jih nikoli ni mogla v celoti in smiselno prevzeti. Uvedena za skupno zastopanje interesov različnih stanovskih društev v kulturi se v dveh desetletjih ni vzpostavila na način, da se prek nje zainteresirani posamezniki in organizacije informirajo o bistvenih kulturnopolitičnih namerah države in da po formalni poti uveljavljajo svoje mnenje in predloge. Navkljub pomislekom o nadaljnji smiselnosti pa takšna oblika omogoča organizirano in splošnejšo artikulacijo stališč, racionalnejšo organizacijo dela v stroki in tudi ministrstva pri procesih dialoškega oblikovanja instrumentov kulturne politike. Nasprotno je njena vloga v določenih postopkih pretirano normirana, sploh glede na to, da zbornice zakon ne ustanavlja, ampak zgolj predlaga njeno možnost. Njeno vlogo je potrebno v shemi uresničevanja javnega interesa natančneje opredeliti tudi preko načina financiranja iz državnega proračuna in ji s tem zagotoviti potrebno avtonomijo.

Prav tako je v tistem delu ZUJIK, ki ureja angažiranje stroke v strokovnem delu in presojah ministrstva, pomanjkljivo urejen način izbire članov strokovnih komisij, ki ne zagotavlja ustrezne transparentnosti postopka oziroma - kadar gre za začasne komisije - učinkovitost in agilnosti ministrstva.

Trenutna ureditev v zakonu ne zagotavlja ustrezne pravne podlage za vzpostavitev informacijsko podprtega sistema spremljanja, financiranja in analize kulturnih dejavnosti, ki bi bila usklajena s sodobnimi potrebami digitalizacije. Čeprav zakon določa različne evidence, te ne omogočajo učinkovite obdelave, analitičnega spremljanja ali dostopnosti podatkov v digitalni obliki. Zakon tudi ni prilagojen novim tehnološkim možnostim in ni skladen z zahtevami sodobnega upravljanja z javnimi podatkovnimi viri in pri tem še posebej z zasebnimi podatki. Ne vsebuje specifičnih določb, ki bi opredeljevale, kateri podatki so lahko zbrani, kako dolgo se hranijo in kdo ima dostop do njih. V skladu s Splošno uredbo o varstvu podatkov (GDPR) je nujno, da so podatki zbrani na podlagi

izrecne privolitve posameznikov ali pa da so javnega značaja. Ker trenutna ureditev tega ne ureja dovolj natančno, obstaja tveganje, da bi bilo zbiranje in obdelava podatkov o kulturnih subjektih v nasprotju z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov. Ne predvideva mehanizmov za analizo podatkov, ki bi služili strateškemu načrtovanju in oblikovanju dolgoročnih kulturnih politik. Ministrstvo in drugi nosilci javnega interesa zaradi omenjene razdrobljenosti in pomanjkanja preglednosti podatkov ne morejo natančno oceniti, kako učinkoviti so bili posamezni ukrepi, ali kako so razdeljena javna sredstva vplivala na razvoj kulturnega sektorja. Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 22/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 112/07, 9/11, 57/12 – ZPOP-1A, 21/18 – ZNOrg, 9/19 in 186/21 – ZZrID) že vsebuje določbe, ki omogočajo zbiranje podatkov o raziskovalnih projektih in rezultatih, kar prispeva k bolj učinkovitemu upravljanju z raziskovalnimi sredstvi. Dodatno je pomembno omeniti, da trenutna ureditev v ZUJIK ne omogoča ustrezne integracije različnih podatkovnih virov, kot so podatki o financiranju, izvajalcih in kulturnih dejavnostih. Ti podatki so pogosto ločeni po različnih evidencah, kar onemogoča njihovo sistematično obdelavo. Z vidika sodobnega upravljanja je nujno, da se podatki iz različnih virov povežejo v enoten sistem, ki bi omogočal pregledno spremljanje vseh kulturnih dejavnosti in njihovega financiranja. Zato je potrebna dopolnitev zakona z novim členom, ki bi omogočil vzpostavitev enotne digitalne podatkovne baze kulturnih dejavnosti, sistematiziral zbiranje podatkov o kulturnih dejavnostih in omogočil boljšo povezljivost med različnimi evidencami in podatkovnimi viri, kar bi olajšalo analiziranje kulturnih politik na podlagi dejanskih in merljivih vstopnih podatkov.

c) Upravljanje in financiranje javnih zavodov, vključno s pogoji dela

Trenutna ureditev letnih programov dela in delovanja javnih zavodov ustvarja izrazito kratkoročno usmeritev, ki otežuje dolgoročno in strateško načrtovanje javnih kulturnih programov. Kratko obdobje načrtovanja onemogoča razvoj ambicioznejših in fleksibilnejših projektov, ki bi bolje zadovoljevali javni interes za kulturo. Kultura zahteva stabilnost in kontinuiteto, potrebno za večletne projektne cikle ter strateško načrtovanje dejavnosti. Vodstva javnih zavodov že dolgo opozarjajo, da je trenutna praksa omejujoča in da ovira izvajanje javnih nalog v kulturi.

Financiranje javnih zavodov bi bilo lahko ustrezneje urejeno tudi v primerih proceduralnih zapletov oziroma zamud pri sprejemanju potrebnih aktov. Takšne situacije, na primer zamude pri sprejemanju proračunov, nepredvideni dogodki pri potrjevanju programov ali spremembe v financiranju, otežujejo nemoteno izvajanje poslanstva javnih zavodov. Ureditev začasnega financiranja, ki javnim zavodom omogoča premostiti take situacije, trenutno ni dovolj jasna.

Pri vzpostavljanju organov javnih zavodov, katerih ustanovitelj ni država, ampak lokalna skupnost, veljavne določbe večinskim financerjem podeljujejo neustrezne upravljavske in nadzorstvene položaje.

Veljavni ZUJIK že omogoča uvedbo sodobnejših metod upravljanja na način, da namesto direktorja javne zavode vodijo uprave, pri čemer pa uveljavitev uprav zahteva dodatno pravno razjasnitev. Poleg tega v trenutnem zakonu ni predviden institut delavskega direktorja v javnih zavodih, kjer bi bil zaradi obsega zaposlenih potreben večji vpliv zaposlenih na procese odločanja. S tem bi se povečala odgovornost vodstva do zaposlenih in okrepilo sodelovanje med zaposlenimi ter vodstvom pri načrtovanju in sprejemanju odločitev.

Postopek imenovanja in razreševanja direktorjev, pa tudi odgovornosti in pristojnosti direktorjev ter svetov zavodov, je v veljavni zakonodaji nejasno opredeljen. Računsko sodišče je leta 2021 opozorilo na vrsto pomanjkljivosti v zakonskih določbah in ustanovnih aktih v zvezi z vlogo svetov zavoda. Trenutno veljavni postopki imenovanja organov ne dosegajo standardov primerne odprtosti in preglednosti, zato je potrebna natančnejša ureditev postopkov imenovanja, da bi ti

postopki omogočili izbiro najboljših kandidatov. Poleg tega je potrebno izboljšati določbe, ki opredeljujejo pristojnosti in odgovornosti direktorjev in svetov zavodov.

V trenutnem zakonu so določbe o upravljanju kulturne infrastrukture mestoma nejasne, kar vodi do različnih interpretacij in praks, ki lahko nasprotujejo načelom transparentnosti in pravične razpoložljivosti javne kulturne infrastrukture ter otežujejo njeno ustrezno upravljanje in dostopnost. Specifične potrebe umetniških delovnih mest niso zadostno urejene z zakonodajo, ki ureja delovna razmerja in položaj javnih uslužbencev. Institut obdobje avdicije, ki je pomemben za zagotavljanje kakovosti dela v javnih zavodih na področju kulture, ni določen. Prav tako trenutna ureditev ne zagotavlja ustreznih socialnih varnostnih mehanizmov, kot so prekvalifikacija ali dokvalifikacija in zaposlitev na drugem delovnem mestu, kar bi omogočilo zaposlenim, da se prilagajajo spremembam v svoji karieri, ne da bi izgubili socialno varnost. Trenutno stanje tako otežuje fleksibilnost in razvoj profesionalnih poti zaposlenih v kulturnem sektorju. Pri tem bi lahko mnogo večjo vlogo imel institut napotitve zaposlenih v javnih zavodih na delo k drugim zavodom, ki se doslej sicer ni uveljavil in se uporablja le izjemoma.

Pomanjkanje specifičnih znanj na nekaterih delovnih mestih v kulturnih zavodih kaže na potrebo po dodatnem poudarku na institutu mentorskega prenosa znanja. Nekatera delovna mesta v javnih zavodih zahtevajo specializirana znanja, ki jih ni mogoče pridobiti zunaj sistema teh istih javnih zavodov. Vpeljava mehanizmov prenosa znanja znotraj javnih zavodov bi omogočila boljše pripravo mladih kadrov in strokovno uvajanje v specifične naloge kulturnih delavcev. Trenutno pomanjkanje teh mehanizmov otežuje nemoteno generacijsko obnovo v javnem kulturnem sektorju.

Predvsem na področju filma in gledališča se pogosto dogaja, da so v produkcijske procese vključeni tudi otroci mlajši od 15 let, izkazalo pa se je, da je treba takšno delo dodatno normirati.

d) Delovanje nevladnih organizacij v kulturi

V veljavnem ZUJIK nevladne organizacije glede na njihovo vlogo pri uresničevanju javnega interesa v kulturi niso ustrezno umeščene v konceptualno ogrodje zakonodaje, pri tem izrecno izpostavljen subjekt kulturnega društva v obstoječi zakonodaji ni skladen s krovno zakonsko terminologijo in množtvom organizacijskih oblik v polju nevladnih organizacij. Prav tako so določbe Zakona o nevladnih organizacijah v nekaterih vidikih neprimerne za specifične tipe nevladnega organiziranja na polju kulture in je zato potrebno, da ZUJIK določi področne izjeme.

Upravljanje in brezplačna uporaba javne kulturne infrastrukture sta trenutno urejena na način, ki nevladne organizacije postavlja v slabšo pozicijo proti drugim upravljalcem javne kulturne infrastrukture in ovira stabilno ter razvojno delovanje nevladnih organizacij, še posebej iz vidika zagotavljanja sredstev, ki pokrivajo stroške prostorskih pogojev delovanja.

Usklajevanje letnega sofinanciranja nevladnih organizacij glede na inflacijo, zlasti v izrednih makroekonomskih situacijah, doslej ni bilo predvideno. Posledično ministrstvo nima primernih institutov za reševanje problemov, ki so se pojavili zaradi visoke inflacije v letu 2023. V veljavnem zakonu tudi ni urejeno pogodbeno usklajevanje obsega aktivnosti glede na višino dodeljenega sofinanciranja na razpisu, ki bi moralo biti glede na obstoječe prakse ministrstva pri dodeljevanju le dela zaprosenih sredstev nujno urejeno. Diskrepanca med obsegom prijavljenih aktivnosti ter dodeljenih sredstev nevladne organizacije in njihove sodelavce lahko sili v podplačano delo. Prav tako se je skozi leta izkazalo, da je za bolj transparentno, odgovorno in informirano delovanje razpisnih mehanizmov potrebno ponovno vzpostaviti institut podelitve možnosti strankam, da se izrečejo o vseh okoliščinah in dejstvih, ugotovljenih v postopku. Takšno načelo je vzpostavljeno

tudi v Zakonu o upravnem postopku, ki je področnim zakonom sicer subsidiaren, a katerega načela so vseeno pomembna pri razumevanju in oblikovanju različnih razpisnih in sorodnih mehanizmov.

e) Javna kulturna infrastruktura in javni investicijski projekti

Trenutna ureditev ZUJIK ne zagotavlja dovolj jasnih kriterijev in meril, ki bi določili, kdaj javna kulturna infrastruktura presega lokalni pomen in postane predmet širšega javnega interesa. Potrebno je razviti jasne kriterije in s podzakonskim aktom (pravilnikom) opredeliti ta merila, kar bi omogočilo poenoteno izvajanje zakonodaje v praksi.

Uskladitev z zakonodajo o stvarnem premoženju države in lokalnih skupnosti je prav tako nujna, saj trenutno obstoječi ZUJIK ne predvideva popolne skladnosti z določbami zakona, ki ureja stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti. Upravljanje kulturne infrastrukture mora biti urejeno tako, da odraža posebne potrebe kulturnega sektorja, hkrati pa je skladno s širšimi pravnimi standardi. Poleg tega trenutna formulacija glede uporabe kulturne infrastrukture ni dovolj natančna. Namesto izraza "uporaba" bi morala biti uporabljena sintagma "brezplačna uporaba", da bi zakonodaja terminološko ustrezala zakonodaji o stvarnem premoženju, kjer je brezplačna uporaba jasno določena kot del načela varovanja javnih interesov. Takšna sprememba bi zagotovila, da kulturni subjekti, ki uporabljajo javno infrastrukturo, sledijo enakim pravilom kot drugi uporabniki državnega in občinskega premoženja. Trenutne določbe ne zagotavljajo zadostne jasnosti glede načel javne uporabe in dostopnosti teh prostorov za širšo kulturno javnost. Zakon bi moral bolj natančno določiti, kako lahko kulturni izvajalci dostopajo do te infrastrukture.

Institut umetniškega deleža v javnih investicijskih projektih, ki je bil uveden leta 2017, je prav tako področje, ki potrebuje izboljšave. Čeprav je bil uveden z namenom integracije umetnosti v javne prostore, se njegova učinkovitost zmanjšuje zaradi nejasnih postopkov in nezadostne pravne ureditve. Zneski, ki so določeni za te projekte ne ustrezajo več realnim potrebam umetnikov ali standardom v sodobnih investicijah. Sčasoma so se stroški umetniških del in gradbenih projektov povečali, zato bi bilo smiselno prilagoditi višino deleža. Poleg tega manjkajo postopkovne določbe, ki bi zagotovile dosledno izvajanje tega instituta. Javni pozivi za umetniška dela niso vedno izvedeni na pregleden način, prav tako pa ni vedno jasno, kdo je odgovoren za izbor umetnin in kako se ti postopki nadzorujejo. Strokovne komisije, ki odločajo o izboru umetniških del, morajo imeti jasno določena pravila delovanja in sestave, kar bi zagotovilo večjo strokovnost in zmanjšalo možnosti subjektivnega odločanja. Pomembno bi bilo tudi, da bi se vzpostavili bolj sistematični mehanizmi spremljanja in evalvacije izvajanja tega instituta, da bi se zagotovilo, da sredstva, namenjena umetniškemu deležu, dejansko prispevajo k kulturni obogatitvi javnih prostorov.

f) Samozaposleni v kulturi

Položaj samozaposlenih v kulturi je kompleksen in zahteva celovito pravno in socialno obravnavo, saj gre za enega najbolj ranljivih segmentov kulturnega sektorja. Samozaposleni v kulturi, ki se v večini soočajo z nizkimi prihodki in nestabilnostjo, so ob upokojitvi v slabšem položaju, saj osnovo za njihove prispevke večkrat predstavlja najnižja zavarovalna osnova. Prav tako mnogi izmed njih nimajo možnosti, da bi si privarčevali dodatna sredstva za starost, kar pomeni, da je njihova socialna varnost po upokojitvi zelo omejena.

Poleg tega je režim bolniškega nadomestila pomanjkljiv. Samozaposleni imajo pravico do nadomestila šele po 31 delovnih dneh bolnizni enkrat letno, kar pomeni, da so v primeru daljše bolniške odsotnosti že v prvih tednih v hudi finančni stiski. Ta situacija je še posebej problematična za tiste, ki se soočajo s kroničnimi boleznimi ali dalj časa trajajočimi zdravstvenimi težavami. 35 % samozaposlenih v kulturi poroča o težavah pri dostopu do zdravstvenih storitev, kar kaže na sistemske pomanjkljivosti pri zagotavljanju zdravstvenega varstva za to skupino. Narava mnogih

umetniških poklicev, ki so fizično in psihično zahtevni, narekuje potrebo po bolj učinkovitem sistemu preventivnih zdravstvenih storitev, ki bi samozaposlenim v kulturi omogočil ohranitev njihovega zdravja in delovne sposobnosti.

Določbe, ki urejajo registracijo in uveljavljanje pravic, izhajajočih iz statusa samozaposlenega, niso dovolj natančne, kar lahko ustvarja dodatne ovire pri njihovem uveljavljanju oziroma izvrševanju. Dohodkovni cenzus, kot je trenutno določen, je še ena problematična točka v obstoječi zakonodaji. Njegova togo zastavljena zasnova pomeni, da vsakdo, ki prekorači dohodkovni cenzus, tvega izgubo pravice do socialnih prispevkov, kar lahko pripelje do hude finančne stiske. V nekaterih primerih samozaposleni zaradi enkratnih višjih, a redkih prejemkov (npr. financiranje projektov ali razpisna sredstva) prekoračijo cenzus, kar pa ne odraža njihovega resničnega finančnega stanja. Upoštevanje sredstev, pridobljenih za kritje materialnih stroškov, v skupni prihodek povečuje tveganje negativnih socialnih posledic, saj ta sredstva niso namenjena osebnemu prihodku, temveč izvajanju projektov.

Mirovanje statusa samozaposlenih v kulturi je trenutno urejeno le v podzakonskih aktih - v Uredbi o samozaposlenih v kulturi (Uradni list RS, št. 45/10, 43/11, 64/12, 28/14, 35/16, 84/16, 25/23 in 44/24)) in ni ustrezno zajeto v ZUJIK. Treba je jasno opredeliti pravico do mirovanja, zlasti v primerih, ko samozaposleni prekine svojo dejavnost zaradi študija, bolezni, zaposlitve ali drugih razlogov.

Sistem vodenja razvida samozaposlenih v kulturi ni dovolj prilagojen za celovito statistično in analitično obravnavo. Razvid bi moral omogočati natančnejše spremljanje števila samozaposlenih, njihovih poklicev, dohodkov in socialnih potreb, kar bi ministrstvu omogočilo bolj učinkovito prilagajanje ukrepov glede na dejanske potrebe tega dela kulturnega sektorja.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Načela

Predlagane spremembe ZUJIK-I so usmerjene v modernizacijo in izboljšanje obstoječega pravnega okvira na področju kulture v Sloveniji. Glavni cilji novele so navedeni v nadaljevanju.

Izboljšanje pogojev za delo v kulturi:

Novela uvaja spremembe, ki omogočajo boljše delovne pogoje za vse kulturne delavce. To vključuje stabilnejše pogoje za samozaposlene v kulturi, ki bodo deležni večje socialne varnosti in stimulativnejšega modela plačila prispevkov za socialno varnost, primernejši način dodeljevanja bolniških nadomestil in plačane preventivne zdravstvene preglede. Namen je ublažiti finančne negotovosti ter izboljšati dostop do zdravstvenih storitev in socialnih pravic za samozaposlene v kulturi. Zakon prinaša tudi izboljšano stabilnost financiranja za javne zavode in nevladne organizacije, kar omogoča dolgoročno načrtovanje in razvoj kulturnih programov. Novela omogoča prehod iz kratkoročnega letnega financiranja javnih zavodov, skladov in agencij v stabilnejše dvoletno obdobje, kar prispeva k večji predvidljivosti in dolgoročnemu načrtovanju. Kulturna politika mora prispevati k socialni pravičnosti, kar odraža strateško usmeritev kulture kot dejavnika družbene kohezije.

Večanje učinkovitosti in krepitev odločanja na podlagi podatkov:

Pomemben cilj je krepitev odločanja v kulturi na podlagi analiz in obdelave podatkov. Z novelo se vzpostavljajo mehanizmi za bolj sistematično analizo učinkov javnih kulturnih politik, s čimer se izboljša preglednost in omogoči boljše spremljanje uresničevanja kulturnih ciljev. Sistematična evalvacija kulturnih politike bo temeljila na realnih podatkih, ki omogočajo merjenje uspešnosti.

Novela sledi sodobnim mednarodnim smernicam na področju kulturnih politik, zlasti v povezavi z analitično dejavnostjo in sistematičnim preverjanjem uresničevanja ciljev. Zakon je usmerjen v krepitev analitične in raziskovalne podlage za vodenje kulturnih politik, kar bo omogočilo boljše prilagajanje kulturnih politik aktualnim potrebam na terenu.

Posodobitev zakonske terminologije in konceptov:

Cilj je tudi modernizacija in poenotenje pravne terminologije, da zakon postane bolj koherenten in usklajen z drugimi področnimi zakoni. Zakon mora postati bolj pregleden, pravno usklajen in enostavnejši za izvajanje, kar bo prispevalo k večji pravni varnosti in učinkovitosti vodenja kulturnih politik. Z novelo se zagotavlja ne le pravno in nomotehnično primernost, ampak tudi zakon, ki razvoj svojega družbenega podsistema smiselno usmerja in določa pravila poštenega in skladnega sodelovanja, ne da bi njegovim protagonistom postavljajal nepotrebne zahteve ali jih oviral pri uresničevanju njihovega poslanstva.

2.2 Načela

Predlog zakona večinoma sledi načelom, ki so bila upoštevana že ob pripravi veljavnega zakona in sledečih novel, nekatera načela pa razširja.

Dostopnost kulture kot javnega dobrega:

Kultura mora biti dostopna vsem prebivalcem, ne glede na njihov socialni ali ekonomski položaj. To načelo vključuje zagotavljanje enakih možnosti za dostop do kulturnih dobrin in spodbujanje participacije vseh družbenih skupin. Dostopnost ni omejena zgolj na geografsko dostopnost, pač pa je pomembna tudi finančna dostopnost oz. dostopnost za vse družbene skupine, vključno z osebami z različnimi oviranostmi.

Avtonomija kulturnih ustvarjalcev:

Kulturni ustvarjalci in organizacije morajo imeti ustvarjalno svobodo. Avtonomija zagotavlja inovativnost, raznolikost in bogastvo kulturne ponudbe, pa tudi ustvarjalnost in kritični dialog z družbenimi tematikami.

Transparentnost in odgovornost:

Kulturna politika mora biti pregledna in odgovorna, z jasnimi in dostopnimi postopki za dodeljevanje sredstev in sprejemanje odločitev. Načelo transparentnosti krepi zaupanje javnosti v kulturne institucije in politike.

Trajnost in stabilnost:

Novela sledi načelu trajnostnega razvoja kulturnega sektorja, kar vključuje stabilno financiranje, dolgoročne strateške cilje ter odgovornost kulturnih institucij pri upravljanju virov in s tem razvoja odpornosti kulturnega sektorja. Poleg tega je ključno, da se spoštujejo socialne pravice kulturnih ustvarjalcev, kar vključuje pravično plačilo za njihovo delo.

Vključenost in participacija:

Kulturna politika mora temeljiti na načelih vključenosti in participacije, kar pomeni aktivno sodelovanje vseh deležnikov – od kulturnih ustvarjalcev do širše javnosti. Kulturne politike morajo temeljiti na dialogu in sodelovanju, pri čemer morajo biti nevladne organizacije, lokalne skupnosti in druge civilne pobude vključene v oblikovanje in izvajanje kulturnih politik.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

V nadaljevanju so predlagane rešitve predstavljene glede na sklope ključnih izzivov, ki jih naslavlja ZUJIK-I.

1. Konceptualni okvir javnega interesa v kulturi

Uvaja se natančnejša opredelitev javnega interesa in jasnejše določanje kulturnih prioritet, vključno z dostopnostjo, trajnostnim razvojem, urejenimi pogoji dela in skladnim regionalnim razvojem ter umeščanja kulture v sfero javnega dobrega. Definira se cilj zagotavljanja javnih kulturnih dobrin na način, da to pripomore k celostnemu razvoju družbe na območju Republike Slovenije in skupnem slovenskem kulturnem prostoru. Z novim zapisom se omogoči umestitev kulture med temeljna področja razvoja družbe ter sektorjev, ki so ključni za delovanje Republike Slovenije.

Zakon nosilec javnega interesa, med drugimi ministrstvom, organom lokalnih skupnosti ter javnim skladom in agencijam, narekuje, da pri opravljanju svojih nalog sodelujejo s civilno družbo. S spremembo se med predstavnike civilne družbe umešča tudi delovne skupine za trajni dialog z javnimi zavodi, nevladnimi organizacijami in samostojnimi delavci v kulturi.

Naziv samozaposleni v kulturi se nadomesti z izrazom samostojni delavci v kulturi.

Novela podrobneje opredeli način izvajanja javnih kulturnih programov ter s tem razliko od kulturnih projektov, ki so kratkotrajnejša zaključena celota.

Med ključne izraze zakona se uvaja nov subjekt in sicer nevladno organizacijo, pri čemer njena definicija sledi področnemu zakonu, ki ureja delovanje nevladnih organizacij. Pri tem se opredeli, da država javni interes v sklopu javnofinančnih zmožnosti uresničuje tudi s sofinanciranjem projektov in programov nevladnih organizacij v kulturi. V zakonodajni okvir se vključi vsebinske mreže in stanovska društva.

Pri določanju področij kulturne dediščine se nepremični in premični dodaja še nesovno kulturno dediščino. S spremembo se v zakonu tudi izrecno zajema področje knjige, ki nadomešča zastarel izraz besedne umetnosti s splošnim strokovnim in zakonodajno uveljavljenim izrazom. Uvaja se novo, transdisciplinarno področje umetnosti. Definicija tega področja sledi Resoluciji o nacionalnem programu za kulturo 2024–2031. Redakcijsko se poseže v opredelitev področja filmskih, avdiovizualnih umetnosti in kinematografije, ki so prej nastopala ločeno, ter jih prevede v skupni, povezan izraz. Redakcijsko se menja izraz knjižničarstvo s splošnim strokovnim in zakonodajno uveljavljenim izrazom knjižnične dejavnosti. Sprememba eksplicitno uvaja tudi ločena področja arhitekture, arhivske dejavnosti, medijev, oblikovanja in slovenskega jezika. Uresničevanje javnega interesa za kulturo z zagotavljanjem pogojev za prepoznavnost in uveljavitev slovenske kulture in umetnosti v mednarodnem prostoru se opredeli s točnejšim izrazom, in sicer besedo uveljavitev zamenja z besedo prisotnost. Sprememba člena, ki je v veljavnem zakonu določala, da se javni interes za kulturo uresničuje z zagotavljanjem pogojev za kulturno ustvarjalnost, določbo širi še na umetnost, kulturno-umetnostno vzgojo in razvoj podpornega okolja v kulturi.

Podrobneje se določi zagotavljanje javnih kulturnih dobrin širšega pomena, ki jih pod določenimi pogoji zagotavlja občina, z napotitvijo na področja, kot so določena v 4. členu ZUJIK. Vzpostavi se podlago za jasnejša merila za preseganje lokalnega in občinskega pomena.

2. Transparenta, dialoška in merljiva kulturna politika

Uvaja se natančnejša opredelitev Nacionalnega programa za kulturo in njegovih strukturnih elementov. Novi gradniki so vizija, cilji, deležniki in prečne politike. Postopek priprave nacionalnega

programa za kulturo se s spremembo zakona jasneje opredeli na način, ki omogoča boljše operativnost in jasno razmejene pristojnosti in naloge vseh že zdaj v veljavnem zakonu definiranih deležnikov. Nacionalni svet za kulturo ohranja pomembno vlogo pri pripravi nacionalnega programa za kulturo, pri čemer je bolj natančno definiran način podaje njihovega mnenja v postopku priprave dokumenta.

Vzpostavi se novo javno evidenco lokalnih programov za kulturo, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za kulturo. Evidenca obsega lokalne programe za kulturo ter v primeru, če občine, ki niso mestne, ne izdelajo samostojnega programa za kulturo, temveč je ta vključena v drugih dokumentih razvojnega načrtovanja lokalnih skupnosti, tudi te dokumente v delu, ki se nanašajo na kulturo. Evidenca vsebuje tudi poročila o izvajanju teh strateških dokumentov za področje kulture.

Razširi se funkcija Nacionalnega sveta za kulturo, ki zdaj aktivneje sodeluje pri pripravi in spremljanju kulturnih politik. Ta po novem ne presoja zgolj ukrepov kulture in predlaga izboljšave kulturnih politik, temveč se njegove naloge širijo še na spremljanje in ocenjevanje vpliva kulture in kulturnih politik na različne sektorje družbe in družbo kot celoto. Sprememba zakona podrobneje definira merila in kriterije za imenovanje v svet - imenovani so lahko le strokovnjaki na področju kulture, ki celostno spremljajo kulturne politike.

S spremembo zakona se ohranja veljavno določilo, da je Kulturniška zbornica Slovenije združenje stanovskih društev. Z novelo je delovanje Kulturniške zbornice Slovenije javno, obseg njenih nalog pa vezan na spremljanje razvoja kulturne politike in podajanje predlogov z vidika razvoja posameznih poklicev oziroma področji, ki jih zastopajo stanovska društva. Uredi se način podeljevanje sredstev zbornici za del njenega programa, ki se nanaša na zakonske naloge, v obliki pogodbe, a ob pogoju javne objave poročila za prejšnje in programa za prihodnje leto.

Vzpostavi se pravna podlaga za sistematično obdelavo in analizo podatkov o kulturnih dejavnostih in njihovo digitalizacijo. Predlagane spremembe določajo namen in način hranjenja, obdelavo ter izbris podatkov o kulturnih dejavnostih v javnem interesu. Člen določa, da ministrstvo, pristojno za kulturo, upravlja s podatki o kulturnih dejavnostih za namen izvajanja digitaliziranih postopkov financiranja, analitičnega spremljanja ter omogočanja dostopa javnosti do podatkov javnega značaja. Zakonska določba definira interes za zbiranje in obdelavo podatkov, predvsem z namenom digitalizacije in lajšanja administrativnih bremen ter statistične in raziskovalne obdelave.

Zaradi načela, da država ne zbira, hrani ter obdeluje podatke, ki jih ne potrebuje nujno in neposredno zaradi svojega dela, se zbiranje nekaterih podatkov zastopnikov, članov svetov in članov strokovnih svetov javnih zavodov umakne. Širi se pristojnost za obdelavo teh podatkov na raziskovalno dejavnost. Podatke o relevantnih spremembah v zvezi z razvidom morajo po novem sporočiti vsi samostojni delavci v kulturi in ne le tisti, ki so upravičeni do plačila socialnih prispevkov. Ministrstvo za kulturo po uradni dolžnosti izbriše javni zavod iz evidence, če ta preneha s svojim delovanjem.

3. Upravljanje in financiranje javnih zavodov, vključno s pogoji dela

Obdobje, za katerega javni zavodi pripravljajo programe dela, se iz enega podaljša na dve leti. Odločitev o višini javnih sredstev za tekoče leto s strani ustanovitelja oziroma soustanovitelja vsebuje tudi okvirno višino sredstev, s katerimi bo javni zavod razpolagal v prihodnjem letu. Slednja rešitev se sprejme tudi za javne sklade in javne agencije. V členu, ki govori o deležih financiranja v primeru, da javni zavod ustanovi več občin, se doda določba, da se v primeru, da javni zavod na področju kulture ustanovi država in ena ali več lokalnih skupnosti, deleže določi s pogodbo med soustanovitelji ter ustanovitvenim aktom javnega zavoda. Določi se tudi, kdaj se lahko občini, ki je

ustanoviteljica javnega zavoda, namenijo dodatna sredstva - in sicer na podlagi pravilnika, ki bo določil podrobnejša merila in kriterije preseganja pomena za lokalno skupnost.

Sprememba zakona na novo določa pogoje, pod katerimi lahko ustanovitelj z javnim zavodom sklene pogodbo o začasnem financiranju. Sprememba zakona določa, da v primeru, da proračun ustanovitelja ni sprejet v zakonskem roku, financiranje javnega zavoda izvaja skladno s finančnimi predpisi, ki urejajo začasno financiranje države oziroma lokalne skupnosti. Enake spremembe se določijo tudi za javne sklade in javne agencije.

S spremembo zakona se podrobneje določa, da se postopek imenovanja uprave v tem primeru skupaj z že obstoječimi določili, kot so medsebojna razmerja med člani uprave, način odločanja uprave ipd., podrobneje določi z aktom o ustanovitvi javnega zavoda. S spremembo zakona se določi, da se tudi za posamezne člane uprave smiselno uporabljajo člani ZUJIK, ki se nanašajo na direktorja. Pri tem mora imeti javni zavod z upravo, ki zaposluje več kot 150 delavcev, tudi delavskega direktorja kot člana uprave. V takšnem zavodu delavskega direktorji izvolijo vsi zaposleni na neposrednih volitvah, kar omogoča najvišje možno obliko sodelovanja delavcev pri soupravljanju javnega zavoda. Trajanje mandata delavskega direktorja je vezan na mandat uprave. Določa se tudi postopek razrešitve delavskega direktorja. Ta je lahko razrešen le v primeru, da je predlog za razrešitev podala najmanj desetina vseh zaposlenih ter podprla večina zaposlenih v javnem zavodu. Razrešen je lahko tudi, kadar ga je zaradi razlogov, določenih v predpisih o javnih zavodih, dolžan razrešiti ustanovitelj.

Določi se obdobje veljavnosti strateškega načrta za vsak javni zavod za polnih pet let. Hkrati se s spremembo uvaja določba, da je svet zavoda obvezan, da v primeru, da direktor strateškega načrta ne sprejme pravočasno, o tem obvesti ustanovitelja. Direktorju omogoča, da dopolni in spremeni strateški načrt javnega zavoda v obsegu do največ tretjine besedila v roku enega leta po imenovanju. Pri tem mora za spremembe pridobiti predhodno mnenje ustanovitelja in večinskega financerja, kadar ta ni isti kot ustanovitelj, ter soglasje sveta javnega zavoda.

Postopek imenovanja direktorja pri javnih zavodih z več soustanovitelji, se doda natančnejše določen postopek še za zavode, kjer so soustanovitelji tako država kot ena ali več občin. V tem primeru direktorja imenuje minister, občine pa k imenovanju podajo soglasje.

Podrobneje se določa postopek imenovanja vršilca dolžnosti za člana uprave, če je član razrešen ali odstopi.

S spremembo se uvaja določilo, da morajo biti člani sveta zavoda imenovani na podlagi javnega vabila, in da morajo biti imenovani strokovnjaki iz enega izmed naslednjih področji: financ, pravnih zadev ali področja dela javnega zavoda (pred tem ni bilo jasno, ali morajo biti strokovnjaki na vseh treh). Na novo se določa, da morajo biti v svetu v primeru, da večinski financer ni enak ustanovitelju, tudi predstavniki tega večinskega financerja, in sicer najmanj en predstavnik do največ tretjine članov sveta zavoda.

V členu, ki opredeljuje, za katera delovna mesta je zaposlitev možna le ob predhodno uspešno opravljeni avdiciji, se doda delovna mesta plesalcev sodobnega plesa. Tem se omogoči tudi naziv prvakov. S spremembo zakona se dodatno zapiše, da mora biti avdicija predhodno najavljena na spletni strani javnega zavoda vsaj dva meseca pred njenim začetkom. Podrobneje se določa možnost obdobjih avdicij za baletne plesalce in plesalce sodobnega plesa. Te so možne za uslužbenke, ki so v specifičnem javnem zavodu zaposleni že vsaj deset let in so dopolnili 35 let starosti, obvezne pa so za tiste, ki so dopolnili 45 let starosti. Obdobja avdicija se za vsakega uslužbenca na v tem členu določenih delovnih mestih izvaja na pet let. Podrobneje se določi način, na katerega se izvaja obdobja avdicija.

Podrobneje se ureja ponovno obdobjno avdicijo in zaposlitev na drugem delovnem mestu. V primeru, da delavec ni uspešno opravil obdobjne avdicije, člen določa, da mora delodajalec v vnaprej določenem zaporedju, ki v največji meri varuje pravice delavca, uslužbencu najprej ponuditi ponovno opravljanje obdobjne avdicije v časovnem razponu od pol do enega leta. Če delavec tudi druge avdicije ne opravi, mu mora delodajalec ponuditi zaposlitev na drugem ustreznem delovnem mestu. Če je delavec takšno delovno mesto odklonil, ali delodajalec zanj ni zmožen zagotoviti primerne delovnega mesta, ali pa gre za izbiro delavca, se mu ponudi možnost prekvalifikacije ali dokvalifikacije.

Novela še določa, da ima delavec, ki se je odločil za prekvalifikacijo ali dokvalifikacijo, urejeno pogodbo za določen in krajši delovni čas, sklenjeno za največ tri leta. Ureja se tudi vsebino pogodbe in podrobneje ureja tudi pogoje, pod katerimi je možna prekinitvev pogodbe.

Z novelo se v ZUJK uvaja institut plačanega pripravništva in uvajanja v delo v javnih zavodih. Sredstva za sofinanciranje stroškov pripravništva in uvajanja v delo v javnih zavodih zagotavlja ustanovitelj javnega zavoda.

Podrobneje se določa institut proste zmogljivosti, pri čemer po novem predlog za napotitev na delo k drugemu javnemu zavodu poda tudi delavec.

Pri oddajanju javne kulturne infrastrukture v upravljanje javnemu zavodu se doda napotitev, da mora upravljavec javne kulturne infrastrukture izvajati naloge v skladu s tem zakonom in z zakonom, ki ureja stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti.

Uvede se člen, ki omogoča zaščito delovnih pogojev mladostnikov in otrok, če nastopajo v umetniških produkcijah.

4. Delovanje nevladnih organizacij v kulturi

Nevladna organizacija je kot subjekt definirana v ZUJK. Sprememba zakona na novo vključuje dejavnosti vsebinskih mrež v kulturi, kot jih določa zakon, ki ureja nevladne organizacije. Sprememba prinaša natančnejše in sodobnejše definicije nekaterih dejavnosti nevladnih organizacij. V novem členu se med nevladne organizacije, ki lahko pridobijo status nevladne organizacije v javnem interesu na področju kulture, določi možnost, da se ga lahko izjemoma podeli tudi nevladni organizaciji v kulturi, katerih ustanovitelji so javni zavodi v kulturi. Določbe o sofinanciranju kulturnih projektov se lahko uporabljajo tudi za aktivnosti kulturno-umetnostne vzgoje in aktivnosti kulturnega in kreativnega sektorja,

Izvajalcu, ki trajno zadovoljuje kulturne potrebe na posameznem področju, in nima v uporabi ali upravljanju javne kulturne infrastrukture, država ali lokalna skupnost lahko zagotavljata sredstva za pokrivanje stroškov, ki so povezani z zagotavljanjem prostorskih pogojev delovanja.

V členu, ki ureja pogodbe o financiranju v javnem interesu za kulturo, se doda možnost sklepanja pogodb z večimi pravnimi osebami ali posamezniki. V členu, ki ureja trajanje pogodb, se navede, da se lahko pogodbe za opravljanje nalog nacionalne informacijske pisarne za vodilni instrument Evropske unije, namenjen podpori evropskih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev sklenejo za sedem let, za oddajo v upravljanje ali brezplačno uporabo javne kulturne infrastrukture pa se lahko sklenejo za deset let z možnostjo podaljšanja. V členu, ki ureja spreminjanje pogodb, se navede, da je podlaga za spremembo pogodbe lahko usklajevanje pogodbenega zneska z inflacijo, če ta preseže 3 odstotke na letni ravni. Doda se še, da se lahko s pogodbo določi ustrezno znižanje obsega aktivnosti, če je pogodbeni znesek, odobren na razpisu ali pozivu, nižji od prijavljenega.

Uvaja se jasnejše kriterije za uporabo javne kulturne infrastrukture, kar bo omogočilo kvalitetnejše izvajanje kulturnih dejavnosti nevladnih organizacij.

Uvede se določba, da je prijavitelj še pred odločbo obveščen o predlogu strokovne komisije glede svoje vloge in da se lahko glede tega tudi opredeli.

5. Javna kulturna infrastruktura in javni investicijski projekti

V člen, ki podrobneje določa državno sofinanciranje lokalne javne kulturne infrastrukture, se doda novo določilo, ki določi, da podrobnejša merila za presojanje presejanja pomena za lokalno skupnost predpiše minister, pristojen za kulturo, s pravilnikom. Doda se določba, da mora upravljavec javne kulturne infrastrukture izvajati naloge v skladu s tem zakonom in z zakonom, ki ureja stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti.

Čeprav se se z aktom o ustanovitvi javnega zavoda na področju kulture določijo nepremičnine in oprema, ki se dajo kot del javne kulturne infrastrukture v upravljanje javnemu zavodu za izvajanje dejavnosti - lokalna skupnost ali država lahko oddajo del javne kulturne infrastrukture v pogodbeno upravljanje javnemu zavodu - je na novo je opredeljeno, da je to mogoče ne glede na ustanoviteljstvo javnega zavoda.

Podrobneje določa oddajanje javne kulturne infrastrukture drugim kulturnim izvajalcem, pri čemer se menja koncept »uporabe« v »brezplačno uporabo«.

V primeru, da upravljavec ali uporabnik odda infrastrukturo ali njen del v uporabo drugemu kulturnemu izvajalcu, mora postavke in višine dejanskih dodatnih stroškov opredeliti v računu, cenik pa mora imeti javno objavljen. Člen tudi določa, da je podrobnejša opredelitev vrste dejanskih stroškov predpisana s pravilnikom, ki ga sprejme minister, pristojen za kulturo.

Pogodba o upravljanju se lahko sklene za določen čas z možnostjo podaljšanja.

S spremembo določb glede umetniškega deleža v javnih investicijskih projektih se dvigne znesek, pod katerim izvedba ukrepa ni obvezna in sicer, kadar je po izračunu za izvedbo ukrepa na voljo manj kot 5.000 evrov. Natančneje se odreja, v kateri časovni točki investicijskega postopka se mora začeti izvajati ukrep obveznega deleža. Ta mora biti v skladu s spremembo zakona umeščen že v zgodnejšo fazo investicije, in sicer v dokument identifikacije investicijskega projekta. Dodatno se določa, da mora investitor o izvajanju ukrepa obvestiti ministrstvo, pristojno za kulturo, to pa hrani tudi javni seznam izbranih del ter natečajev. Zviša se odstotek sredstev, ki jih mora investitor nameniti za odkup umetniških del in izplačilo nagrad avtorjem, in sicer iz najmanj 70 odstotkov na najmanj 80 odstotkov, pri čemer mora v primeru, da je za izvedbo ukrepa na voljo manj kot 15.000 evrov, investitor za umetniška dela in izplačilo nagrad avtorjem nameniti najmanj 70 odstotkov sredstev. Med upravičenimi stroški ni več arhitekturnih natečajev in stroškov objav, saj gre za stroške investitorja.

Spremeni se višina honorarja za komisije na največ dvakratnik povprečne neto plače. Ministrstvo javno vabilo za umestitev na seznam strokovnjakov, ki v teh komisijah lahko sodelujejo, objavi vsaka tri leta. O primernosti kandidatov mnenje izdati tudi pristojna področna strokovna komisija na ministrstvu.

6. Samostojni delavci v kulturi

Uvede se preimenovanje samozaposlenih v kulturi v samostojne delavce v kulturi.

Uvajajo se kategorije karijerne dinamike, ki določa, da se lahko samostojni delavec v kulturi glede na kriterije, opredeljene v podzakonskem aktu, vpiše v eno izmed štirih kategorij karijerne dinamike, pri čemer je glavni ukrep karijerne dinamike sprememba višine plačevanja pravice do plačila prispevkov ter uvedba drsnega cenzusa.

Določilo ureja nadomestilo za čas bolniške odsotnosti ter spreminja pogoj za pridobitev nadomestila tako, da se poleg razloga bolezni uvaja kot možnost za koriščenje nadomestila tudi poškodba. Dodatno se spreminja tudi obdobje, ko lahko posamezniki koristijo ukrep. Do sedaj je bil namreč v veljavi pogoj, da lahko posameznik koristi nadomestilo samo v primeru, da je bolniško odsoten vsaj 31 delovnih dni, po novem pa bo lahko ukrep koristil v primeru, da je bolniško odsoten 31 koledarskih dni. Naposled se dodaja tudi določba, s katero se zagotavlja spodnji prag nadomestila. Z novim predlogom bodo lahko posamezniki ukrep koristili do štirikrat letno.

Dodaja se nov četrti odstavek, ki omogoča samostojnim delavcem, da ob vpisu ali podaljšanju vpisa v razvid vsakih pet let zaprosijo za nadomestilo stroškov preventivnega zdravstvenega pregleda, ki jih krije ministrstvo.

Uredi se mirovanje pravice do plačila prispevkov. Mirovanje plačila prispevkov je možno uveljaviti iz razlogov rednega in izrednega študija, zaposlitve za določen čas za polni delovni čas, začasnega odhoda v tujino zaradi rednega ali izrednega študija ali zaradi zaposlitve za polni delovni čas, upravičene zadržanosti z dela za polni delovni čas iz zdravstvenih razlogov v trajanju nad 31 dni, materinskega, očetovskega ali starševskega dopusta v skladu s predpisi, ki urejajo starševsko varstvo ali vpisa v evidenco brezposelnih.

Odstrani se dosedanje določilo, s katerim ministrstvo, pristojno za kulturo, samostojnim delavcem v kulturi pod določenimi pogoji zagotovi izvajanje računovodstva. K pogojem za vpis v razvid samostojnih delavcev v kulturi se dodaja novo alinejo, ki določa da posameznik ne sme imeti prispevkov za obvezno socialno varnost urejeno na drugi pravni podlagi za polni delovni čas.

Na novo se definira dohodkovni cenzus kot znesek, ki ni nižji od povprečne letne bruto plače za 36. plačni razred, v obsegu osnovne plače iz plačne lestvice, za pretekla tri leta, ki se preračuna na letno raven. Doda se, da lahko samostojni delavec v kulturi glede na ugotovljeni dohodek in dohodkovni cenzus koristi določen delež pravice do plačila prispevkov, in sicer v različnih odstotkih, glede na višino dohodka. Dohodkovni cenzus ima štiri razrede. V prvem razredu samozaposleni v celoti ne sme presegati dohodkovnega cenzusa in v tem primeru se mu pravica do plačila prispevkov realizira v celoti. Naslednji razredi imajo progresivno določeno višji praga cenzusa, hkrati pa samozaposleni v kulturi glede na uvrstitev v posamezni razred prejme sorazmerno nižji odstotek pravice do plačila prispevkov. Razredi so oblikovani na način, da se osnovni razred ohrani na zdajšnjem plačnem razredu.

Pri izračunavanju dohodkov iz zadnjih treh let se od dohodkov, ki so zajeti v odločbo o odmeri dohodnine, oziroma davčnih obračunov akontacij dohodnine od dohodka iz dejavnosti, po novem odštevajo tudi prispevki za socialno varnost, kot so določeni v zakonu, ki ureja prispevke za socialno varnost, ki jih je v okviru delovnega razmerja plačal delojemalec. V zvezi s tem obračunom je v ločenem členu uvedena tudi možnost večstranskih pogodb, ki omogoča, da materialni stroški projektov niso upoštevani pri dohodku samostojnega delavca v kulturi.

b) Način reševanja

Za doseg ciljev in izvajanje predlaganih rešitev ZUJIK-I bodo uporabljeni različni pravni, finančni in organizacijski mehanizmi, ki so nujni za modernizacijo kulturne zakonodaje, kar bo zagotovilo sodobno podporo kulturnemu sektorju in reševanje njegovih trajnostnih izzivov.

Pravni in administrativni ukrepi izhajajo iz prilagoditve zakonodaje in predpisov, kar vključuje vzpostavitev novih pravnih institutov, konceptov in postopkov, ki izboljšujejo delovanje kulturnega sektorja. Zakon se usklajuje tudi z drugimi veljavnimi pravnimi okvirji.

Finančni mehanizmi vključujejo trajnostne in stabilne modele financiranja, ki bodo omogočili dolgoročno načrtovanje in izvajanje kulturnih programov. Posebna pozornost je namenjena zagotavljanju primernejšega načina financiranja nevladnih organizacij in izboljšanju socialne varnosti samozaposlenih v kulturi, kar je ključni cilj, povezan z zmanjševanjem socialnih neenakosti in povečevanjem socialne zaščite ustvarjalcev

Organizacijski ukrepi vključujejo uvedbo boljših mehanizmov za upravljanje javnih zavodov in nekaterih posameznih organov ali teles. To vključuje večjo vključenost zaposlenih v procese odločanja ter delavskega soupravljanja. V skladu z načeli participacije in socialne odgovornosti se spodbuja večja vključenost kulturnih ustvarjalcev v načrtovanje in izvajanje kulturnih politik. Prav tako se z novelo zagotavlja stabilnejše in bolj pravične delovne pogoje v javnih zavodih, kar prispeva k trajnostni krepitvi institucionalne infrastrukture.

c) Normativna usklajenost predloga novele zakona

Predlog novele je usklajen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije. Pri tem upošteva splošna načela mednarodnega prava in zavezujoče mednarodne pogodbe, ki jih je podpisala Republika Slovenija. Čeprav novela ni predmet neposrednega usklajevanja s pravnim redom Evropske unije, sledi načelom in politikam EU na področju kulture, kot so spodbujanje kulturne raznolikosti, zaščita kulturne dediščine ter krepitev kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, skladno z Lizbonsko pogodbo in Evropsko agendo za kulturo.

č) Usklajenost predloga novele zakona

Pri pripravi predloga novele zakona so sodelovali deležniki iz strokovne javnosti, socialni partnerji in različne službe ministrstva. Predlog izhaja iz obsežnega posvetovanja glede ključnih nevrvalgičnih točk veljavne zakonodaje v okviru regionalnih posvetov, dialoških skupin in posvetovalnih oziroma fokusnih skupin, pri čemer so bile zbrane številne informacije o dejanskem stanju v kulturnem sektorju. Ta proces je omogočil globlje razumevanje potreb in izzivov ter prispeval k oblikovanju rešitev.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Zakon prinaša nove finančne posledice za proračun v letu 2025, 2026 in v prihodnjih letih na določbah zakona o uvedbi karierne dinamike, uvedbe drsnega cenzusa, financiranja obdobjnega zdravniškega pregleda, spremembo urejanja bolniškega nadomestila, prekvalifikacij in dokvalifikacij baletnih plesalcev in plesalcev sodobnega plesa, usklajevanju pogodbenih zneskov z inflacijo, instituta pripravništev in uvajanj v delo. Sredstva so zagotovljena v proračunih za leto 2025 in 2026.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev že zagotovljene.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prikaz ureditve v pravnem redu EU

Predlog novele zakona ni predmet prilagoditve ureditve s pravnim redom Evropske unije.

5.2 Prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU

5.2.1 Konceptualni okvir javnega interesa v kulturi

Avstrija: V Avstriji je javni interes na področju kulture opredeljen v različnih zakonodajnih aktih, predvsem v Zakonodaji o kulturi (nem. Kulturförderungsgesetz), ki določa podporo kulturnim dejavnostim in spodbujanje kulturne raznolikosti na ravni pokrajin. Ta zakon vključuje podporo umetnikom, kulturnim ustanovam in dogodkom, ki prispevajo k splošnemu dobremu. Kulturne zadeve so v veliki meri decentralizirane. Zvezno ministrstvo za umetnost, kulturo, javne uslužbenice in šport upravlja nekatere vidike kulture, vendar imajo pokrajine lastne kulturne oddelke, ki upravljajo regionalne kulturne politike in institucije. Čeprav koordinacija ni močna v vseh sektorjih, obstajajo primeri sodelovanja med nevladnimi institucijami in vladnimi organi, zlasti na določenih področjih, kot sta izobraževanje odraslih in kulturni projekti.

Švedska: Nacionalni cilji kulturne politike (šved. Kulturpolitiska mål) na Švedskem so bili sprejeti v Riksdagu leta 2009. Ti cilji naj bi usmerjali nacionalno kulturno politiko, hkrati pa služili kot vodilo za kulturno politiko v občinah in regijah. Niso zajeti v enem zakonodajnem aktu, ampak predstavljajo niz vodilnih načel in ciljev, ki se izvajajo preko različnih zakonov in vladnih uredb. Ključni organi, ki uresničujejo ta interes, vključujejo Kulturni svet (Kulturrådet) in različne lokalne kulturne institucije. Te institucije igrajo aktivno vlogo pri distribuciji sredstev in spodbujanju kulturnih projektov. NVO pomembno prispevajo k švedski kulturni krajini, zlasti pri spodbujanju raznolikosti in vključenosti, vendar običajno nimajo formalne moči pri oblikovanju politik.

Italija: V Italiji je javni interes na področju kulture zakonsko opredeljen v Zakonu o kulturni dediščini in kulturnih dejavnostih (it. Codice dei beni culturali e del paesaggio), ki izpostavlja pomen ohranjanja kulturne dediščine ter spodbujanja kulturnih dejavnosti. Organi, ki uresničujejo ta interes, vključujejo Ministrstvo za kulturno dediščino, regionalne uprave in lokalne kulturne ustanove. NVO igrajo pomembno vlogo pri projektih, povezanih z obnovo in promocijo kulturne dediščine ter spodbujanjem umetniškega ustvarjanja. Pogosto sodelujejo z javnimi organi v okviru partnerstev za zaščito in valorizacijo kulturnih dobrin.

5.2.2 Transparenta, dialoška in merljiva kulturna politika

Nizozemska: Na Nizozemskem vladi na področju kulture svetuje Svet za kulturo (niz. Raad voor Cultuur). Ta redno pripravlja priporočila na podlagi raziskav in analiz; priporočila vključujejo vse od financiranja kulturnih institucij do dostopa do kulture za prebivalstvo. Svet za kulturo sestavlja osem članov iz kulturnega sektorja, medijev in znanosti, ki so izbrani na podlagi svoje široke strokovnosti na področju kulturne politike in so izvoljeni na priporočilo neodvisnega nominacijskega odbora vsakih štiri leta. Svet oblikuječasne komisije za pripravo priporočil, hkrati pa ima tudi tri stalne komisije. K svetu je priključen krog svetovalcev, na katere se lahko obrne za specifične svetovalne programe ter za ocenjevanje in spremljanje institucij, ki prejemajo državno subvencijo. Nizozemski pristop k razvoju statistike v kulturi temelji na raziskovalnem in analitičnem pregledu kulturnega sektorja. Svet za kulturo oblikuje pregled kulturne krajine na Nizozemskem ter poudarja pomembne trende in razvojne tokove v kulturni izkušnji in produkciji.

Danska: Glavni cilj kulturne politike na Danskem je zagotavljanje enakopravnega dostopa do kulturnih dobrin in spodbujanje umetniške svobode. Država predvsem deluje kot arhitekt kulturnega razvoja, kar pomeni, da postavlja okvirje za kulturni razvoj, vendar ne posega v vsebino. V ta namen se pri dodeljevanju sredstev uporabljajo avtonomne umetniške komisije in odbori (npr. dan. Statens Kunstfond). Poleg tega Danska vzpostavlja dialog o kulturi preko decentraliziranega sistema vse od leta 2005, kjer lokalne oblasti, kulturni sveti in strokovne komisije sodelujejo pri oblikovanju kulturnih politik.

Nemčija: Nemčija ima vzpostavljen sistem dialoga o kulturnih politikah, katerega ključni del predstavlja Nemški kulturni svet (nem. Deutscher Kulturrat), ki je bil ustanovljen leta 1981. Kot krovna organizacija kulturnih združenj v Nemčiji se povezuje z vlado, zveznimi državami in EU za zagotavljanje svobode umetnosti, informacij in publikacij. Svet vključuje osem sektorjev, ki pokrivajo različna kulturna področja, kot so glasba, literatura, vizualne umetnosti in arhitektura. S pomočjo teh sodeluje pri oblikovanju kulturnih politik in spodbuja razprave na vseh ravneh politike. Financira se predvsem iz državnih sredstev in je pomemben člen pri povezovanju kulturnih združenj s politiko. Poleg dialoga kulturne politike Nemčija se precej posveča tudi zbiranju tudi podatkov o kulturnih dejavnostih. Podatki se zbirajo prek statističnih raziskav obiska kulturnih institucij, kot so gledališča in muzeji, vendar so zbrani podatki pogosto omejeni na osnovne demografske in vzorce obiskovanja.

5.2.3 Upravljanje in financiranje javnih zavodov, vključno s pogoji dela

Švedska: V švedskem kulturnem modelu so številne agencije, kar zagotavlja avtonomijo kulturnih institucij in spoštovanje ustvarjalne svobode umetnikov. Zadnji vladni dokument o kulturni politiki iz leta 2009 je prinesel spremembo, saj se je uvedel nov sistem financiranja regionalnih institucij. Ta sistem temelji na kulturnih načrtih, ki jih odobri Švedski umetniški svet, kar pomeni, da se financiranje zdaj bolj osredotoča na regionalne potrebe in cilje. Švedska zakonodaja podpira pravice zaposlenih za vključevanje v posvetovanja.

Avstrija: Upravljanje in financiranje javnih zavodov v Avstriji poteka na dveh ravneh. Zvezna gledališča, ki vključujejo ustanove, kot so Burgtheater, Državna opera in Ljudska opera, se financirajo na zvezni ravni prek holdinga zveznih gledališč, ki deluje v skladu z Zakonom o organizaciji gledališč (nem. Bundestheaterorganisation-Gesetz). Ta holding predlaga letne subvencije, ki jih mora odobriti minister za izobraževanje, umetnost in kulturo. Preostale kulturne ustanove, kot so muzeji in lokalne galerije, financirajo lokalni ustanovitelji, najpogosteje dežele ali mesta. Njihovo financiranje ureja zvezni Zakon o muzejih (Bundesmuseen Gesetz), minister pa razdeljuje sredstva ob upoštevanju nalog in dejavnosti posameznih institucij.

Nemčija: V Nemčiji so javni zavodi v kulturi financirani predvsem s strani lokalnih in zveznih vlad. Večina teh institucij prejema sredstva iz občinskih proračunov, nekatere pa so podprte tudi s strani zveznih držav. Pomembno vlogo pri tem financiranju ima Kulturna fundacija nemških zveznih držav (Kulturstiftung der Länder), ki dodeljuje sredstva za pridobivanje, ohranjanje, dokumentacijo in razstavljanje kulturnih dobrin. V Nemčiji je participacija delavcev v vodstvu kulturnih institucij urejena preko sistema so-odločanja (Mitbestimmung). Večina kulturnih institucij, kot so gledališča in orkestri, izvaja so-odločanje na ravni vodenja. Vendar pa obstajajo omejitve kjer ne-umetniki ne smejo vplivati na umetniške zadeve, zato obstajajo ločeni predstavniški organi za umetnike. Ustavno zaščitena svoboda umetnosti je še posebej pomembna v javnih institucijah, saj varuje umetniško področje.

Hrvaška: Na Hrvaškem Zakon o gledališčih (hr. Zakon o kazalištima) ureja vprašanja prekvalifikacije gledaliških umetnikov. V njem je jasno določeno, kako se obravnavajo umetniki, ki ne morejo več delati na svojih prvotnih delovnih mestih. Glede sposobnosti odloča strokovni organ,

ravnatelj v primeru negativne odločitve predlaga delovno pogodbo za drugo delovno mesto, v nasprotnem primeru umetnik pridobi pravico do prekvalifikacije v drugo poklicno področje. Ta proces lahko traja največ štiri leta, delodajalec pa mora umetniku zagotavljati povprečno mesečno bruto plačo ter pokrivati določene stroške prekvalifikacije. Pripravnštvo v javnih zavodih na področju kulture je urejeno z Zakonom o pripravništvu (Zakon o stročnem osposabljanju). Ta zakon določa, da morajo biti pripravniki vključeni v praktično usposabljanje, kjer pridobivajo izkušnje in znanja pod mentorstvom izkušenih delavcev.

Francija: Baletni plesalci v Franciji se lahko upokojijo pri 42 letih. Kot vsi zaposleni so tudi francoski plesalci upravičeni do programov za razvoj kariere. Združenje za razvoj kariere v uprizoritvenih dejavnostih (fr. Association pour la formation dans les activités du spectacle) upravlja programe usposabljanja za uprizoritvene umetnike. Poleg tega Dolgoročni načrt za nadaljnje izobraževanje (fr. Congé individuel de formation), traja eno leto, za poln delovni čas in je na voljo vsem zaposlenim. Za študente v Franciji je za profesionalno usposabljanje najbolj relevantna Pogodba za vajeništvo (fr. Contrat d'apprentissage), ki je posebna vrsta delovne pogodbe med vajencem in delodajalcem. Ta pogodba vključuje obveznost delodajalca, da vajencu zagotovi popolno poklicno usposabljanje, ki se delno izvaja v podjetju in delno v centru za usposabljanje vajencev ali oddelku za vajeništvo.

Norveška: Baletni plesalci, vokalni solisti in zborovski pevci v Norveški nacionalni operi in baletu imajo starostno mejo za upokojitev pri 41, 52 in 56 letih. Poleg tega Norveška uporablja tako imenovano "pravilo 85 let", ki omogoča upokojitev tri leta pred posebno starostno mejo, če vsota starosti in delovne dobe presega 85 let.

5.2.4 Delovanje nevladnih organizacij v kulturi

Nizozemska: Na Nizozemskem je bila leta 2021 sprejeta Uredba o kulturni osnovni infrastrukturi (niz. Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur), ki določa pogoje in merila, ki jih morajo kulturne institucije izpolnjevati za vključitev v nacionalno kulturno osnovno infrastrukturo. Ta uredba omogoča enostavnejši dostop do javnega financiranja, saj se umetniške in kulturne projekte financira na podlagi njihove kakovosti in vpliva, namesto na osnovi formalne strukture organizacije. S tem se zmanjšujejo birokratske ovire. Na Nizozemskem ni specifičnega zakona, ki bi izrecno urejal pritožbene postopke za nevladne organizacije v primeru negativnih odločitev pri financiranju. Pritožbeni postopki se običajno izvajajo v skladu s splošnimi pravili upravnega prava, ki jih ureja Splošni upravni zakon (niz. Algemene wet bestuursrecht). Ta določa postopke za pritožbe in pravna sredstva, ki so na voljo vsem organizacijam in posameznikom, ki se ne strinjajo z upravnimi odločitvami, vključno z odločitvami o financiranju. NVO lahko vložijo pritožbo pri organu, ki je izdal odločitev, in če ta pritožba ni uspešna, lahko nadaljujejo postopek na upravnem sodišču.

Danska: Financiranje nevladnih organizacij v umetnosti na Danskem je podprto z mešanico javnih in zasebnih virov. Javna sredstva za kulturni sektor prihajajo predvsem iz državnega proračuna, lokalnih občin, nacionalnih loterijskih skladov in pristojbin za medijske licence. Javna podpora NVO-jem je pogosto dodeljena prek Danske umetniške fundacije, ki financiranje dodeljuje preko več kot 12 strokovnih odborov. Poleg javnih sredstev imajo na Danskem pomembno vlogo tudi zasebne fundacije. Te fundacije se osredotočajo na financiranje novih projektov, predvsem gradnje in obnove kulturnih zgradb, ter prispevajo znatna sredstva za inovativne projekte v kulturnem sektorju.

Nemčija: V Nemčiji je financiranje nevladnih organizacij na področju kulture urejeno z različnimi zakoni na zvezni in deželni ravni, vendar ni enotnega zakona, ki bi celovito urejal njihovo financiranje. Zakonodaja se lahko razlikuje glede na deželo, saj je okvir financiranja pogosto povezan z deželnimi kulturnimi zakoni. V Nemčiji imajo nevladne organizacije na področju kulture

na voljo več mehanizmov za pritožbo, če niso izbrane za financiranje. Večina institucij, ki dodeljujejo sredstva, ima notranje pritožbene postopke, kjer lahko NVO zahtevajo obrazložitev ali ponovno oceno prošnje. Če menijo, da so bile kršene pravne procedure, lahko sprožijo tožbo pri upravnem sodišču. Poleg tega lahko nekatere zvezne dežele ali mesta ponudijo mediacijske službe ali ombudsmane za reševanje sporov. NVO imajo tudi pravico do informacij v skladu z Zakonom o dostopu do informacij, kar jim omogoča vpogled v postopek dodeljevanja sredstev.

5.2.5 Javna kulturna infrastruktura in javni investicijski projekti

Norveška: Norveška je ena prvih držav, ki je uvedla obvezni delež za umetnost. Že leta 1937 so umetniki dosegli, da se 2 % proračuna za gradbene projekte nameni za dekoracijo stavb. Leta 1976 je bila ustanovljena Nacionalna fundacija za umetnost v javnih zgradbah, zdaj preimenovana v Fundacijo za umetnost v javnem prostoru (KORO). Shema je zakonsko obvezna za projekte, ki jih izvaja norveška Direkcija za javne konstrukcije (Statsbygg), pri drugih vladnih projektih pa je uporaba prepuščena investitorjem. Višina deleža za umetnost je odvisna od vrste in velikosti investicije, z najvišjo stopnjo za zgradbe nacionalnega pomena. Shema deluje na državni ravni, a je uvedena tudi v nekaterih mestih, kot je Trondheim. KORO letno izvede približno 70 projektov, dodatno pa podpira projekte lokalnih skupnosti in umetniških skupin. Pri izbiri umetnikov spodbujajo raznolikost in vključujejo tuje umetnike. Odločitve sprejemajo strokovne komisije.

Nemčija: Nemčija nima zakonsko obvezne sheme za obvezni delež za kulturo, vendar od konca druge svetovne vojne deluje neformalni dogovor, imenovan Umetnost v gradnji (nem. Kunst am Bau), ki se izvaja na državni ravni. Ta projekt, za katerega skrbi posebno telo znotraj Zveznega ministrstva za promet, gradnjo in urbani razvoj, določa, da se del proračuna za javne gradbene projekte nameni umetniškim delom. Od devetdesetih let je delež odvisen od višine investicije: za projekte nad 100 milijonov evrov je najmanj 0,5 %, za projekte med 20 in 100 milijonov evrov 1 %, za manjše projekte pa 1,5 %. Mesta in zvezne dežele imajo lahko svoje različice sheme, kjer se sredstva bodisi neposredno namenijo umetniškim delom v sklopu gradbenih projektov ali pa splošno za umetniške projekte. Izbor avtorjev se običajno izvaja prek odprtih natečajev ali pozivov, v nekaterih primerih pa se avtorji izberejo neposredno.

Finska: Finska je uvedla svojo shemo deleža za umetnost v 50. letih prejšnjega stoletja in leta 1956 ustanovila Odbor za državno umetniško zbirko, ki deluje v okviru Ministrstva za šolstvo. Financiranje Odbora je kasneje prešlo na državno loterijo, kar zagotavlja letni proračun v višini 700.000 €. Na Finskem delujeta dva načina financiranja javne umetnosti: neposredna podpora Odbora na državni ravni ter sredstva iz sheme deleža za umetnost na lokalni in mestni ravni. Med 40 večjimi mesti ima 32 občin vpeljana shema, ki običajno določa, da se 1 % investicije nameni za umetniška dela v javnih zgradbah, trgih in parkih. Odločitve o projektih sprejemajo arhitekti, umetniki in uporabniki zgradb, pri čemer je sodelovanje med arhitektom in umetnikom ključnega pomena. Odbor za državno umetniško zbirko letno pridobi približno 200 novih umetniških del, večinoma finskih umetnikov. Na državni ravni je poudarek na enakomerni zastopanosti glede na starost, spol in etnično pripadnost. Javnost se na umetniška dela odziva različno, pri čemer eksperimentalna dela pogosto sprožijo polemike, predvsem na lokalni ravni, kjer se včasih pojavi nasprotovanje porabi sredstev za umetnost.

5.2.6 Samostojni delavci v kulturi

Nemčija: Najpomembnejši zakon, ki ureja področje samostojnih delavcev v kulturi v Nemčiji, je Zakon o socialnem zavarovanju umetnikov, po katerem so samostojni kulturni delavci in novinarji vključeni v sistem obveznega pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja ter zavarovanja za varstvo starejših. Ustanovljen je bil poseben sistem zavarovanja (nem. Künstlersozialkasse). Prispevke vanj plačujejo umetniki (50 %), država (20 %) in uporabniki, t.j. poslovni subjekti, ki redno

tržijo umetniška dela in storitve (30 %). Med takšne uporabnike sodijo založniške in časopisne hiše, fotografske in marketinške agencije, gledališča, orkestri, zbori, organizatorji dogodkov, izdajatelji televizijskega in radijskega programa, producenti glasbenih in AV vsebin, muzeji, galerije, cirkusi, ustanove za usposabljanje umetnikov, itd. Prispevek uporabnikov se določi vsako leto, zberejo pa se s pavšalnim odstotkom plačila na vse honorarje izplačane umetnikom. Samostojni kulturni delavci so obvezno vključeni v ta zavarovalni sistem; za vključitev vanj pa morajo dokazati, da so samozaposleni in da s svojim ustvarjalnim delom zaslužijo določen znesek. To pravilo ne velja za mlade umetnike (do treh let po diplomi).

Avstrija: Z uveljavitvijo Zakona o socialnem zavarovanju umetnikov (nem. Künstler-sozialversicherungsfondsgesetz), se samostojni delavci v kulturi obravnavajo podobno kot drugi samozaposleni, kar pomeni, da morajo plačevati prispevke za socialno zavarovanje, če njihov letni zaslužek presega določen znesek. Z istim zakonom je bil ustanovljen tudi Sklad socialnega zavarovanja za umetnike (nem. Künstlersozialversicherungs-Fonds), ki umetnikom omogoča prejemanje dodatka za socialno zavarovanje. Umetniki, ki prejemajo ta dodatek, morajo izpolnjevati posebne pogoje oz. jih mora izbrati posebna komisija.

Irska: Na Irskem ni bilo posebne ureditve socialnega zavarovanja za samostojne delavce v kulturi do leta 2022, ko je bil uveden pilotni program univerzalnega temeljnega dohodka (iri. Universal Basic Income) za umetnike. Ta program ponuja umetnikom tedenski dohodek v višini 325 EUR, kar je zasnovano tako, da jim pomaga doseči finančno stabilnost. Dohodek je brezpogojen, kar pomeni, da umetniki ne potrebujejo dokazovati svojih zaslužkov iz umetniškega dela, da bi prejeli to podporo. Kljub temu pa splošni okvir socialne varnosti še vedno velja za samozaposlene umetnike, kar pomeni, da lahko zaprosijo za nadomestilo za brezposelnost, če njihov dohodek pade pod določeno raven.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

Predlog novele zakona bo imel manjše posledice na področju poslovanja javne uprave, povezane z uveljavljanjem in izvajanjem sprememb, pri čemer bodo te posledice omejene na ministrstvo. Predlog novele ima v zelo omejenem obsegu posledice na delovanje lokalne samouprave na podlagi spremenjenega 14. člena ZUJIK, pri čemer za občine to ne bo predstavljala bistvenih dodatnih administrativnih bremen, saj je njihova obveza zgolj posredovanje že sprejetih dokumentov na lokalni ravni.

Predlog novele bo imel učinke tudi pri izvajanju mehanizmov umetniškega deleža v javnih investicijskih projektih. Gre za učinke v omejenem obsegu, saj gre za manjše spremembe, pri čemer pa sprememba na novo določa, da mora investitor o izvajanju ukrepa obvestiti ministrstvo, pristojno za kulturo.

Predlog novele zakona ne predvideva ustanovitve novih organov ter reorganizacije ali ukinitve sedanjih organov. Za izvajanje predloga novele zakona niso potrebne nove zaposlitve ali dodatno usposabljanje ter finančna in materialna sredstva, prav tako ni predvideno zmanjšanje števila zaposlenih.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov

Predlog novele ne bo imel negativnih posledic (stroškov ali delovnih obremenitev) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov, jim pa bom omogočil uveljavitev nekaterih novih pravic bodo imeli možnost.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog novele zakona ne prinaša neposrednih posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog novele zakona ne prinaša neposrednih posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog novele zakona bo imel pozitiven vpliv na socialni položaj samostojnih delavcev v kulturi in zaposlenih v javnih zavodih.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog novele zakona ne uvaja novih dokumentov razvojnega načrtovanja, prav tako iz njega ne izhajajo potrebe po spremembah in dopolnitvah pristojnih razvojnih aktov.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog novele zakona ne bo imel neposrednih posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

a) Predstavitev sprejetega zakona

Sprejeti zakon bo objavljen v Uradnem listu in na spletni strani Ministrstva za kulturo Republike Slovenije.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa

Izvajanje zakona bo z analizami spremljalo ministrstvo, pristojno za kulturo.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Ni drugih pomembnih okoliščin.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Onutek zakona bo 30. septembra 2024 objavljen na spletnih straneh ministrstva in e-demokracije. Javna obravnava bo trajala do vključno 3. novembra 2024.

Predlog zakona bo neposredno poslan Nacionalnemu svetu za kulturo, Kulturni zbornici Slovenije, socialnim partnerjem in vsem trem interesnim združenjem slovenskih občin: Skupnosti občin Slovenije (SOS), Združenju občin Slovenije (ZOS) in Združenju mestnih občin Slovenije (ZMOS).

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN

Noben zunanji strokovnjak ali pravna oseba ni sodeloval pri pripravi predloga zakona, zato ni bilo izvedeno nobeno izplačilo.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

Dr. Astra Vrečko, ministrica

Mag. Marko Rusjan, državni sekretar

Tjaša Pureber, generalna direktorica Direktorata za razvoj kulturnih politik

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb in 105/22 – ZZNŠPP) se v 2. členu prva alineja spremeni tako, da se glasi:

»– javni interes na področju kulture je interes za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin na državni in lokalnih ravneh, ki se uresničuje z zagotavljanjem pogojev zanje, vključno s primernimi pogoji za delo. Pogoji se zagotavljajo skozi načeli kulture kot javnega dobrega in avtonomije ter v skladu s smernicami dostopnosti ter skladnega regionalnega in trajnostnega razvoja kulture (v nadaljnjem besedilu: javni interes za kulturo).«.

V drugi alineji se za besedilom »Kulturniška zbornica Slovenije« beseda »in« nadomesti z vejico, za besedilom »organa lokalnih skupnosti« pa se črta podpičje in doda besedilo »in delovne skupine za trajni dialog z javnimi zavodi, nevladnimi organizacijami in samostojnimi delavci v kulturi;«.

V šesti alineji se za besedo »je« doda beseda »kontinuirana«.

V deseti alineji se besedilo »samozaposleni v kulturi« nadomesti z besedilom »samostojni delavci v kulturi«.

Doda se nova, enajsta alineja, ki se glasi:

»– nevladna organizacija je organizacija, kot je določena v zakonu, ki ureja nevladne organizacije;«.

2. člen

V 4. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Kulturne dejavnosti po tem zakonu so vse oblike ustvarjanja, posredovanja in varovanja kulturnih dobrin na področjih arhitekture, arhivske dejavnosti, filma in avdiovizualne dejavnosti ter kinematografije, glasbenih, intermedijskih, transdisciplinarnih, uprizoritvenih, vizualnih in drugih umetnosti, knjige in založništva, knjižnične dejavnosti, medijev, nepremične, premične in nesnovne kulturne dediščine, oblikovanja, slovenskega jezika ter na drugih področjih kulture.«.

3. člen

V 8. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Javni interes za kulturo temelji na zagotavljanju javnih kulturnih dobrin, s čimer kultura prispeva k celostnemu razvoju družbe v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: država) in skupnem slovenskem kulturnem prostoru. Za uresničevanje javnega interesa za kulturo skrbijo država in lokalne skupnosti.«.

V drugem odstavku se prva alineja spremeni tako, da se glasi:

»– kulturno in umetniško ustvarjalnost, kulturno-umetnostno vzgojo in razvoj podpornega okolja v kulturi,«.

Sedma alineja se spremeni tako, da se glasi:

»– prisotnost in prepoznavnost kulture in umetnosti iz Slovenije v mednarodnem prostoru.«.

4. člen

V 9. členu se v drugem odstavku v tretji alineji beseda »letnih« nadomesti z besedo »dvoletnih«.

5. člen

V 10. členu se v prvem odstavku prvi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Nacionalni program za kulturo je strategija kulturne politike, s katero se ugotovi vloga kulture pri celostnem razvoju družbe v državi in enotnem slovenskem kulturnem prostoru ter javni interes zanjo in opredeli vizijo, cilje, deležnike, prečne politike, področja kulture, na katerih se zagotavljajo kulturne dobrine kot javne dobrine, in predvidi ključne usmeritve na področju investicij v javno kulturno infrastrukturo.«

V drugem odstavku se črta beseda »cilje,«. Beseda »kazalce« se nadomesti z besedo »kazalnike«.

6. člen

11. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Nacionalni program za kulturo sprejme Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor) na predlog Vlade Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada).

Predlog nacionalnega programa za kulturo pripravi ministrstvo, pristojno za kulturo. Pri pripravi predloga nacionalnega programa za kulturo sodelujejo tudi druga ministrstva s predlogi povezovanja posameznih resorjev s kulturo. Nacionalni svet za kulturo iz 16. člena tega zakona poda predhodno mnenje k predlogu nacionalnega programa za kulturo.«.

7. člen

V 14. členu se v drugem odstavku besedilo »na področju kulture« nadomesti z besedilom »za kulturo«. Beseda »kazalce« se nadomesti z besedo »kazalnike«.

Doda se nov, četrti odstavek, ki se glasi:

»Ministrstvo, pristojno za kulturo, vodi javno evidenco lokalnih programov za kulturo oziroma dokumentov razvojnega načrtovanja iz prvega in drugega odstavka tega člena, ter pripadajočih poročil o njihovem izvajanju. Lokalna skupnost v 30 dneh od sprejetja teh dokumentov ministrstvu sporoči datum sprejetja ter posreduje njihovo elektronsko različico«.

8. člen

V 16. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Nacionalni svet za kulturo je neodvisno telo, ki celostno spremlja in podaja predloge za izboljšavo kulturnih politik.«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Predsednika in šest članov sveta imenuje državni zbor na predlog vlade izmed osebnosti, ki so strokovnjaki na področju kulture in celostno spremljajo kulturne politike, za obdobje petih let in so lahko ponovno imenovani.«.

9. člen

V 17. členu se prva alineja spremeni tako, da se glasi:

»– spremlja in ocenjuje vpliv kulture in kulturnih politik na razvoj družbe,«.

V drugi alineji se beseda »letnim« črta.

10. člen

V 18. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Kulturniška zbornica Slovenije je združenje stanovskih društev. Delovanje zbornice je javno.«.

11. člen

V 19. členu se prvi in drugi odstavek spremenita tako, da se glasita:

»Kulturniška zbornica Slovenije spremlja razvoj kulturne politike in podaja mnenja ter predloge z vidika razvoja posameznih poklicev oziroma področij, ki jih zastopajo stanovska društva.«.

Mnenja ter predloge iz prvega odstavka tega člena se lahko pridobi tudi tako, da se predstavnik Kulturniške zbornice Slovenije povabi na zasedanje pristojnega delovnega telesa državnega zbora.«.

V četrtem odstavku se po besedi »člena.« doda besedilo »Obseg dela in višina financiranja iz prejšnjega stavka se opredeli s pogodbo. Pogoji za njeno vsakokratno sklenitev je predložitev in javna objava poročila o delovanju za prejšnje leto in programskem načrtu za naslednje.«

12. člen

V 21. členu se v prvem odstavku za besedo »komisij« doda besedilo »na podlagi javnega vabila«. Po besedi »komisije.« se doda besedilo »Člani začasnih komisij, če jih določa pravilnik o strokovnih komisijah, so lahko imenovani brez javnega vabila.«.

13. člen

V 23. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Če o financiranju javnega sklada oziroma javne agencije ni odločeno v zakonsko določenem roku, ministrstvo, pristojno za kulturo, z javnim skladom ali javno agencijo sklene pogodbo o začasnem financiranju. Z njo se določi višina sredstev, ki obsega proračunska sredstva za splošne stroške delovanja, stroške dela zaposlenih in programske stroške. Sredstva za splošne stroške delovanja, stroške dela zaposlenih in programske stroške se v tem primeru določijo na ravni povprečja stroškov iz istega obdobja preteklega leta.«.

Doda se nov, tretji odstavek, ki se glasi:

»Financiranje javnega sklada oziroma javne agencije se v primeru, ko ni sprejet proračun, izvaja skladno s finančnimi predpisi, ki urejajo začasno financiranje države oziroma občine.«.

Doda se nov, četrti odstavek, ki se glasi:

»Odločitev o višini javnih sredstev za tekoče leto vsebuje tudi višino okvirnih sredstev, namenjenih financiranju programa javnim skladom in javnim agencijam za prihodnje leto.«.

14. člen

V 24. členu se v drugem odstavku za besedo »tudi« doda dvopičje.

Doda se nova, četrta alineja, ki se glasi:

»– s sofinanciranjem projektov in programov nevladnih organizacij, glede na javnofinančne zmožnosti,«

Dosedanja četrta alineja, ki postane peta alineja, se spremeni tako, da se glasi:

»– z registracijo samostojnih delavcev v kulturi v razvidu ministrstva, pristojnega za kulturo,«.

15. člen

V 25. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Država in lokalne skupnosti kot nosilci javnega interesa zagotavljajo pogoje za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin kot javnega dobrega (v nadaljnjem besedilu: javne kulturne dobrine) na način, da so dostopne najširšemu krogu uporabnikov.«.

16. člen

Za 25. členom se doda novi 25.a člen, ki se glasi:

»25.a člen

(podatki o kulturnih dejavnostih)

Za namen zagotavljanja pogojev iz prvega odstavka prejšnjega člena, ministrstvo, pristojno za kulturo, upravlja s podatki o kulturnih dejavnostih, kar omogoča izvajanje digitaliziranih postopkov financiranja, analitično spremljanje uresničevanja javnega interesa za kulturo in obveščanja javnosti v obsegu tistih podatkov, ki so javnega značaja, oziroma so pridobljeni na podlagi izrecne privolitve subjektov, na katere se podatki nanašajo.

O kulturnih dejavnostih se zbirajo, hranijo in obdelujejo naslednji podatki:

- podatki iz evidence javnih zavodov na področju kulture, kot jih določa prvi odstavek 30. člena tega zakona,
- podatki iz razvida samostojnih delavcev v kulturi, kot jih določa prvi odstavek 89. člena tega zakona,
- podatki iz razvida prejemnikov republiške priznavalnine, kot jih določa prvi odstavek 91. člena tega zakona,
- podatki iz drugih razvidov ministrstva, ki so opredeljeni kot javne knjige,
- podatki, zbrani v okviru postopkov za izbor javnih kulturnih programov in kulturnih projektov, ki se financirajo iz javnih sredstev, kot jih določa 102. člen tega zakona,
- drugi podatki, pridobljeni na podlagi izrecne privolitve subjektov, na katere se ti podatki nanašajo, oziroma podatki, ki jih v obsegu izvajanja javne službe zbirajo in hranijo javni zavodi na področju kulture in
- podatki, ki se nanašajo na izvajanje kulturnih dejavnosti in so pridobljeni na osnovi besedilnega in podatkovnega rudarjenja, kot ga opredeljuje področni zakon, pri čemer se pridobljeni podatki povežejo s podatki pripadajočega subjekta.

Podatki iz četrte alineje drugega odstavka tega člena obsegajo podatke, kot jih določa zakonodaja, ki posamezne razvide opredeljuje kot javne knjige. Podatki iz pete, šeste in sedme alineje drugega odstavka tega člena, če gre za fizične osebe, samostojne delavce v kulturi ali samostojne podjetnike, ki opravljajo dejavnost s področja kulture, obsegajo podatke o imenu in priimku, spolu, elektronskem naslovu, telefonski številki, poštnem naslovu, spletni strani, letnici rojstva, davčni in matični številki, številki bančnega računa, doseženi stopnji izobrazbe, registriranem poklicu, registrirani dejavnosti in sedežu dejavnosti, seznamu pozivov in razpisov, na katerih je subjekt sodeloval, številkah sklenjenih pogodb z ministrstvom, pristojnim za kulturo, in nazivih, datumih in krajših opisih kulturnih vsebin in dogodkov, v katerih je subjekt soudeležen. Podatki iz pete alineje drugega odstavka tega člena,

če gre za prejemnike štipendij ministrstva, pristojnega za kulturo, obsegajo tudi podatke o izobraževanju, letu in letniku, v katerem je prejemnik začel prejemati štipendijo, trajanju štipendiranja, statusu štipendista, izjemnih dosežkih, doseženi povprečni oceni, zaključeni izobrazbi, načinu izobraževanja in zaposlitvi po zaključku izobraževanja.

V primeru pravnih subjektov, podatki iz pete, šeste in sedme alineje drugega odstavka tega člena obsegajo podatke o nazivu, elektronskem naslovu, telefonski številki, sedežu, spletni strani, datumu ustanovitve, davčni in matični številki, številki bančnega računa, registrirani dejavnosti, imenu in priimku zastopnika, spolu zastopnika, seznamu pozivov in razpisov, na katerih je subjekt sodeloval, številkah sklenjenih pogodb z ministrstvom, pristojnim za kulturo. in nazivih, datumih in krajših opisih kulturnih vsebin in dogodkov, v katerih je subjekt soudeležen.

Dostop do podatkov ter njihova obdelava je omogočena pristojnim uradnim osebam na podlagi dodeljenega pooblastila ter subjektu, na katerega se podatki nanašajo, na podlagi izkazane istovetnosti.

Javno so dostopni tisti podatki, ki jih kot take izrecno označijo subjekti, na katere se podatki nanašajo na podlagi izkazane istovetnosti.

Podatki se hranijo do izpolnitve namena, zaradi katerega so bili zbrani, nato se izbrišejo. Podatki se izbrišejo tudi po prejeti zahtevi za izbris osebnih podatkov s strani osebe, na katero se podatki nanašajo.

17. člen

V 30. členu se v prvem odstavku besedilo »rojstni podatki« nadomesti z besedo »spol«. Besedilo »rojstne podatke« se nadomesti z besedo »spol«. Za besedo »statistične« se doda besedilo »ter raziskovalne«.

Doda se nov, tretji odstavek, ki se glasi:

»Ne glede na drugi odstavek tega člena, se javni zavod izbriše iz evidence po uradni dolžnosti, če le-ta ni več vpisan v Poslovni register Slovenije.«.

18. člen

V 31. členu se v drugem odstavku po besedi »prebivalcev.« doda besedilo, ki se glasi: »Če javni zavod ustanovi država in ena ali več občin, se deleže sofinanciranja določi v aktu o ustanovitvi in pogodbi med ustanovitelji.«

V tretjem odstavku se beseda »letnega« nadomesti z besedo »dvoletnega«.

Doda se nov, četrti odstavek, ki se glasi:

»Odločitev financerja o višini javnih sredstev za tekoče leto vsebuje tudi višino okvirnih sredstev, namenjenih financiranju programa javne službe oziroma dejavnosti, ki se izvaja na način javne službe za prihodnje leto.«.

Dosedanji peti odstavek, ki postane šesti odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»Če o financiranju javnega zavoda ni odločeno v zakonsko določenem roku, se izda odločba o začasnem financiranju. Z njo se določi višina sredstev, ki obsega proračunska sredstva za splošne

stroške delovanja, stroške dela zaposlenih in programske stroške na ravni povprečja stroškov iz istega obdobja preteklega leta. Financiranje javnega zavoda se v primeru, ko ni sprejet proračun, izvaja skladno s finančnimi predpisi, ki urejajo začasno financiranje države oziroma občine.«.

Dosedanji četrti odstavek postane peti odstavek.

19. člen

V 32. členu se v prvi alineji za besedo »direktor« doda besedilo »ali uprava«.

20. člen

V 33. členu se v tretjem odstavku pred besedo »medsebojna« doda besedilo »postopek imenovanja uprave,«. Za besedo »upravo« se doda besedilo »oziroma člane uprave«. Po besedi »direktorja.« se doda besedilo »V primeru javnega zavoda z upravo, predsednika in člane uprave, razen delavskega direktorja, na podlagi javnega razpisa imenuje ustanovitelj po predhodnem mnenju sveta in strokovnega sveta.«.

Doda se nov, četrti odstavek, ki se glasi:

»Javni zavod z upravo, kjer je zaposlenih več kot 150 delavcev, ima delavskega direktorja.«.

21. člen

V 35. členu se v četrtem odstavku v prvem stavku po besedi »let« doda besedilo »od datuma sprejetja«. Po besedi »razrešitev.« se doda besedilo »Če direktor ne sprejme strateškega načrta do izteka veljavnosti prejšnjega, svet zavoda o tem obvesti ustanovitelja.«.

Doda se nov, šesti odstavek, ki se glasi:

»Direktor lahko strateški načrt dopolni in spreminja v obsegu do največ tretjine obsega besedila. To lahko stori v roku do enega leta po imenovanju. Za spremembe mora pridobiti predhodno mnenje ustanovitelja in večinskega financerja javnega zavoda, kadar ta ni isti kot ustanovitelj, ter soglasje sveta javnega zavoda.«.

22. člen

V 36. členu se v petem odstavku črta besedilo », pristojen za kulturo«.

V šestem odstavku se po besedi »zavoda.« doda besedilo »Če so soustanovitelji javnega zavoda država in ena ali več občin, izpelje postopek imenovanja ministrstvo, pristojno za kulturo. Direktorja v tem primeru imenuje minister s soglasjem soustanoviteljev«.

Doda se nov, sedmi odstavek, ki se glasi:

»Delavskega direktorja v upravo izvolijo zaposleni v javnem zavodu na neposrednih volitvah za čas trajanja mandata do izteka mandata uprave.«.

Doda se nov, osmi odstavek, ki se glasi:

»V primeru, da se pred iztekom mandata uprave razreši katerega od članov uprave ali da ta odstopi, se za imenovanje vršilca dolžnosti in novega člana smiselno uporabljajo določbe 36. in 38. člena tega zakona.

23. člen

V 37. členu se doda nov, tretji odstavek, ki se glasi:

»Razlogi iz prejšnjega odstavka ne veljajo za delavskega direktorja, kadar je razrešen tako, da:

– predlog za razrešitev, ki ga je podala najmanj desetina vseh zaposlenih v javnem zavodu, podpre večina vseh zaposlenih v javnem zavodu;

– ga je zaradi razlogov, določenih v predpisih o javnih zavodih, dolžan razrešiti ustanovitelj.«.

24. člen

V 41. členu se črta besedilo »Kulturniška zbornica Slovenije,«. Besedilo »društva oziroma druge« se nadomesti z besedilom »nevladne«. Za besedo »uporabnikov« se doda besedilo »prek predhodno objavljenega javnega vabila s strani javnega zavoda, ki mora biti objavljen vsaj 60 dni pred imenovanjem.«

25. člen

V 42. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Javni zavod ima svet, ki ga sestavljajo predstavniki ustanovitelja, ki jih ta imenuje na podlagi javnega vabila izmed strokovnjakov s področja dela javnega zavoda ali financ ali pravnih zadev, predstavniki delavcev zavoda, ki imajo najmanj enega člana in največ do ene tretjine članov v svetu zavoda, in predstavniki večinskega financerja, kadar to ni ustanovitelj, ki imajo najmanj enega člana in največ do ene tretjine članov v svetu zavoda. Predstavnike večinskega financerja ta predlaga na podlagi javnega vabila izmed strokovnjakov s področja dela javnega zavoda ali financ ali pravnih zadev, imenuje pa jih ustanovitelj.«.

26. člen

V 47.a členu se v prvem odstavku za besedo »plesalcev« doda besedilo », plesalcev sodobnega plesa«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Avdicija iz prejšnjega odstavka mora biti predhodno javno najavljena na spletni strani javnega zavoda vsaj 60 dni pred izvedbo, organizira in izvede jo javni zavod.«.

V četrtem odstavku se po besedilu »brez možnosti ponovitve.« doda besedilo »Ne glede na prejšnji stavek imajo zborovski pevci možnost ene ponovitve na podlagi uspešno opravljene ponovne avdicije«.

Doda se nov, peti odstavek, ki se glasi:

»Za delavce, zaposlene za nedoločen čas na delovnih mestih baletnih plesalcev in plesalcev sodobnega plesa, se po dopolnjenem 35. letu in ob pogoju, da so v javnem zavodu zaposleni že vsaj deset let, lahko izvaja obdobjna avdicija z umetniško revizijo, s katero se potrjuje zmožnost delavca za opravljanje kakovostnega umetniškega dela ter njegov umetniški prispevek k izpolnjevanju poslanstva zavoda. Obdobjna avdicija je za zaposlene iz tega odstavka obvezna po 45. letu. Izvaja se vsakih pet let.«.

Doda se nov, šesti odstavek, ki se glasi:

»Obdobjno avdicijo iz prejšnjega odstavka izvaja strokovna komisija po predpisanih merilih. Vsaj tretjina članov strokovne komisije mora biti imenovana izmed strokovnjakov, ki niso zaposleni v javnem zavodu, ki avdicijo izvaja. Sestavo strokovne komisije, način dela in merila za ocenjevanje določi minister s pravilnikom.«.

Doda se nov, sedmi odstavek, ki se glasi:

»Ministrstvo vodi seznam strokovnjakov iz prejšnjega odstavka. Na seznam so strokovnjaki uvrščeni na podlagi javnega vabila, ki ga ministrstvo ponovi vsake tri leta, in po predhodnem mnenju pristojne področne strokovne komisije na ministrstvu. Seznam se mesečno posodablja.«.

27. člen

Za 47.a členom se dodajo novi 47.b, 47.c in 47.č člen, ki se glasijo:

»47.b člen

(ponovna obdobjna avdicija in zaposlitev na drugem delovnem mestu)

Če strokovna komisija iz prejšnjega člena ugotovi, da delavec na obdobjni avdiciji ni zadostil predpisanim merilom, delodajalec temu delavcu po naslednjem zaporedju ponudi:

- enkratno ponovno opravljanje obdobjne avdicije, ki ne sme biti manj kot šest mesecev in ne več kot eno leto po izvedbi prve, pri čemer se pravice in obveznosti iz pogodbe o zaposlitvi ne spreminjajo do ponovnega opravljanja avdicije;
- zaposlitev na drugem ustreznem delovnem mestu, za katerega delavec izpolnjuje pogoje, pri čemer se nova pogodba o zaposlitvi sklene za nedoločen čas brez javne objave prostega delovnega mesta;

– prekvalifikacijo ali dokvalifikacijo, a le v primeru, da je delavec odklonil ponudbo iz prejšnje alineje, ali delodajalec zanj ni zmožen zagotoviti drugega delovnega mesta, ali jo je delavec sam izbral po neuspešno opravljeni ponovni obdobjni avdiciji iz prve alineje tega člena.

47.c člen

(prekvalifikacija ali dokvalifikacija)

Z delavcem iz tretje alineje 47.b člena zakona, ki se je odločil za prekvalifikacijo ali dokvalifikacijo, delodajalec sklene pogodbo o zaposlitvi za določen in krajši delovni čas do treh let trajanja prekvalifikacije ali dokvalifikacije. V pogodbi se opredelijo namen, trajanje in druge medsebojne obveznosti in pravice.

Medsebojne pravice in obveznosti med javnim zavodom in delavcem, ki se tičejo prekvalifikacije ali dokvalifikacije, se uredijo s posebno pogodbo.

V času prekvalifikacije ali dokvalifikacije lahko delavec še vedno opravlja s pogodbo dogovorjene naloge znotraj javnega zavoda, a največ v obsegu 50 % polnega delovnega časa.

V času prekvalifikacije ali dokvalifikacije je delodajalec dolžan delavcu zagotavljati bruto plačo v višini povprečne bruto plače, izplačane v zadnjih treh mesecih, ko je bil zaposlen na prejšnjem delovnem mestu, v ustreznem deležu glede na delovni čas zaposlitve.

Za čas, namenjen prekvalifikaciji ali dokvalifikaciji, je delodajalec dolžan delavcu v ustreznem deležu zagotavljati nadomestilo plače v višini povprečne bruto plače, izplačane v zadnjih treh mesecih, ko je bil zaposlen na prejšnjem umetniškem delovnem mestu.

Sredstva za pokritje stroškov prekvalifikacije ali dokvalifikacije zagotavlja ustanovitelj javnega zavoda.

Če delavec, vključen v prekvalifikacijo ali dokvalifikacijo, to prekine, je to razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi, razen v primeru, da je prišlo do prekinitve zaradi objektivnih okoliščin, na katere delavec ne more vplivati.

Po opravljeni prekvalifikaciji ali dokvalifikaciji delodajalec delavcu ponudi pogodbo o zaposlitvi na delovno mesto, za katerega je delavec po prekvalifikaciji ali dokvalifikaciji usposobljen. Zaposlitev se v tem primeru opravi brez javne objave prostega delovnega mesta. Če delodajalec delovnega mesta ni sposoben zagotoviti, delavcu ob izteku pogodbe za določen čas pripada pravica do odpravnine v višini treh bruto plač iz te pogodbe.

47.č člen

(pripravištvo in uvajanje v delo)

Število delavcev pripravnikov ter delavcev, ki se usposablajo oziroma uvajajo v delo in obseg sredstev na predlog javnega zavoda določi ustanovitelj z vsakokratnim določanjem obsega financiranja.

Kot pripravnik se zaposli delavec, ki prvič sklene delovno razmerje in se v skladu z načrtom pripravništva usposablja za opravljanje svojega poklica. Pripravnik se sprejme v delovno razmerje za

čas trajanja pripravniške dobe, ki ni daljša od 12 mesecev. Za pravice in obveznosti iz pogodbe o zaposlitvi se uporabljajo določbe zakona o delovnih razmerjih.

Delavec, ki se usposablja oziroma uvaja v delo za poklic v kulturi, za katerega javni zavod ugotovi, da je zanj izven zavoda težko pridobiti potrebna znanja ali izobrazbo, ima v času usposabljanja dodeljenega mentorja. V času usposabljanja javni zavod delavcu po programu in od podpori mentorja zagotavlja uvajanje za samostojno opravljanje dela. Delavec se sprejme v uvajanje v delo v trajanju, ki ni daljše od 6 mesecev. Za pravice in obveznosti iz pogodbe o zaposlitvi se uporabljajo določbe zakona o delovnih razmerjih.«.

28. člen

V 48.a. člen se v prvem odstavku po besedi »pevcev« doda besedilo », plesalcev sodobnega plesa«.

29. člen

V 54. člen se doda nov, drugi odstavek, ki se glasi:

»Predlog za napotitev na delo k drugemu javnemu zavodu lahko poda tudi delavec sam. Napotitev je možna le ob obojestranskem strinjanju.«.

Doda se nov, tretji odstavek, ki se glasi:

»Delavec lahko pri drugem javnem zavodu opravlja le istovrstno delo, za katero ima sklenjeno pogodbo o zaposlitvi. V obdobju začasnega angažiranja pri drugem delodajalcu delavcu delovno razmerje v javnem zavodu, kjer je zaposlen, ne preneha, delavec pa ohrani polno plačo in vse pravice, ki izhajajo iz njegove pogodbe o zaposlitvi.«.

Dosedanji drugi odstavek postane četrti odstavek.

30. člen

V 64. členu se v prvem odstavku doda nova, četrta alineja, ki se glasi:

»– podpornih aktivnosti, aktivnosti kulturno-umetnostne vzgoje in aktivnosti kulturnega in kreativnega sektorja,«.

Dosedanja četrta alineja postane peta alineja.

31. člen

V 66. členu se v drugem odstavku besedilo »uprizoritvene umetnosti, vizualne umetnosti, novi mediji ipd.« nadomesti z besedilom »na področjih kulturnih dejavnosti, ki jih opredeljuje 4. člen zakona)«.

32. člen

V 67. členu se v prvem odstavku besedilo »ki presega občinski pomen« nadomesti z besedilom »če ta presega pomen, ki ga ima za lokalno skupnost,«. Besedilo »v okviru sistema financiranja občin« se črta.

Doda se nov, peti odstavek, ki se glasi:

»Podrobnejša merila za presojanje preseganja pomena za lokalno skupnost iz prvega odstavka tega člena predpiše minister s pravilnikom.«.

33. člen

V 72. členu se za besedilo, ki postane prvi odstavek, doda nov, drugi odstavek, ki se glasi:

»Podrobnejša merila za presojanje preseganja pomena za lokalno skupnost iz prejšnjega odstavka člena predpiše minister s pravilnikom.«.

34. člen

V 73. členu se v naslovu izbriše beseda »oziroma najem«.

Člen se spremeni tako, da se glasi:

»Z aktom o ustanovitvi javnega zavoda na področju kulture se določijo nepremičnine in oprema, ki se dajo kot del javne kulturne infrastrukture v upravljanje javnemu zavodu za izvajanje dejavnosti, za katero je ustanovljen. Upravljavca javne kulturne infrastrukture izvaja naloge v skladu s tem zakonom in z zakonom, ki ureja stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti, če te niso v nasprotju s tem zakonom.

Lokalna skupnost ali država lahko odda del javne kulturne infrastrukture v pogodbeno upravljanje javnemu zavodu na področju kulture, ne glede na njegovo ustanoviteljstvo, s pogodbo brez javnega razpisa, če se s tem zagotovi najbolj racionalna uporaba javne kulturne infrastrukture.

Za pogodbeno upravljanje iz prejšnjega odstavka se uporabljajo določbe o upravljanju zakona, ki ureja stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti, če niso v nasprotju s tem zakonom.

Pogodba o upravljanju se sklene za določen čas in se lahko podaljšuje z dodatkom k osnovni pogodbi.

Javni zavod je dolžan zagotavljati polno izkoriščenost javne kulturne infrastrukture, ki jo ima v upravljanju. Pri oddajanju prostih zmogljivosti imajo prednost kulturni izvajalci za javne kulturne programe ali kulturne projekte, ki so združljivi s področjem dela javnega zavoda.«.

35. člen

V 74. členu se v naslovu beseda »najem« spremeni v besedilo »upravljanje in brezplačno uporabo«.

V besedilu člena se pred besedi »uporabo« in »uporabi« se doda besedi »brezplačno« in »brezplačni«.

36. člen

75. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Javna kulturna infrastruktura se daje v upravljanje ali v brezplačno uporabo kulturnim izvajalcem in posameznikom iz prejšnjega člena brezplačno pod pogojem, da prevzamejo obveznost rednega vzdrževanja, kritja obratovalnih stroškov in drugih stroškov, za katere se stranki dogovorita s pogodbo.

Upravljavec ali uporabnik mora v primeru, da odda infrastrukturo ali njen del v uporabo drugemu kulturnemu izvajalcu za izvajanje javnih kulturnih programov ali projektov, posamezne postavke in višine dejanskih dodatnih stroškov specificirati v računu. Upravljavec ali uporabnik mora imeti cenik za nadomestilo dodatnih stroškov in uporabnino za oddajo infrastrukture ali njenega dela javno objavljen. Podrobnejšo opredelitev vrste dejanskih dodatnih stroškov iz prejšnjega odstavka predpiše minister s pravilnikom.

Če upravljavec ali uporabnik javne kulturne infrastrukture odda infrastrukturo ali njen del v uporabo javnemu zavodu, javnemu skladu ali javni agenciji s področja kulture ali drugim kulturnim izvajalcem za izvajanje javnih kulturnih programov ali kulturnih projektov, je od njih upravičen zahtevati samo nadomestilo v višini dejanskih dodatnih stroškov, ki so s tem nastali.«.

37. člen

V 79. členu se v prvem odstavku pred besedo »zagotovljena« doda besedilo »v ta namen«.

V drugem odstavku se po besedi »razpisa« doda pika.

38. člen

V 79.b členu se v prvem odstavku za besedilom »javnimi sredstvi« doda vejica. Beseda »likovnih« se nadomesti z besedo »vizualnih«. Po besedi »umetnosti« se doda besedilo »ter arhitekture in oblikovanja«.

V drugem odstavku se številka »2.000« zamenja s številko »5.000«.

Doda se nov, četrti odstavek, ki se glasi:

»Ukrep mora biti umeščen v dokument identifikacije investicijskega projekta. Investitor mora o izvedbi ukrepa pred javnim natečajem ter po njegovih izvedbi o njegovih rezultatih obvestiti ministrstvo, pristojno za kulturo, ki o tem vodi javni seznam.«.

39. člen

V 79.c členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Investitorji morajo najmanj 80 % sredstev iz drugega oziroma tretjega odstavka prejšnjega člena nameniti za odkup umetniških del, umeščenih v javno dostopne prostore, in izplačilo nagrad avtorjem iz sedmega odstavka 79.č člena tega zakona. Preostali del sredstev se nameni za stroške izvedbe postopkov, povezanih z ukrepom (natečaj za umetniška dela, avtorski honorarji članom komisije, stroški postavitve), in stroške morebitnih potrebnih ukrepov varstva kulturne dediščine v zvezi z nepremičnino, ki je predmet javne investicije. Pri nepremičninah, ki so v skladu z zakonom, ki ureja varstvo kulturne dediščine, kulturni spomeniki, se sredstva iz prejšnjega člena lahko v celoti porabijo za izvedbo ukrepov za varstvo kulturne dediščine.

Doda se nov, drugi odstavek, ki se glasi:

»Če je po izračunu za izvedbo ukrepa na voljo manj kot 15.000 eurov, mora investitor za odkup umetniških del, umeščenih v javno dostopne prostore, in izplačilo nagrad avtorjem iz sedmega odstavka 79.č člena tega zakona nameniti najmanj 70 % sredstev iz drugega in tretjega odstavka prejšnjega člena.«.

Dosedanji drugi in tretji odstavek postaneta tretji in četrti odstavek.

40. člen

V 79.č členu se v drugem odstavku za besedo »ga« doda besedilo »vodi in«. Beseda »petkratnika« se zamenja z besedo »trikratnika«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Ministrstvo, pristojno za kulturo, vsaka tri leta objavi javno vabilo za umestitev na seznam strokovnjakov iz prejšnjega člena. Javni seznam vodi ministrstvo, pristojno za kulturo.«.

Četrti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Na seznam strokovnjakov se po predhodnem mnenju pristojne področne strokovne komisije na ministrstvu uvrstijo strokovnjaki, ki delujejo na področju arhitekture, intermedijskih umetnosti,, krajinske arhitekture, kulturne dediščine, oblikovanja in vizualnih umetnosti. Seznam se mesečno posodablja.«.

V sedmem odstavku se beseda »odstotkov« nadomesti z znakom »%«.

V devetem odstavku se za besedo »avtorjem« doda besedilo »s pravilnikom«. Besedilo », pristojen za kulturo« se črta.

41. člen

V 80. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Nevladne organizacije na posameznih področjih kulture:

- izvajajo kulturne dejavnosti,
- kot stanovska društva združujejo poklice na posameznih področjih kulture,
- se ukvarjajo s strokovnimi vprašanji v kulturi ter izvajajo strokovna usposabljanja, izobraževanja in zagovorništvo,
- izvajajo dejavnosti vsebinskih mrež v kulturi, kot jih določa zakon, ki ureja nevladne organizacije,
- izvajajo dejavnosti na področju kulturno-umetnostne vzgoje,
- izvajajo podporne dejavnosti,
- prispevajo k dostopnosti do kulturnih dobrin in k razvoju kulturnih dejavnosti.«

V drugem odstavku se besedilo »Kulturnemu društvu« nadomesti z besedilom »Nevladni organizaciji na področju kulture«.

42. člen

V 81. členu se doda naslov, ki se glasi:

»(podelitev statusa drugim nevladnim organizacijam)«.

V 81. členu se za besedilom člena, ki postane prvi odstavek, doda nov, drugi odstavek, ki se glasi:

»Ne glede na prejšnji odstavek in ne glede na določila zakona, ki ureja nevladne organizacije, se lahko status nevladne organizacije v javnem interesu na področju kulture izjemoma podeli tudi nevladni organizaciji v kulturi, katere ustanovitelji so javni zavodi na področju kulture.«.

43. člen

Pododdelek »4.1. Registracija samozaposlenih v kulturi« se spremeni tako, da se glasi:

»4.1. Registracija samostojnih delavcev v kulturi«.

44. člen

V naslovu 82. člena se beseda »samozaposlenih« nadomesti z besedama »samostojnih delavcev«.

Člen se spremeni tako, da se glasi:

»Samostojno poklicno opravljanje kulturnih dejavnosti se registrira po splošnih predpisih.

Če posameznik izpolnjuje posebne pogoje iz tega člena, se lahko namesto po splošnih predpisih registrira pri ministrstvu, pristojnem za kulturo, tako da se vpiše v razvid samostojnih delavcev

v kulturi. Posameznik se lahko registrira za opravljanje največ petih specializiranih poklicev. Samostojni delavec v kulturi ne sme zaposlovati drugih oseb.

Pogoji za vpis v razvid iz prejšnjega odstavka so, da kandidat:

- opravlja samostojno specializiran poklic na področjih iz 4. člena tega zakona,
- ima ustrezno strokovno izobrazbo oziroma z dosedanjim delom izkazuje, da je usposobljen za opravljanje te dejavnosti,
- nima plačevanja prispevkov za obvezno socialno varnost urejeno na drugi pravni podlagi za polni delovni čas,
- ni uživalec pokojnine.

Kdor prvič po končanem študiju zaprosi za vpis v razvid samostojnih delavcev v kulturi, se vpiše pod naslednjimi pogoji:

- da njegovi dosežki v času študija obetajo pomembno delovanje na področju kulture, ali ko gre za poklic, ki ga je zaradi kadrovskega potreb v kulturi, ohranjanja kulturne dediščine ali kulturnopolitičnih ciljev, opredeljenih v nacionalnem programu za kulturo, potrebno posebej podpirati (v nadaljnjem besedilu: deficitarni poklic) in
- da od zaključka študija oziroma strokovnega izpita, če je ta predpisan z zakonom, nista minili več kot dve leti.

Samostojnega delavca v kulturi se glede na pogoje, ki jih vlada podrobneje opredeli v uredbi iz 86. člena, uvrsti v enega od štirih razredov karierni dinamike: Samostojni delavec v kulturi IV, Samostojni delavec v kulturi III, Samostojni delavec v kulturi II in Samostojni delavec v kulturi I.

Samostojni delavec v kulturi sklepa v okviru svoje registrirane dejavnosti pogodbe civilnega prava. Kadar posameznik opravlja tudi dejavnosti, ki ne sodijo pod enega od registriranih poklicev iz drugega odstavka tega člena, jih ne sme opravljati kot samostojni delavec v kulturi, ampak po splošnih predpisih.

Kadar so za opravljanje posamezne kulturne dejavnosti določeni posebni pogoji, lahko prične posameznik iz tega člena z delom, ko je izdana pravnomočna odločba o njihovem izpolnjevanju, s katero posameznik dokazuje izpolnjevanje teh posebnih pogojev.

Posamezniku, ki je že bil vpisan v razvid in po izbrisu iz razvida ponovno poda vlogo za vpis z istim specializiranim poklicem in je ta poklic ob ponovnem vpisu opredeljen v uredbi iz 86. člena tega zakona, se ponovno preveri le pogoj, da posameznik ni uživalec pokojnine. Prejšnji stavek ne velja za posameznika, ki je bil iz razvida izbrisan po uradni dolžnosti na podlagi 88. člena tega zakona.«.

45. člen

V naslovu 82.a člena se beseda »samozaposlovanje« nadomesti z besedilom »samostojne delavce v kulturi«.

Prvi odstavek se črta.

V dosedanjem drugem odstavku, ki postane prvi odstavek, se črta besedilo »kulturnih žepnin oziroma«. Beseda »samozaposlenih« se nadomesti z besedilom »samostojnih delavcev«. Beseda »samozaposleni« se nadomesti z besedilom »samostojni delavec«.

V dosedanjem tretjem odstavku, ki postane drugi odstavek, se beseda »samozaposlene« nadomesti z besedilom »samostojne delavce«.

Dosedanji četrti odstavek, ki postane tretji odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

Samostojni delavec v kulturi lahko za čas zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, ki traja najmanj 31 dni, prejme dnevno nadomestilo za delovne dni do vključno 30. delovnega dne bolezni ali poškodbe. Nadomestilo lahko prejme največ za štirikratno zadržanost z dela zaradi bolezni ali poškodbe v posameznem koledarskem letu. Dnevno nadomestilo dodeli ministrstvo, pristojno za kulturo, na podlagi vloge samostojnega delavca v kulturi, ki jo poda najkasneje 90. dan po nastopu zadržanosti z dela. Višino dnevnega nadomestila za tekoče leto določi vlada do 31. januarja tekočega leta na podlagi višine nadomestila, ki ga za bolniško odsotnost prejmejo zaposleni s povprečno mesečno plačo v preteklem letu.

Doda se nov, četrti odstavek, ki se glasi:

»Samostojni delavec v kulturi lahko ob vpisu ali ponovnem vpisu in nato vsakih pet let od zadnjega preventivnega zdravstvenega pregleda z vlogo zaprosi za nadomestilo za stroške preventivnega zdravstvenega pregleda, ki jih v višini do 150 eurov in na podlagi predloženega dokazila o izvedbi pregleda s strani pooblaščenega zdravnika krije ministrstvo, pristojno za kulturo, iz državnega proračuna, ki je namenjen kulturi.«.

46. člen

V 82.b členu se beseda »samozaposlenega« nadomesti z besedilom »samostojnega delavca«.

47. člen

83. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Samostojni delavci v kulturi lahko pridobijo pravico do plačila prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za obvezno zdravstveno zavarovanje ter za starševsko varstvo in za zaposlovanje iz državnega proračuna (v nadaljnjem besedilu: plačilo prispevkov za socialno varnost) v primerih, ko njihovo delo pomeni pomemben kulturni prispevek v zadnjih petih letih ali ko gre za deficitarne poklice, če delo samostojnega delavca v kulturi v zadnjih petih letih pomeni prispevek k razvoju področja, ki ga zajema ta poklic.

Višina plačanih prispevkov za socialno varnost je odvisna od razreda karierne dinamike, v katerega je uvrščen samostojni delavec v kulturi. Samostojni delavec v kulturi IV ima pravico do plačila prispevkov za socialno varnost od najnižje zavarovalne osnove za samozaposlene za socialno in zdravstveno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: najnižje zavarovalne osnove). Samostojni delavec v kulturi III ima pravico do plačila prispevkov za socialno varnost v višini 105 % prispevkov od najnižje zavarovalne osnove. Samostojni delavec v kulturi II ima pravico do plačila prispevkov za socialno varnost v višini 115 % prispevkov od najnižje zavarovalne osnove. Samostojni delavec v kulturi I ima pravico do plačila prispevkov za socialno varnost v višini 125 % prispevkov od najnižje zavarovalne osnove.

Pravica iz prvega odstavka se podeljuje za pet let z možnostjo ponovnih podeljevanj. Ne glede na prejšnji stavek pravica iz prvega odstavka samostojnemu delavcu v kulturi preneha po samem zakonu naslednji dan, ko izpolni pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine.

Ne glede na prejšnji odstavek, lahko pravica do plačila socialnih prispevkov miruje. V času mirovanja pravice do plačila socialnih prispevkov ministrstvo, pristojno za kulturo, samostojnemu delavcu v kulturi ne plačuje prispevkov za socialno varnost, kot je določeno v tem členu. Obdobje petih let iz prejšnjega odstavka, za katerega je pravica do plačila socialnih prispevkov podeljena, se v tem primeru smiselno spremeni tako, da samostojni delavec v kulturi pravico lahko koristi polnih pet let.

Mirovanje pravice do plačila prispevkov se izvede na predlog samostojnega delavca v kulturi. Pravica do plačila prispevkov lahko miruje iz razlogov rednega in izrednega študija, zaposlitve za določen čas za polni delovni čas, začasnega odhoda v tujino zaradi rednega ali izrednega študija ali zaradi zaposlitve za polni delovni čas, upravičene zadržanosti z dela za polni delovni čas iz zdravstvenih razlogov v trajanju nad 31 dni, materinskega, očetovskega ali starševskega dopusta v skladu s predpisi, ki urejajo starševsko varstvo ali vpisa v evidenco brezposelnih, ki jo vodi Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.

Ne glede na tretji odstavek tega člena se samostojnemu delavcu v kulturi, ki je dosegel starost najmanj 55 let, in mu je bila priznana pravica do plačila prispevkov za socialno varnost v skupnem trajanju najmanj 20 let, pri čemer se v to obdobje vštevata tudi čas zaposlitve v javnih zavodih, nevladnih organizacijah in pri drugih delodajalcih s področja kulture, prizna pravica do plačila prispevkov za socialno varnost vse do izpolnitve pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine.

Ministrstvo, pristojno za kulturo, za namene ugotavljanja pogojev iz tretjega in četrtega odstavka tega člena pridobi podatke od Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.«.

48. člen

V 85. členu se naslov spremeni tako, da se glasi:

»(pogoji za uveljavljanje pravice do plačila socialnih prispevkov)«.

Člen se spremeni tako, da se glasi:

»Samostojni delavec v kulturi, ki pridobi pravico do plačila prispevkov za socialno varnost, v skladu s 83. členom tega zakona, lahko to pravico v tekočem letu uveljavlja le, če je rezident Republike Slovenije za davčne namene in če njegovo letno povprečje dohodkov iz zadnjih treh let ne presega višine dohodkovnega cenusa za več kot 30 %.

Dohodkovni cenzus je znesek, katerega višino določi vlada z uredbo iz 86. člena, pri čemer ta ni nižja od povprečne letne bruto plače za 36. plačni razred, v obsegu osnovne plače iz plačne lestvice, ki je priloga zakona, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, za pretekla tri leta, ki se preračuna na letno raven.

Odstotek pravice do plačila prispevkov, ki jo lahko uveljavlja samostojni delavec v kulturi, je odvisna od preseganja dohodkovnega cenusa po naslednji lestvici:

- če samostojni delavec v kulturi v tekočem letu ne presega višine dohodkovnega cenusa, lahko uveljavlja pravico do plačila 100 % prispevkov za socialno varnost,

- če samostojni delavec v kulturi v tekočem letu preseže višino dohodkovnega cenusa v obsegu od vključno 100 % do 110 % dohodkovnega cenusa, lahko v tekočem letu uveljavlja pravico do plačila 80 % prispevkov za socialno varnost,
- če samostojni delavec v kulturi v tekočem letu preseže višino dohodkovnega cenusa v obsegu od vključno 110 % do 120 % dohodkovnega cenusa, lahko v tekočem letu uveljavlja pravico do plačila 50 % prispevkov za socialno varnost,
- če samostojni delavec v kulturi v tekočem letu preseže višino dohodkovnega cenusa v obsegu od vključno 120 % do 130 % dohodkovnega cenusa, lahko samostojni delavec v kulturi v tekočem letu uveljavlja pravico do plačila 20 % prispevkov za socialno varnost.

Preseganje dohodkovnega cenusa se ugotavlja za vsako tekoče leto na podlagi povprečja dohodkov iz zadnjih treh let. Dohodek se ugotavlja na podlagi odločb o odmeri dohodnine oziroma davčnih obračunov akontacij dohodnine od dohodka iz dejavnosti, ki so bili podlaga za odločbo o odmeri dohodnine, in drugih davčnih odločb ter podatkov iz obračunov davčnega odtegljaja za zadnja tri leta.

Pri ugotavljanju preseganja dohodkovnega cenusa se od dohodkov, ki so zajeti v odločbah oziroma obračunih iz prejšnjega odstavka, odštevajo:

- obračunani obvezni prispevki za socialno varnost, ki jih je samostojni delavec v kulturi plačal sam,
- obračunani obvezni prispevki za socialno varnost, plačani iz državnega proračuna za samostojne delavce v kulturi, ki ugotavljajo davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov v obračunu akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti, če so bili navedeni prispevki vključeni kot prihodki v davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti;
- prispevki za socialno varnost, kot so določeni v zakonu, ki ureja prispevke za socialno varnost, ki jih je v okviru delovnega razmerja plačal delojemalec,
- zneski dohodkov, ki jih je samostojni delavec v kulturi prejel iz naslova delovnih štipendij in drugih štipendij ministrstva, pristojnega za kulturo, Javne agencije za knjigo Republike Slovenije, delovnih štipendij iz naslova knjižničnega nadomestila ter drugih primerljivih umetniških štipendij, namenjenih spodbujanju ustvarjanja na področjih, ki jih določa 4. člen tega zakona in jih podeljujejo domače ali tuje organizacije ali lokalne skupnosti, ter
- dohodki iz naslova nagrad na področju kulture.

Ministrstvo, pristojno za kulturo, na podlagi zahtevka od Finančne uprave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Finančne uprave) pridobi podatke iz četrtega odstavka tega člena, potrebne za odločanje o uveljavljanju pravice do plačila prispevkov iz državnega proračuna, pri čemer jih lahko uporabi tudi za statistične namene. Upravičenec, ki želi uveljavljati znižanje dohodkov, ki so podlaga za ugotavljanje preseganja dohodkovnega cenusa, iz naslova obračunanih obveznih prispevkov za socialno varnost, plačanih iz državnega proračuna, mora ministrstvu, pristojnemu za kulturo, predložiti izjavo, da je za znesek teh prispevkov povečal prihodke v davčnem obračunu akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti. Upravičenec, ki želi uveljavljati znižanje dohodkov, ki so podlaga za ugotavljanje preseganja dohodkovnega cenusa, na podlagi tretje alineje prejšnjega odstavka, mora ministrstvu, pristojnemu za kulturo, predložiti plačne liste iz časa rednega delovnega razmerja za mesece, za katere uveljavlja znižanje teh dohodkov. Podatke o delovnih štipendijah ministrstva, pristojnega za kulturo, Javne agencije za knjigo Republike Slovenije ter delovnih štipendij iz naslova knjižničnega nadomestila pridobi ministrstvo, pristojno za kulturo, iz lastnih evidenc in evidenc Javne agencije za knjigo Republike Slovenije. Upravičenec, ki želi uveljavljati znižanje dohodkov, ki so podlaga za ugotavljanje preseganja dohodkovnega cenusa, iz naslova drugih primerljivih umetniških

štípendij, namenjenih spodbujanju ustvarjanja, in odbitek iz naslova nagrad na področju kulture, ki jih je prejel v zadnjih treh letih, mora poslati dokazila o njihovem prejemu in višini.

Dokler preseganje dohodkovnega cenusa ni ugotovljeno, se prispevki za tekoče leto plačujejo kot akontacija, pri čemer država zahteva povračilo plačanih prispevkov, če se izkaže, da upravičenec presega dohodkovni cenús. Država zahteva povračilo plačanih prispevkov tudi, če se ugotovi, da samostojni delavec v kulturi v času plačevanja prispevkov za socialno varnost iz državnega proračuna ni bil rezident Republike Slovenije za davčne namene, in sicer za čas, ko samostojni delavec v kulturi ni bil rezident Republike Slovenije za davčne namene.«.

49. člen

V 86. členu se v drugem odstavku prva alineja spremeni tako, da se glasi:

»– vpisa in izbrisa iz razvida samostojnih delavcev v kulturi«.

V drugi alineji se za besedo »priznanja« doda besedilo »in uveljavljanja«.

V tretji alineji se znak ».« nadomesti z znakom »,«.

Doda se nova, četrta alineja, ki se glasi:

»– podrobnejša določila glede mirovanja pravice do plačila prispevkov za socialno varnost,«.

Doda se nova, peta alineja, ki se glasi:

»– povračilo plačanih prispevkov za socialno varnost,«.

Doda se nova, šesta alineja, ki se glasi:

»– pogoje za uvrstitev v razrede karijerne dinamike.«.

50. člen

V 87. členu se v prvem odstavku beseda »samozaposlenih« nadomesti z besedilom »samostojnih delavcev«. Besedilo »in Kulturniško zbornico« se črta.

V drugem odstavku se beseda »samozaposlenih« dvakrat nadomesti z besedilom »samostojnih delavcev«.

V tretjem odstavku se beseda »samozaposleni« nadomesti z besedilom »samostojni delavec«. Beseda »samozaposlenih« se nadomesti z besedilom »samostojnih delavcev«.

V četrtem odstavku se beseda »samozaposlenih« nadomesti z besedilom »samostojnih delavcev«.

51. člen

V 88. členu se beseda »Samozaposleni« nadomesti z besedilom »Samostojni delavci«.

52. člen

V 89. členu se v prvem odstavku beseda »samozaposlenih« nadomesti z besedilom »samostojnih delavcev«. Za besedo »podatki:« se doda beseda »poklic,«. Za besedo »priimek,« se doda beseda »spol,«.

V drugem odstavku se beseda »samozaposlenih« nadomesti z besedama »samostojnih delavcev«.

V tretjem odstavku se za besedo »državljanstvu« doda vejica in beseda »spolu«.

Četrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Vsi samostojni delavci v kulturi, ki so vpisani v razvid iz prvega odstavka tega člena, so dolžni sporočiti spremembe podatkov iz prejšnjega odstavka in druge podatke, ki vplivajo na njihov vpis v razvid ali pravico plačila prispevkov za socialno varnost, v roku 15 dni po njihovem nastanku.«.

53. člen

V 91. členu se v prvem odstavku za besedo »podatki:« doda beseda »poklic,«. Za besedo »priimek,« se doda beseda »spol,«.

V drugem odstavku se po besedilu »knjigi.« doda besedilo »Javno so objavljeni zgolj podatki o imenu in priimku, poklicu, področju kulturne dejavnosti ter datumu začetka in prenehanja pravice.«.

54. člen

Za 92. členom se doda nov pododdelek, ki se glasi:

»4.3 Delo otrok, mlajših od 15 let, na področju kulture

92.b člen

(sodelovanje otrok, mlajših od 15 let, pri snemanju filmov ali pripravi in izvajanju umetnostnih, scenskih in drugih del s področja kulturne in umetniške aktivnosti)

Ne glede na določbo drugega odstavka 212. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22, 54/22 – ZUPŠ-1, 114/23 in 136/23 – ZIUZDS) je otroku, ki je mlajši od 15 let, po predhodnem dovoljenju inšpektorja za delo, ki ga le-ta izda na podlagi zahtevka zakonitega zastopnika, dovoljeno delati med osmo uro zvečer in šesto uro zjutraj, če sodeluje pri snemanju filmov ali pripravi in izvajanju umetnostnih, scenskih in drugih del s področja kulturne in umetniške aktivnosti.«.

55. člen

V 93. členu se doda nov, drugi odstavek, ki se glasi:

»Pogodba se lahko sklene tudi z več pravnimi osebami ali posamezniki.«

V dosedanjem drugem odstavku, ki postane tretji odstavek, se doda nova, prva alineja, ki se glasi:

»– pogodbe o financiranju Kulturniške zbornice Slovenije (19. člen);«.

Dosedanji tretji, četrti in peti odstavek postanejo četrti, peti in šesti odstavek.

56. člen

V 94. členu se v drugem odstavku po besedi »iz« doda besedilo »četrtga odstavka 19. člena,«.

57. člen

V 95. členu se doda nov, drugi odstavek, ki se glasi:

»Ne glede na prejšnji odstavek se lahko pogodbe iz 73. in 74. člena zakona sklenejo za deset let z možnostjo podaljšanj za dodatnih deset let na podlagi novega, predhodno izvedenega postopka oddaje v brezplačno uporabo skladno z drugim odstavkom 74. člena. Pogodbe za opravljanje nalog nacionalne informacijske pisarne za vodilni instrument Evropske unije, namenjen podpori evropskih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, pa se lahko sklenejo za sedem let.«.

V dosedanjem drugem odstavku, ki postane tretji odstavek, se za besedo »rok« pika nadomesti z vejico in doda besedilo »razen za opravljanje nalog nacionalne informacijske pisarne za vodilni instrument Evropske unije, namenjen podpori evropskih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, za katere se pogodba lahko podaljša največ do konca leta, ki sledi temu, v katerem se je iztekel redni pogodbeni rok in največ do začetka izvajanja novega programa tega instrumenta.«.

58. člen

V 97. členu se v prvem odstavku za besedo »manjša« doda znak »,«.

Doda se nov, drugi odstavek, ki se glasi:

»Podlaga za spremembo večletne pogodbe je lahko tudi usklajevanje pogodbenega zneska z inflacijo, kadar ta preseže 3 % na letni ravni. Pri usklajevanju zneskov za tekoče leto se upošteva inflacija v preteklem letu.«

Doda se nov, tretji odstavek, ki se glasi:

»Če je pogodbeni znesek, odobren na razpisu ali pozivu nižji od prijavljenega, se lahko s pogodbo določi sorazmerno znižanje obsega aktivnosti oziroma dejavnosti.«.

Dosedanje besedilo člena postane prvi odstavek.

59. člen

V 119. členu se doda nov, peti odstavek, ki se glasi:

»Ministrstvo, pristojno za kulturo, pred izdajo odločbe in najpozneje v dveh mesecih od zaključka odpiranja vlog, prispelih na javni razpis, pisno obvesti stranko o dejstvih in okoliščinah, pomembnih za izdajo odločbe ter predlogu strokovne komisije. V obvestilu se določi rok, do katerega ima stranka možnost, da se pisno izjavi o navedbah v obvestilu.«.

Prehodne in končne določbe

60. člen

Minister v enem letu od uveljavitve tega zakona objavi javni vabili na podlagi novega, sedmega odstavka 47.a člena zakona in spremenjenega tretjega odstavka 79.č člena zakona.

61. člen

(izdajanje novih podzakonskih aktov)

Minister v enem letu od uveljavitve tega zakona izda nove oziroma ustrezno dopolnjene podzakonske akte:

- pravilnik iz 47.a člena zakona,
- pravilnik iz novega, petega odstavka 67. člena zakona,
- pravilnik iz novega, drugega odstavka 72. člena zakona,
- pravilnik iz drugega odstavka 75. člena zakona,
- pravilnik iz devetega odstavka 79.č člena zakona,
- uredbo iz 86. člena tega zakona.

Do uveljavitve ustreznih predpisov iz prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo določbe zakona.

62. člen

(uveljavitev specifičnih členov)

Določbe glede Kulturniške zbornice Slovenije iz 18. in 19. člena zakona se pričnejo uporabljati s 1. januarjem 2026.

Podatki v evidencah in razvidih iz 30., 89. in 91. člena zakona se uskladijo v roku enega leta od uveljavitve tega zakona.

Ustanovitveni akti, ki urejajo sestavo svetov zavodov v javni zavodih, če je ta imenovana po 42. členu zakona, se uskladijo v enem letu od uveljavitve tega zakona.

Obdobna avdicija iz 47.a člena zakona, ki je obvezna za zaposlene po 45. letu, se prične izvajati v največ treh mesecih po sprejemu pravilnika iz 47.a člena zakona,

Za postopke, ki jih urejata 79.b in 79.c člen zakona, in so se pričeli pred uveljavitvijo zakona, se nove in spremenjene določbe teh členov uporabljajo le, če javni investitor še ni pridobil dokumenta identifikacije investicijskega projekta. Ne glede na to mora investitor o izvedbi ukrepa pred javnim natečajem ter po njegovih izvedbi o njegovih rezultatih obvestiti ministrstvo, pristojno za kulturo.

Določbe iz drugega odstavka 82. člena zakona o vpisu v razvid samostojnih delavcev v kulturi se uveljavijo v roku enega leta od uveljavitve tega zakona, pri čemer ministrstvo, pristojno za kulturo, samostojne delavce v kulturi pozove k uskladitvi specializiranih poklicev.

Uvrstitev samostojnega delavca v kulturi v razrede karierne dinamike iz 82.a člena zakona se izvede v skladu z uredbo iz tega člena, pri čemer pravica iz 83. člena nastopi po izdaji odločbe o umestitvi v navedeni razred.

63. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Prvi člen tega zakona spreminja 2. člen ZUJIK, ki opredeljuje ključne izraze v zakonu in njihov pomen.

Prva alineja 2. člena ZUJIK javni interes na področju kulture definira kot ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin na državni in lokalnih ravneh. Uresničuje se z zagotavljanjem pogojev zanje. S spremembo zakona se obstoječa definicija javnega interesa na področju kulture dopolni na način, da se pogoje za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin bolj specifično določi kot pogoje, med katere spadajo tudi primerni pogoji za delo. Nadalje je zagotavljanje pogojev podrobneje definirano skozi načelo kulture kot javnega dobrega in avtonomije. Zakon v nadaljevanju opredeljuje, na kakšen način nosilci javnega interesa z ukrepi omogočajo uresničevanje javnega interesa v kulturi, zato je kultura na tem mestu definirana znotraj polja javnega dobrega. Kultura je kot javno dobro v pomembnem delu izvzeta iz tržnih mehanizmov, zato potrebuje stabilno javno financiranje. Načelo avtonomije se uvaja, ker je eden od osnovnih pogojev za ustvarjanje kulturnih dobrin poleg primernih delovnih in infrastrukturnih pogojev razvit, odziven, strokoven in neodvisen sistem vrednotenja. Pri zasledovanju tega načela bodo nosilci javnega interesa pri oblikovanju ukrepov zagotavljali strokovnost, integriteto in neodvisnost strokovnih komisij ter pogoje za umetniško avtonomijo in svobodo izražanja ter preprečevali pojave sovražnega govora. Zavezani so k vzpostavljanju sistemskih varoval, ki onemogočajo vpliv na avtonomijo kulturnega, umetniškega in medijskega ustvarjanja, predvsem s predajanjem pooblastil o vsebinskih odločitvah stroki in prepuščanjem vodenja tistih postopkov, pri katerih je to mogoče in

smiselno, neodvisnim entitetam. Sprememba uvaja tudi določilo, da je potrebno pri zagotavljanju pogojev za uresničevanje javnega interesa v kulturi slediti smernicam dostopnosti ter skladnega regionalnega in trajnostnega razvoja. Določba predstavlja podlago za bolj enakomeren regionalni dostop do pogojev za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin ter bolj vključujoč dostop do kulturnih vsebin, podprtih z javnimi sredstvi, za vse skupine prebivalcev. To dviguje kakovost življenja v lokalnih skupnostih po vsej državi ter enotnem slovenskem kulturnem prostoru. Pojem dostopnosti zajema geografske in ekonomske vidike, zmožnosti participacije in sodelovanja ter omogočanja enakopravnega dostopa do kulturnih vsebin za osebe z različnimi oviranostmi, vključno z digitalnim okoljem. Država je namreč zavezana k zagotavljanju enakomernega dostopa do javnih storitev. Kultura k trajnosti prispeva kot področje, ki lahko s sledenjem načelom trajnostnih praks bistveno pripomorejo k družbenemu razumevanju in prilagajanju trajnostnim izzivom.

Druga alineja 2. člena ZUJIK nosilec javnega interesa, med drugimi ministrstvom, organom lokalnih skupnosti ter javnim skladom in agencijam, narekuje, da pri opravljanju svojih nalog sodelujejo s civilno družbo. S spremembo zakona se med predstavnike civilne družbe umešča tudi delovne skupine za trajni dialog z javnimi zavodi, nevladnimi organizacijami in samostojnimi delavci v kulturi. Te delovne skupine nosilec javnega interesa omogočajo transparenten, trajen in strukturiran dialog s tremi skupinami pomembnih deležnikov v kulturi, ki pripomore k učinkovitejši pripravi, sprejemu in izvajanju predpisov. S tem se zasledujejo cilji krepitve pravne države, varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, zagotavljanja jasnosti, preglednosti, kakovosti in določnosti predpisov ter uveljavljanje državljanske participacije. Državna uprava je namreč zavezana k vključevanju javnosti v postopke odločanja. Z omogočanjem sodelovanja čim širšega kroga subjektov se zagotavlja legitimnost sprejetih predpisov in zmanjšuje morebitni demokratični deficit. Z vključevanjem javnosti prek treh skupin za trajni dialog se zasledujejo načelo pravočasnega obveščanja javnosti in zagotavljanje primerne časa za sodelovanje, načelo odprtosti, ki omogoča podajanje predlogov v zgodnjih fazah priprave predpisov, načela dostopnosti, odzivnosti, transparentnosti ter sledljivosti vključevanja podanih predlogov.

Šesta alineja 2. člena ZUJIK opredeljuje javni kulturni program kot kulturno dejavnost izvajalcev, ki niso javni zavodi. S spremembo zakona se javni kulturni program podrobneje opredeli kot kontinuirana kulturna dejavnost njegovih izvajalcev, ki niso javni zavodi, a jo država ali lokalne skupnosti financirajo na primerljiv način. Tako zakon podrobneje opredeljuje način izvajanja takšnih programov ter razliko od kulturnih projektov, ki so kratkotrajnejša zaključena celota.

Deseta alineja 2. člena ZUJIK opredeljuje samozaposlene v kulturi kot osebe, ki samostojno kot poklic opravljajo kulturno dejavnost in so kot takšni vpisani v posebnem registru. S spremembo zakona se naziv samozaposleni v kulturi nadomesti z izrazom samostojni delavci v kulturi. Ta bolj natančno opredeljuje *sui generis* naravo te delovno-pravne oblike in napotuje na njihov specifičen status na trgu dela. Izraz se je skozi zakonodajno zgodovino v Sloveniji večkrat spremenil. Leta 1982 je bil opredeljen v Zakonu o samostojnih kulturnih delavcih, kjer je položaj slednjih primerljiv s položajem redno zaposlenih. Leta 1994 je bil sprejet Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture, ki je izraz spremenil v samostojne ustvarjalce na področju kulture. Leta 2002 je bil sprejet Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo, ki je izraz spremenil v trenutno veljavni termin samozaposleni v kulturi. Ker je trenutno veljavni naziv podoben drugi pravno-statusni obliki, ki si jo lahko za delo izberejo ustvarjalci v kulturi - samostojnemu podjetniku, v praksi pogosto prihaja do zmotnega enačenja obeh subjektov. Samozaposleni v kulturi so po veljavni zakonodaji namreč upravičeni do različnih spodbud s strani države in lokalnih skupnosti, kot so štipendije, projekti, enkratno nadomestilo za čas zadržanosti z dela zaradi bolezni in podobno. Med pomembnejšimi spodbudami je pravica do plačila prispevkov za socialno varnost iz državnega proračuna, dodeljena v procesu preverjanja meril izjemnih dosežkov in kakovosti dela. Samozaposleni v kulturi morajo upravičenost do plačila prispevkov z izpolnjevanjem meril dokazovati vsakih pet let. Tisti, ki so upravičeni do plačila prispevkov za socialno varnost iz državnega proračuna, to pravico izgubijo, če z letnim dohodkom presežejo cenzus. ZUJIK narekuje tudi primerljivo plačilo samozaposlenih v kulturi z uslužbenci v javnem sektorju. Samozaposleni v kulturi imajo tudi prepoved zaposlovanja drugih oseb. Velik del jih posredno (prek subjektov javnega ali

nevladnega sektorja) ali neposredno (z javnimi razpisi in pozivi za projekte) financira država ali lokalna skupnost. Samozaposleni v kulturi tako praviloma ne nastopajo na prostem trgu. Vse navedeno jih umešča izven klasičnih oblik samozaposlenosti, zato se s tem zakonom izraz spreminja v izraz samostojni delavec v kulturi, ki je primernejši glede na dejansko stanje.

Nova, enajsta alineja 2. člena ZUJIK med ključne izraze zakona uvaja nov subjekt in sicer nevladno organizacijo, pri čemer njena definicija sledi področnemu zakonu, ki ureja delovanje nevladnih organizacij. Nevladna organizacija je organizacija, ki je pravna oseba zasebnega prava s sedežem v Republiki Sloveniji, ki so jo ustanovile izključno domače ali tuje fizične ali pravne osebe zasebnega prava, ki je nepridobitna, neprofitna in neodvisna od drugih subjektov ter ni organizirana kot politična stranka, cerkev ali druga verska skupnost, sindikat ali zbornica. Organizacija ni nevladna organizacija, če jo je ustanovila politična stranka, lahko pa je organizacija nevladna organizacija, če jo je ustanovila študentska organizacija. Prav tako je lahko nevladna organizacija pravna oseba, ki je sestavni del registrirane cerkve ali druge verske skupnosti na podlagi zakona, ki ureja versko svobodo, če v Poslovnem registru Slovenije njena glavna dejavnost ni določena kot dejavnost verskih organizacij. Gre torej za društva, zavode in ustanove. Nevladne organizacije so eden izmed ključnih gradnikov civilne družbe ter prispevajo k pluralnosti in demokratičnosti družbe, k družbeni povezanosti, solidarnosti in blaginji. Skozi partnerstvo med državo in nevladnimi organizacijami se krepijo mreže izvajalcev storitev v javnem interesu, so pa tudi vse pomembnejši zaposlovalci kadrov. Kot sledi iz nadaljnjih, trenutno veljavnih opredelitev v ZUJIK, so nevladne organizacije pomemben organizacijski mehanizem za uresničevanje javnega interesa za kulturo.

K 2. členu

Drugi člen tega zakona spreminja 4. člen ZUJIK, ki opredeljuje kulturne dejavnosti kot vse oblike ustvarjanja, posredovanja in varovanja kulturnih dobrin na različnih področjih kulture.

Sprememba prvega odstavka 4. člena ZUJIK posodablja opredelitve področji kulture tako, da bo člen, ki ureja vse nadaljnje zakonske rešitve, jasneje odražal razvoj kulture na posameznih področjih.

Člen se spreminja tako, da pri področju kulturne dediščine ohranja nepremično in premično ter ji v skladu s sodobnimi smernicami varovanja in ohranjanja kulturne dediščine dodaja še nesnovno kulturno dediščino. Gre za nesnovne dobrine, denimo prakse, predstavitve, izraze, znanja in veščine. Z njimi so povezani tudi kulturni prostori, kjer se ta dediščina predstavlja, skupnosti pa poustvarjajo. To je najmlajša kategorija kulturne dediščine, ki je bila zakonodajno v Sloveniji prvič opredeljena v Zakonu o varstvu kulturne dediščine leta 2008 z izrazom živa kulturna dediščina, leta 2016 pa je bila z novelo tega zakona vpeljan izraz nesnovna kulturna dediščina. Zakonodaja v Republiki Sloveniji na tem področju sledi Unescovi Konvenciji o varovanju nesnovne kulturne dediščine. Ta zagotavlja ohranjanje in spoštovanje nesnovne kulturne dediščine skupnosti, skupin in posameznikov. Države pogodbenice, med njimi je od leta 2008 tudi Republika Slovenija, napotuje k ustreznim ukrepom za zagotovitev ohranjanja nesnovne kulturne dediščine, med njimi tudi do primernih zakonskih rešitev.

Člen se spreminja tako, da zdaj izrecno zajema področje knjige, ki nadomešča zastarel izraz besedne umetnosti s splošnim strokovnim in zakonodajno uveljavljenim izrazom. Na tak način sprememba zasleduje poenotenje zakonodajnih izrazov iz drugih področnih zakonov, predvsem Zakona o javni agenciji za knjigo Republike Slovenije, Zakona o obveznem izvodu publikacij in Zakona o enotni ceni knjige. Vsi namreč uporabljajo izraz knjiga in ne besedne umetnosti. Področje založništva se v spremembi zakona ohrani, a se ga smiselno poveže s področjem knjige, tako da odraža ukrepe nosilcev javnega interesa, kot izhajajo iz ZUJIK in področnih zakonov. Področje knjige in založništva vključuje književno in revijalno leposlovje in humanistiko. To zajema sofinanciranje kakovostne literarno-humanistične produkcije, dramatike, otroške literature in prevodov, ter vizualne knjižne oblike, kot so strip, risoroman in knjiga umetnika. Na področju knjige in založništva je za opravljanje strokovnih,

razvojnih in izvršilnih nalog ustanovljena Javna agencija za knjigo Republike Slovenije. Ta zagotavlja ustrezne pogoje za krepitev področja knjige, strokovno in neodvisno odloča o izbiri programov in projektov, ki se financirajo iz državnega proračuna, ter promovira literaturo v domačem in mednarodnem prostoru.

Člen ohranja področja glasbenih, intermedijskih, uprizoritvenih in vizualnih umetnosti, pri čemer s spremembo zakona uvaja novo, transdisciplinarno področje umetnosti. Definicija tega področja sledi Resoluciji o nacionalnem programu za kulturo 2024–2031. Sodobna umetniška produkcija je vse bolj fluidna in prehaja posamezne opredelitve, ustvarjalci pa pogosto posegajo po različnih, med seboj prepletenih izraznih oblikah. Transdisciplinarno področje je tako opredeljeno kot spojitev posameznih zvrsti, ki je kombinirana z družbenokritično noto in vpeljavo vključujočih skupnostnih praks in inovacij. Pri delovanju pogosto preči kulturo in črpa iz drugih sektorjev, denimo znanosti, inovacij in ekologije. Transdisciplinarne prakse se najbolj izrazito, čeprav ne izključno, vzpostavljajo v nevladnem sektorju, kjer organizacije pogosto nimajo več prevladujočega žanrskega delovanja. Pogosto so hibridne in raznovrstne tudi prakse sodobnih umetnikov. Uvedba transdisciplinarnega področja tako na ravni strateških usmeritev kot zakonodaje sledi sodobnim razvojnim smernicam preseganja klasičnih razmejitev področij v umetnosti in omogočanja samoopredelitve izvajalcev.

Sprememba člena redakcijsko poseže v opredelitev področja filmskih, avdiovizualnih umetnosti in kinematografije, ki so prej nastopala ločeno, ter jih prevede v skupni, povezan izraz. S spremembo člena se zasleduje poenoten način kategoriziranja posameznih področji glede na siceršnja zakonodajo, še posebej v Zakonu o avdiovizualnih medijskih storitvah in Zakonu o Slovenskem filmskem centru, javni agenciji Republike Slovenije. Tudi iz zakonske opredelitve namena ustanovitve Slovenskega filmskega centra, ki opravlja strokovne, razvojne in izvršilne naloge na področju filma in avdiovizualnih dejavnosti, izhaja prepletenost področji filma, avdiovizualnih dejavnosti in kinematografije. Namen ustanovitve agencije je namreč po Zakonu o Slovenskem filmskem centru, javni agenciji Republike Slovenije, spodbujanje ustvarjalnosti na področju filmske in avdiovizualne dejavnosti, ustvarjanje ustreznih pogojev za filmsko, avdiovizualno in kinematografsko dejavnost ter razvoj in izobraževanje v zvezi s filmsko in avdiovizualno dejavnostjo.

Sprememba člena redakcijsko menja izraz knjižničarstvo s splošnim strokovnim in zakonodajno uveljavljenim izrazom knjižnične dejavnosti. 4. člen ZUJIK namreč definira kulturne dejavnosti, zato je tudi v skladu z Zakonom o knjižničarstvu dejavnost opredeljena kot knjižnična dejavnost. Tej kategorizaciji sledi tudi poimenovanje Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost. Sprememba člena sledi tudi usmeritvam Resolucije o nacionalnem programu za kulturo 2024–2031. Področje knjižnične dejavnosti omogoča zagotavljanje široke dostopnosti pisne, kulturne in znanstvene dediščine. Knjižnice za dostopnost skrbijo tudi v manjših krajih po celotnem ozemlju Republike Slovenije in zamejstvu. Knjižnična dejavnost krepi bralno kulturo, na znanju temelječo družbo in kritično razmišljanje ter demokratičnost. Javno knjižnično službo izvajajo nacionalna knjižnica in mreža 58 splošnih knjižnic z 283 krajevnimi enotami in številnimi bibliobusi v 205 občinah.

Sprememba člena eksplicitno uvaja tudi ločena področja arhitekture, arhivske dejavnosti, medijev, oblikovanja in slovenskega jezika. V dosedanji zakonski opredelitvi so ta področja opredeljena kot druga področja kulture, kar glede na njihovo enakovredno vlogo ostalim, izrecno navedenim področjem, ni primerno. Sprememba člena v tem delu tako ne širi spektra kulturnih področji, temveč jih natančneje opredeli glede na veljavno terminologijo in področno členitev. Javni interes na področju arhitekture obsega dejavnosti za izboljšanje kakovosti življenjskega okolja ter socialne kohezivnosti. Področje spada med ključne dejavnike za socialno izgradnjo bivalnega okolja. Področje arhivske dejavnosti vključuje skrb za varstvo arhivskega gradiva in zagotavljanja njegove dostopnosti. Temeljne naloge arhivov so prevzemanje, urejanje, popisovanje in hramba arhivskega gradiva ter omogočanje njegove uporabe. Arhivsko javno službo opravljajo Arhiv Republike Slovenije in šest državnih arhivov. Področje medijev prispeva k obveščenosti prebivalcev, razvijanju jezika, varovanju človekovih pravic in strpnosti ter krepitvi izobraževanja. Nosilci javnega interesa v kulturi skrbijo za krepitev pregledne in avtonomne

medijske krajine. Z ukrepi za zagotavljanje pluralnosti medijskega prostora omogočajo dostop do kakovostnih in raznovrstnih medijskih vsebin. Na področju medijev sta nosilca javne službe RTV Slovenija in Slovenska tiskovna agencija. Javni mediji zagotavljajo kakovostne informativne, izobraževalne in zabavne vsebine, zato so prepoznani kot javna dobrina. Področje oblikovanja zajema predvsem na proizvode vezano prakso, denimo umetno obrt, unikatno, grafično in industrijsko oblikovanje ter vizualne komunikacije. Čeprav je panoga v mnogočem tržna, je znotraj nje javni interes definiran skozi družbene in okoljske učinke oblikovanja. Na področju slovenskega jezika se oblikuje jezikovna politika za razvijanje jezikovnih zmožnosti prebivalcev Republike Slovenije. Slovenski jezik ima prevladujočo vlogo v uradnem in javnem življenju, upoštevajoč jezikovno politiko javne in uradne rabe italijanskega ali madžarskega jezika na območjih z avtohtonima narodnima skupnostima. Država zagotavlja tudi podporo sporazumevanju v slovenskem znakovnem in romskem jeziku. Glavni nosilci jezikovne politike so državni organi in nosilci javnih pooblastil.

K 3. členu

Tretji člen tega zakona spreminja 8. člen ZUJIK, ki opredeljuje izhodišča za določanje javnega interesa za kulturo ter specifične cilje, na katerih mora zagotavljati pogoje za njegovo uresničevanje.

Sprememba prvega odstavka 8. člena ZUJIK ohranja že veljavno določilo, da javni interes za kulturo temelji na zagotavljanju javnih kulturnih dobrin. V nadaljevanju definira cilj zagotavljanja javnih kulturnih dobrin na način, da to pripomore k celostnemu razvoju družbe na območju Republike Slovenije in skupnem slovenskem kulturnem prostoru. Tako na vključujoč način zagotavlja javne kulturne dobrine tudi na območjih, kjer živijo pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti, romske skupnosti, narodnih skupnosti nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije, nemško govoreče etnične skupine ter drugih skupnosti, skupin in posameznikov z manjšinsko izkušnjo v Republiki Sloveniji, preko skupnega slovenskega kulturnega prostora pa tudi zamejci in Slovenci po svetu. Določilo omogoča tudi umeščanje kulture med temeljna področja razvoja družbe ter sektorjev, ki so ključni za delovanje Republike Slovenije. Kultura je namreč eden izmed ključnih družbenih podsistemov. Skladno z definicijo iz Resolucije o Nacionalnem programu za kulturo 2024–2031 z uresničevanjem javnega interesa kultura prispeva k socialno pravični, solidarni in ustvarjalni družbi, izboljšuje kakovost življenja, spodbuja raznolikost, vzpostavlja kritični odnos posameznikov do družbe in krepí njihovo ustvarjalnost, omogoča vsebinsko polno preživljanje prostega časa, zagotavlja svobodo izražanja ter dostop do kakovostnih in preverjenih informacij, omogoča živost jezika in z ohranjanjem kulturne dediščine osmišlja preteklost ter kaže vizijo prihodnosti. Kultura ima številne učinke na področju izobraževanja, zdravstva, okolja, tehnologije, ekonomije in podobno. Sprememba tega odstavka ohranja določilo, da za uresničevanje javnega interesa skrbijo država in lokalne skupnosti.

Sprememba prve alineje drugega odstavka 8. člena ZUJIK, ki je v veljavnem zakonu določala, da se javni interes za kulturo uresničuje z zagotavljanjem pogojev za kulturno ustvarjalnost, določbo širi še na umetnost, kulturno-umetnostno vzgojo in razvoj podpornega okolja v kulturi. Za uspešno, vzdržno in trajnostno ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin je ključna skrb za močno podporno okolje v kulturi. Ta omogoča primerne zmožnosti za kakovostno delo v kulturi. Podporno okolje ni neposredno usmerjeno v ustvarjanje, temveč to ustvarjanje omogoča. Pri vključevanju skupnosti in gradnji občinstva s ciljem koriščenja javnih kulturnih dobrin je ključno, da so prebivalci informirani, osveščeni in vključeni v kulturno-umetniške procese. Sistematično spodbujanje kulturno-umetnostne vzgoje kot vseživljenjskega procesa je zato izjemnega pomena za krepitev zavesti o pomenu kulture in umetnosti ter s tem za celosten razvoj posameznika in družbe.

Sedma alineja drugega odstavka 8. člena ZUJIK je v veljavnem zakonu določala, da se javni interes za kulturo uresničuje z zagotavljanjem pogojev za prepoznavnost in uveljavitev slovenske kulture in umetnosti v mednarodnem prostoru. Sprememba uvaja sodobnejši in glede na dejansko stanje točnejši izraz, in sicer besedo uveljavitev zamenja z besedo prisotnost. Številni ustvarjalci in ustvarjalke iz Republike Slovenije so v mednarodnem prostoru namreč že uveljavljeni, težava pa se poraja na točki

kontinuirane prisotnosti v mednarodnem prostoru, ki bi omogočala širšo, predvsem pa dolgoročno prepoznavnost za celotni kulturni sektor in ne le za posameznike. Država bo lahko tudi na podlagi te spremenjene določbe še bolj ciljno podpirala mednarodno povezovanje v kulturi, predvsem pri gostovanjih. Primeri zagotavljanja pogojev za uresničevanje javnega interesa za kulturo na mednarodnem nivoju so s strani države umetniške rezidence v New Yorku, Londonu, Berlinu in na Dunaju, sredstva kulturnega sklada, ki ob pomoči diplomatsko-konzularnih predstavništev omogočajo izvedbo kulturnih projektov, kulturno-informacijski centri v Avstriji in Nemčiji, podpora predstavitvam ustvarjalcev na Beneškem bienalu, dejavnosti za nominacije za vpis na Unescov seznam svetovne dediščine in reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva ter podpora projektu Evropska prestolnica kulture.

K 4. členu

Četrty člen tega zakona spreminja 9. člen ZUJIK, ki opredeljuje dokumente, ki določajo javni interes za kulturo.

Tretja alineja drugega odstavka 9. člena ZUJIK med dokumente, ki določajo javni interes za kulturo umešča akte o ustanovitvi javnih zavodov, njihove strateške načrte in letne programe dela. Obdobje, za katerega javni zavodi pripravljajo programe dela, se v tem členu iz enega podaljša na dve leti. Sprememba člena je redakcijska, saj ta zakon v nadaljevanju v 31. člen ZUJIK uvaja spremembo, in sicer dvoletno financiranje javnih zavodov. Zato je bilo potrebno ustrezno popraviti tudi 9. člen ZUJIK. Dvoletni programi dela bodo sicer omogočali bolj učinkovito, predvidljivo, koherentno in ambiciozno načrtovanje kulturnih programov ter zmanjšali administrativna bremena. Prav tako bodo zaradi predvidljivosti financiranja omogočali lažje povezovanje z mednarodnimi institucijami in ustvarjalci.

K 5. členu

Peti člen tega zakona spreminja 10. člen ZUJIK, ki opredeljuje nacionalni program za kulturo.

Prvi stavek prvega odstavka 10. člena določa namen in vsebino nacionalnega programa za kulturo. S spremembo zakona se redakcijsko popravi beseda program zaradi pravopisne napake v zakonu. Člen ohranja definicijo nacionalnega programa za kulturo kot strategije kulturne politike. Skladno s spremembo 8. člena ZUJIK, ki izhaja iz 3. člena tega zakona, se redakcijsko spremeni tudi ta člen na način, da namen nacionalnega programa za kulturo uskladi s spremenjenimi izhodišči javnega interesa za kulturo. Tako je nacionalni program za kulturo v skladu s predhodno obrazloženimi členi strategija, s katero se ugotavlja vloga kulture pri celostnem razvoju družbe v Republiki Sloveniji in enotnem slovenskem kulturnem prostoru ter javni interes zanjo. V členu se iz veljavnega zakona ohranijo nekateri osnovni gradniki. To so področja kulture, na katerih se zagotavljajo kulturne dobrine, in ključne usmeritve na področjih investicij v javno kulturno infrastrukturo. Novi gradniki so vizija, cilji, deležniki in prečne politike. Dosedanja opredelitev vsebine nacionalnega programa za kulturo je bila splošne narave, s spremembo pa se jih bolj jasno definira kot elemente, ki so tudi sicer običajno prisotni v dokumentih razvojnega in strateškega načrtovanja. S podrobnejšo definicijo kriterijev, po katerih se sestavlja nacionalni program za kulturo že v zakonski materiji, bo možno bolj učinkovito, ciljno usmerjeno in primerljivo pisanje strateškega dokumenta tako za državo kot za lokalne skupnosti. Te morajo namreč pri oblikovanju lokalnih kulturnih programov smiselno slediti vsebini nacionalnega programa za kulturo.

Drugi odstavek 10. člena ZUJIK opredeljuje akcijski načrt, ki ga mora sprejeti država za vsakokratni nacionalni program za kulturo. Veljavni zakon je cilje do zdaj kot osnovni gradnik strateškega dokumenta umeščal v akcijski načrt, kar glede na ostale sorodne strateške dokumente ter v izogib podvajanju v akcijskem načrtu in nacionalnem programu ni smiselno. Zato se cilje s spremembo zakona smiselno uvršča med elemente nacionalnega programa za kulturo v prvem odstavku 10. člena ZUJIK. Cilje mora tako v skladu s spremembo zakona določiti dokument razvojnega načrtovanja, iz njega izhajajoči akcijski načrt pa je nato operativni dokument za njihovo doseganje. V drugem odstavku 10. člena ZUJIK se tudi

redakcijsko zamenja besedo kazalce z besedo kazalniki, saj gre za strokovno uveljavljen in ustrežnejši izraz strateškega načrtovanja in spremljanja doseganja zastavljenih ciljev.

K 6. členu

Šesti člen tega zakona spreminja 11. člen ZUJIK, ki opredeljuje postopek priprave in sprejemanja nacionalnega programa za kulturo.

Postopek sprejemanja ostaja nespremenjen, saj nacionalni program za kulturo tudi s spremembo zakona še vedno na predlog Vlade Republike Slovenije sprejme Državni zbor Republike Slovenije. Postopek priprave nacionalnega programa za kulturo se s spremembo zakona jasneje opredeli na način, ki omogoča visoko stopnjo operativnosti z jasno razmejenimi pristojnostmi in nalogami vseh že zdaj v veljavnem zakonu definiranih deležnikov. Ministrstvo, pristojno za kulturo, tudi v novi različici ohranja nalogo priprave predloga besedila. Če so v veljavni diktiji pri pripravi dokumenta sodelovala zgolj ministrstva, katerih naloge so segale tudi na področje kulture, je s spremembo zakona v pripravo strategije vključenih več resorjev. Njihova naloga je jasneje opredeljena, saj sprememba predvideva aktivno vključevanje resorjev v pripravo nacionalnega programa za kulturo s podajanjem predlogov za povezovanje kulture in posameznih sektorjev. Tako lahko tudi ostala ministrstva sodelujejo pri oblikovanju ciljev in ukrepov, z več medresorskega povezovanja pa se krepijo multiplikativni učinki posameznih politik in odpirajo nove možnosti umeščanja kulture v druge resorje in obratno. Nacionalni svet za kulturo ohranja svojo pomembno vlogo pri pripravi nacionalnega programa za kulturo, pri čemer je bolj natančno definiran način podaje njihovega mnenja v postopku priprave dokumenta. Vloga nacionalnega sveta za kulturo pri pripravi krovnega strateškega akta je namreč izjemno pomemben način zagotavlja sodelovanja javnosti pri pripravi predpisov, kar povečuje stopnjo demokratičnosti in transparentnosti ter zagotavlja boljšo kvaliteto strateških dokumentov.

K 7. členu

Sedmi člen tega zakona spreminja 14. člen ZUJIK, ki opredeljuje lokalne programe za kulturo.

Drugi odstavek 14. člena ZUJIK opredeljuje strateške dokumente za področje kulture za občine, ki niso mestne, in torej ne rabijo sprejemati samostojnih kulturnih strategij. Oba popravka sta redakcijske narave. Zavaljo poenotenja izrazov skozi ZUJIK se javni interes namesto na področju kulture opredeli kot javni interes za kulturo, kar je skladno tako z imenom zakona kot s predhodnimi določbami tega zakona, ki opredeljujejo javni interes za kulturo. Redakcijsko se zamenja tudi besedo kazalce z besedo kazalniki, saj gre za strokovno uveljavljen in ustrežnejši izraz strateškega načrtovanja in spremljanja doseganja zastavljenih ciljev in rezultatov, ki se pojavlja tudi v predhodnih določbah tega zakona.

V 14. členu ZUJIK se doda nov, četrti odstavek, ki podrobneje opredeljuje novo javno evidenco lokalnih programov za kulturo, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za kulturo. Evidenca obsega lokalne programe za kulturo ter v primeru, če občine, ki niso mestne, ne izdelajo samostojnega programa za kulturo, temveč je ta vključena v drugih dokumentih razvojnega načrtovanja lokalnih skupnosti, tudi teh dokumentov v delu, ki se nanašajo na kulturo. Evidenca vsebuje tudi poročila o izvajanju teh strateških dokumentov za področje kulture. Strateške dokumente in poročila o njihovem izvajanju ministrstvu, pristojnem za kulturo, občine posredujejo v 30 dneh od sprejetja dokumenta v elektronski različici z jasno definiranim datumom sprejetja dokumenta. Uvedba tovrstne evidence bo bistveno izboljšala možnost analitičnega zbiranja in obdelave podatkov o kulturi tudi na lokalnih ravneh, s tem pa omogočila bolj poglobljene raziskave ter posledično kvalitetnejše podlage za sprejemanje ukrepov kulturne politike na nacionalni in lokalni ravni. Trenutno se podatki o kulturi namreč zbirajo le občasno, zbirke podatkov so med seboj slabo povezane, zaradi umanjkanja rednih periodičnih raziskav pa je v kulturi težko slediti trendom, rezultatom in učinkom javnih politik. Podatki so namreč pogosto zbrani zgolj na ravni kazalnikov neposrednih učinkov, redkeje pa se merijo dolgotrajni učinki. Evidenca bo tako omogočala veljavne,

zanesljive in primerljive podatke v daljšem obdobju. Hkrati bo evidenca omogočila enostno vstopno točko, iz katere bodo lahko občine primerjave lokalne programe za kulturo ter izmenjevale primere dobrih praks, kar bo prispevalo k bolj kvalitetnim dokumentom strateškega načrtovanja. Omogočanje dostopa do informacij o sprejetih programih in njihovih vsebinah vzpostavlja tudi večjo transparentnost in primerljivost lokalnih programov za kulturo. Za občine evidenca ne bo predstavljala bistvenih dodatnih administrativnih bremen, saj je njihova obveza zgolj posredovanje že sprejetih dokumentov na lokalni ravni.

K 8. členu

Osmi člen tega zakona spreminja 16. člen ZUJIK, ki opredeljuje sestavo nacionalnega sveta za kulturo.

Prvi odstavek 16. člena ZUJIK opredeljuje namen Nacionalnega sveta za kulturo. Sprememba ohranja veljavno določilo, da gre za neodvisno telo. Sprememba zakona predvideva, da Nacionalni svet za kulturo celostno spremlja in podaja predloge za izboljšanje kulturnih politik. Člen na novo opredeljuje njegovo funkcijo na način, da se mu dodeli vloga, ki je v skladu s 17. členom ZUJIK, kjer so bolj eksplicitno navedene naloge Nacionalnega sveta za kulturo. Gre za širšo opredelitev od zdajšnje, ki namen sveta oži na sodelovanje pri oblikovanju nacionalnega programa za kulturo. Kot najvišje neodvisno telo na področju kulture mora imeti Nacionalni svet za kulturo namreč možnost in dolžnost spremljati vse ukrepe kulturne politike (torej mehanizme financiranja, zakonske predpise, ukrepe ipd.), in ne zgolj strateških dokumentov. S spremembo zakona se tako zagotavlja tudi bolj celostno sodelovanje javnosti in civilne družbe pri oblikovanju kulturnih politik.

Drugi odstavek 16. člena bolj natančno opredeljuje sestavo Nacionalnega sveta za kulturo. Sprememba ohranja veljavno določilo o številu članov sveta ter postopku imenovanja, trajanju mandata ter možnostjo ponovnega imenovanja. Sprememba zakona podrobneje definira merila in kriterije za imenovanje v svet. Imenovani so lahko le strokovnjaki na področju kulture, ki celostno spremljajo kulturne politike. Podrobnejša definicija je potrebna zaradi zagotavljanja optimalnega izvajanja nalog, saj članice in člani sveta zaradi omejenega števila mest ne morejo izhajati iz pozicije reprezentacije lastnih področij delovanja, temveč morajo povezovati in poznati celoten kulturni ekosistem.

K 9. členu

Deveti člen tega zakona spreminja 17. člen ZUJIK, ki opredeljuje naloge Nacionalnega sveta za kulturo.

Prva alineja prvega odstavka 17. člena ZUJIK opredeljuje, da je naloga Nacionalnega sveta za kulturo, da spremlja in ocenjuje vpliv kulturne politike. S spremembo zakona se naloge Nacionalnega sveta za kulturo spremenijo v skladu s spremenjeno opredelitvijo javnega interesa v kulturi iz predhodnih določb tega zakona. Ta namreč poudarja, da kultura prispeva k celostnemu razvoju družbe. Tako Nacionalni svet za kulturo po novem ne presoja zgolj ukrepov kulture in predlaga izboljšave kulturnih politik, kar mu nalaga predhodni člen tega zakona ter novo določilo o spremljanju in ocenjevanju kulture, temveč se njegove naloge iz veljavnega določila širijo še na spremljanje in ocenjevanje vpliva kulture in kulturnih politik na različne sektorje družbe in družbo kot celoto.

Druga alineja prvega odstavka 17. člena določa, da Nacionalni svet za kulturo daje mnenje k nacionalnemu programu za kulturo in poročilom o njegovem izvajanju. Sprememba zakona je redakcijska, saj se navedba o obravnavi enoletnih poročil o izvajanju nacionalnega programa za kulturo uskladi z že veljavnim zakonskim določilom iz 13. člena ZUJIK, da se poročila pripravljajo za dvoletno obdobje. S tem se odpravlja obstoječe neskladje v zakonu.

K 10. členu

Deseti člen tega zakona spreminja 18. člen ZUJIK, ki opredeljuje sestavo Kulturniške zbornice Slovenije.

Prvi odstavek 18. člena ZUJIK opredeljuje deležnike, ki se lahko včlanijo v Kulturniško zbornico Slovenije. S spremembo zakona se ohranja veljavno določilo, da je Kulturniška zbornica Slovenije združenje stanovskih društev. Stanovska društva so nevladne organizacije, ki delujejo kot članske organizacije in neposredno ali posredno združujejo posameznike ali nevladne organizacije v primeru, da te nastopajo kot zveze društev. S spremembo zakona se umika določbo, da se vanjo lahko včlanijo tudi civilne pravne in fizične osebe, če so izvajalci kulturnih dejavnosti. S tem se bolj enoznačno definira narava zbornice kot združenja stanovskih društev, ki ostale subjekte, torej nevladne organizacije in posameznike, ki so izvajalci kulturnih dejavnosti, vsebujejo oziroma včlanjujejo že sami po sebi. Stanovska združenja združujejo več tisoč posameznikov in skrbijo za razvoj poklicnih standardov in profesionalnega okolja ustvarjalcev v kulturi ter opravljajo pomembne zagovorniške dejavnosti napram odločevalcem. Kot takšna so njihova stališča ključna pri oblikovanju kulturnih politik. Stanovska društva so tudi ena redkih skupin deležnikov, ki nimajo definirane organizacijske strukture znotraj ZUJIK.

V prvem odstavku 18. člena ZUJIK se doda novo določilo, in sicer, da je delovanje Kulturniške zbornice Slovenije javno. ZUJIK v 2. členu med predstavniki civilne družbe, s katerimi morajo sodelovati nosilci javnega interesa, torej državni zbor, vlada, ministrstva in organi lokalnih skupnosti ter javne agencije in skladi, navaja nacionalni svet za kulturo in svete lokalnih skupnosti, Kulturniško zbornico Slovenije in strokovne komisije ministra oziroma pristojnega organa lokalne skupnosti. S spremembo tega zakona so med predstavnike civilne družbe štete tudi delovne skupine za trajni dialog s samozaposlenimi, nevladnimi organizacijami in javnimi zavodi. Vse omenjene skupine deležnikov javnosti omogočajo transparenten vpogled v svoje delovanje (denimo na spletni strani ministrstva objavljen pravilnik o delovanju strokovnih komisij, zapisniki javnih sej nacionalnega sveta za kulturo ter delovnih skupin za trajni dialog ipd.).

K 11. členu

Enajsti člen tega zakona spreminja 19. člen ZUJIK, ki opredeljuje naloge Kulturniške zbornice Slovenije.

Prvi odstavek 19. člena ZUJIK, ki Kulturniški zbornici Slovenije nalaga obširen nabor dolžnosti, se spremeni na način, da se jasneje definirajo naloge, ki so bolj skladne z zbornico, ki zastopa interese stanovskih društev in posameznikov ter nevladnih organizacij, ki so združena v ta društva. Obsežnih nalog, kot so denimo obravnave zakonov, podajanje mnenj glede upravičenosti samostojnih delavcev v kulturi do plačila prispevkov za socialno varnost ipd., zbornica skozi desetletja svojega obstoja ni zmogla vedno sistematično opravljati zaradi kadrovske, prostorske in finančne podhranjenosti. S spremembo zakonskega določila je obseg njenih nalog vezan na spremljanje razvoja kulturne politike in podajanje predlogov z vidika razvoja posameznih poklicev oziroma področji, ki jih zastopajo stanovska društva. Ministrstvu, pristojnem za kulturo, bo zbornica tako nudila strokovno oporo pri upravljanju statusa in oblikovanju področnih poklicnih standardov v kulturi. Hkrati novi opis nalog omogoča več možnosti, da lahko zbornica sama definira prioritete in specifične naloge, ki jih opravlja glede na zmožnosti, kadrovske kapacitete in svoje cilje kot neodvisno telo civilne družbe. Na tak način Kulturniška zbornica Slovenije v celoti deluje bolj avtonomno.

V drugem odstavku 19. člena ZUJIK se s spremembo zakona ohranja dikcija, da lahko država mnenje Kulturniške zbornice Slovenije pridobi tako, da se njene predstavnike povabi na zasedanje pristojnega delovnega telesa državnega zbora. Dodaja se tudi možnost podaje predlogov in ne le mnenj, kar širi nabor možnega sodelovanja zbornice pri sooblikovanju kulturne politike.

V četrtem odstavku 19. člena ZUJIK se jasno uredi način podeljevanje sredstev zbornici za del njenega programa, ki se nanaša na naloge iz prvega odstavka tega člena v obliki pogodbe. Javna objava poročila in programa dela omogoča večjo transparentnost in možnost vključevanja javnosti v delo Kulturniške zbornice Slovenije.

K 12. členu

Dvanajsti člen tega zakona spreminja 21. člen ZUJIK, ki opredeljuje sestavo strokovnih komisij.

Sprememba prvega odstavka 21. člena ZUJIK določa, da se imenovanje komisij izvede na podlagi javnega poziva. S tem se zagotavlja višjo stopnjo transparentnosti, vključevanja javnosti in demokratičnosti postopka imenovanja, posledično pa strokovnosti dela komisij ter zaupanje v postopke podeljevanja sredstev. Obveza javnega vabila ne velja v primeru začasnih komisij, saj so te praviloma imenovane za enkratno opravljanje nalog v manjšem obsegu.

K 13. členu

Trinajsti člen tega zakona spreminja 23. člen ZUJIK, ki opredeljuje način financiranja javnih skladov in javnih agencij.

Sprememba drugega odstavka 23. člena ZUJIK na novo določa pogoje, pod katerimi lahko ministrstvo, pristojno za kulturo, z javnim skladom ali javno agencijo sklene pogodbo o začasnem financiranju. To lahko sklene, če o financiranju javnega sklada ali javne agencije ni določeno v zakonsko določenem roku. Ohranja se določilo, da se s pogodbo določi višina sredstev za splošne stroške delovanja, stroške dela zaposlenih in programske stroške. Vse tri kategorije se določijo na ravni povprečja stroškov iz istega obdobja preteklega leta. S tem se enakovredno odmerjajo vsi tipi stroškov, saj so bili programski stroški za razliko od splošnih stroškov delovanja in stroškov dela zaposlenih v veljavni različici zakona določeni na 80 odstotkih od dvanajstine vrednosti programskih stroškov preteklega leta. Predlagana sprememba ureja financiranje v primerih, ko s strani ministrstva, pristojnega za kulturo, zaradi različnih vzrokov ni odločeno o višini sredstev. Sprememba je potrebna, ker poslovni in finančni načrt javnega sklada sprejema Vlada Republike Slovenije, zato lahko zaradi več stopenj oblikovanja in potrjevanja obeh načrtov pride do situacije, ko je časovno nemogoče zadovoljiti pogoju, da bi bil poslovni in finančni načrt sprejet v času, ki bi omogočal nemoteno financiranje. Elementi in vsebina te pogodbe so zdaj določeni na način, da v primeru, da poslovni in finančni načrt javnega sklada ali javne agencije ni sprejet pravočasno, tem subjektom še vedno omogoča predvidljivo financiranje, posledično pa zagotavlja pogoje za učinkovito in s predpisi določeno uresničevanje javnega interesa za kulturo.

Vsebina, ki je bila v veljavnem zakonu naslovljena v drugem odstavku 23. člena ZUJIK, se vsebinsko premakne v tretji odstavek 23. člena ZUJIK. Ta s spremembo zakona določa, da se v primeru, ko proračun na ravni države ni sprejet, financiranje javnega sklada ali javne agencije izvaja skladno s finančnimi predpisi, ki urejajo začasno financiranje države oziroma lokalne skupnosti. Sprememba je potrebna za večjo preglednost, operativnost in predvidljivost financiranja javnega sklada in javnih agencij.

Nov, četrti odstavek 23. člena ZUJIK omogoča, da glede na sprejet državni proračun za dve leti odločitev o višini javnih sredstev za tekoče leto vsebuje tudi okvirno višino sredstev, s katerimi bo javna agencija ali javni sklad razpolagala v prihodnjem letu. To vzpostavlja okvir, ki javnim skladom in javnim agencijam olajša finančno in programsko načrtovanje. Omogočeno bo bolj učinkovito, predvidljivo, koherentno in ambiciozno načrtovanje kulturnih programov. Sprememba tudi manjša administrativna bremena. Prav tako bo zaradi predvidljivosti financiranja omogočeno lažje povezovanje z mednarodnimi institucijami.

K 14. členu

Štirinajsti člen tega zakona spreminja 24. člen ZUJIK, ki opredeljuje načine uresničevanja javnega interesa.

Drugi odstavek 24. člena ZUJIK določa načine, kako država uresničuje javni interes za kulturo. Sprememba zakona najprej odpravlja slovnično neustreznost veljavnega besedila. V novi, četrti alineji

opredeli, da država javni interes v sklopu javnofinančnih zmožnosti uresničuje tudi s sofinanciranjem projektov in programov nevladnih organizacij v kulturi. Sprememba sledi 1. členu tega zakona, ki spreminja 2. člen ZUJIK, in med subjekte zakona uvaja tudi nevladne organizacije v kulturi. Nosilci javnega interesa za kulturo so te subjekte s projekti in programi podpirali že do zdaj, ter imeli za te postopke v veljavnem ZUJIK tudi ustrezno določena pravila poteka javnih razpisov in javnih pozivov. Spremembe tega člena tako logično sledijo že veljavnim pravnim podlagam in dejanskim okoliščinam. Nevladne organizacije prispevajo k družbeni povezanosti, solidarnosti in blaginji. Skozi partnerstvo med državo in nevladnimi organizacijami se krepijo mreže izvajalcev storitev v javnem interesu, so pa tudi vse pomembnejši zaposlovalci delavcev v kulturi. Nevladne organizacije so pomemben organizacijski mehanizem za uresničevanje javnega interesa za kulturo.

Dosedanja četrta alineja drugega odstavka 24. člena ZUJIK postane peta alineja. S spremembo zakona se redakcijsko in v skladu s spremembo iz 1. člena tega zakona uskladi izraz »samostojnih delavcev v kulturi«, ki zamenjajo manj ustrezen izraz »samozaposleni v kulturi«.

K 15. členu

Petnajsti člen tega zakona spreminja 25. člen ZUJIK, ki opredeljuje kulturne dobrine kot javne dobrine.

Prvi odstavek 25. člena ZUJIK je do zdaj urejal pogoje, pod katerimi lahko država in lokalne skupnosti v javnem interesu zagotavljajo pogoje za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin. To je bilo možno le, če te dobrine niso bile zagotovljene v zadostni meri ali v primeru, da je bilo potrebno zagotoviti dostop širšemu krogu uporabnikov. S spremembo zakona se opredeli vloga države in lokalnih skupnosti kot nosilcev javnega interesa na način, da zagotavljajo pogoje za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin kot javnega dobrega tako, da so dostopne najširšemu krogu uporabnikov. S tem se zagotavlja bolj enotno dikcijo predhodnih zakonskih določb, predvsem definiciji javnega interesa iz 1. člena tega zakona, ki spreminja 2. člen ZUJIK. Njihove naloge se specificirajo z bolj ustreznim referenčnim okvirjem dostopnosti uporabnikom in nalog nosilcev javnega interesa. Kultura kot javno dobro se namreč v 1. členu tega zakona definira kot temeljno načelo pri določanju javnega interesa. Kultura je kot javno dobro v pomembnem delu izvzeta iz tržnih mehanizmov, zato potrebuje stabilno javno financiranje. Pojem dostopnosti zajema geografske in ekonomske vidike, zmožnosti participacije in sodelovanja ter omogočanja enakopravnega dostopa do kulturnih vsebin za osebe z različnimi oviranostmi, vključno z digitalnim okoljem. Država je namreč zavezana k zagotavljanju enakomernega dostopa do javnih storitev.

K 16. členu

Šestnajsti člen tega zakona uvaja nov, 25.a člen, ki opredeljuje podatke o kulturnih dejavnostih.

Predlagane spremembe določajo namen in način hranjenja, obdelavo in izbris podatkov o kulturnih dejavnostih v javnem interesu. Člen določa, da ministrstvo, pristojno za kulturo, upravlja s podatki o kulturnih dejavnostih za namen izvajanja digitaliziranih postopkov financiranja, analitičnega spremljanja ter omogočanja dostopa javnosti do podatkov javnega značaja.

Tako se o kulturnih dejavnostih zbirajo, hranijo in obdelujejo podatki iz že obstoječih javno dostopnih evidenc, in sicer evidence javnih zavodov na področju kulture, razvida samostojnih delavcev v kulturi, razvida prejemnikov republiških priznavalnin ter drugih razvidov ministrstva. Člen bo omogočal sistematično in digitalno obdelavo podatkov, zbranih v prijavih in poročilih v postopkih javnih kulturnih programov in projektov, podatkov, pridobljenih na podlagi izrecne privolitve subjektov, na katere se nanašajo, ter podatkov, pridobljenih na osnovi besedilnega in podatkovnega rudarjenja. Člen nato natančno opredeljuje, katere podatke iz zgoraj opisanih evidenc bo ministrstvo zbiralo, hranilo in obdelovalo. Dostop do podatkov ter njihova obdelava bo omogočena le pristojnim uradnim osebam na podlagi dodeljenega pooblastila ter subjektu, na katerega se podatki nanašajo. Javno dostopni podatki

bodo le tisti, ki jih bodo subjekti sami označili kot takšne, s čimer želi zakonodajalec preprečiti zlorabo osebnih podatkov, spoštuje pa tudi načelo aktivne privolitve ter preprečuje zbiranje podatkov, ki niso nujno potrebni za izkazani namen. Člen ureja tudi obdobje trajanja hranjenja podatkov ter pogojev za njihov izbris.

Zakonska določba definira interes za zbiranje in obdelavo podatkov, predvsem z namenom digitalizacije in lajšanja administrativnih bremen ter statistične in raziskovalne obdelave. Čeprav država tudi na področju kulture digitalizira vse več postopkov, ti še vedno predstavljajo administrativno breme za uporabnika, ki izvirajo predvsem iz nepovezanosti posameznih baz podatkov. Kot ugotavlja analiza izzivov na področju statistične obdelave in raziskovanja kulture v Resoluciji o nacionalnem programu za kulturo 2024–2031, se trenutno celostni podatki o kulturi zbirajo sporadično, zbirke podatkov so med seboj slabo povezane, zaradi nerednih raziskav je težko spremljati dolgoročne trende. V podatkovnih zbirkah obstajajo razlike med področji kulture, težava je v pomanjkljivi preglednosti in javni dostopnosti podatkov in analiz za celoten sektor. Podatki so večinoma zbrani na ravni kazalnikov neposrednih učinkov. Kulturna politika mora temeljiti na široki, aktualni in razvejani podatkovni in analitični zbirki, v kateri morajo biti podatki veljavni, zanesljivi in primerljivi v daljšem obdobju. Predlagane spremembe so ključni predpogoj za sistematično analitično dejavnost na področju kulture in bodo omogočile bolj kvalitetno pripravljene in izvedene ukrepe z jasno izmerjenimi učinki in rezultati, kar krepi kvaliteto predpisov, ukrepov in transparentno ter ciljno usmerjeno delovanje kulturne politike.

K 17. členu

Sedemnajsti člen tega zakona spreminja 30. člen ZUJIK, ki opredeljuje evidenco javnih zavodov na področju kulture.

V prvem odstavku 30. člena, ki opredeljuje vsebino evidence javnih zavodov na področju kulture, se umakne določilo, da evidenca vsebuje rojstne podatke zastopnikov, članov svetov in članov strokovnih svetov javnih zavodov. Podatek sicer ni bil javno objavljen, a je nepotreben z vidika spremljanja in analiziranja evidenc. Služil je zgolj kot potencialni pripomoček za ugotavljanje istovetnosti oseb, kar pa ni namen javne evidence, saj se ta postopek zgodi med imenovanjem posameznika in z evidenco ni povezan. Zaradi načela, da država ne zbira, hrani ter obdeluje podatke, ki jih ne potrebuje nujno in neposredno zaradi svojega dela, se določilo umakne. V prvem odstavku 30. člena pa se doda spol in sicer na način, da ni javno objavljen, ter širi pristojnost za obdelavo teh podatkov na raziskovalno dejavnost. Ta podatek se namreč zbira izključno za analitične in raziskovalne namene. Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2023–2030 ter ostali sorodni dokumenti usmerjajo državo in lokalne skupnosti k skrbi za enake možnosti tudi na področju kulture. Predpogoj za ciljane ukrepe je ustrezna analitična podlaga zastopanosti spolov na področju kulture, vključno z vodilnimi in nadzorstvenimi funkcijami.

V 30. členu ZUJIK se doda nov, tretji odstavek, ki uvaja možnost, da ministrstvo, pristojno za kulturo, po uradni dolžnosti izbriše javni zavod iz evidence, če ta preneha s svojim delovanjem. Na tak način želi zakonodajalec odpraviti pravno anomalijo, saj so v evidenco še vedno vpisani nekateri zavodi, za katere ustanovitelji niso nikoli obvestili ministrstva, da so bili izbrisani iz sodnega registra. Ta pristojnost ustanoviteljem s spremembo zakona še vedno ostaja, a bo lahko ministrstvo, pristojno za kulturo, v primeru izbrisa iz registra sedaj evidenco upravljalo bolj avtonomno, s tem pa skrbelo za njeno točnost, preverljivost in zanesljivost.

K 18. členu

Osemnajsti člen tega zakona spreminja 31. člen ZUJIK, ki opredeljuje financiranje javnih zavodov v kulturi.

V drugem odstavku 31. člena, ki govori o deležih financiranja v primeru, da javni zavod ustanovi več občin, se doda stavek, ki določi, da se v primeru, da javni zavod na področju kulture ustanovi država in

ena ali več lokalnih skupnosti, deleže določi s pogodbo med soustanovitelji ter ustanovitvenim aktom javnega zavoda.

V tretjem odstavku 31. člena ZUJIK, ki določa podlago za zagotavljanje javnih sredstev javnim zavodom na področju kulture, se v drugem stavku namesto enoletnih uvede dvoletne programe dela. Ta je ena izmed podlag za določanje višine javnih sredstev. Sprememba zakona omogoča, da glede na sprejet državni proračun za dve leti, javni zavodi svoje programe prav tako načrtujejo dvoletno. To bo javnim zavodom olajšalo programsko načrtovanje ter omogočilo bolj učinkovito, predvidljivo, koherentno in ambiciozno načrtovanje kulturnih programov. Sprememba tudi manjša administrativna bremena. Prav tako bo zaradi predvidljivosti načrtovanja dela omogočeno lažje povezovanje z mednarodnimi institucijami.

Četrty odstavek 31. člena ZUJIK, ki definira, da javni zavod dobi sredstva v skupnem znesku, se spremeni tako, da odločitev o višini javnih sredstev za tekoče leto s strani ustanovitelja oziroma soustanovitelja vsebuje tudi okvirno višino sredstev, s katerimi bo javni zavod razpolagal v prihodnjem letu. To vzpostavlja okvir, ki javnim zavodom olajša finančno in programsko načrtovanje. Zapis bolj natančno kot prej določa način podeljevanja sredstev javnim zavodom.

Dosedanji peti odstavek 31. člena ZUJIK, ki se ustrezno preštevilči, govori o pogojih začasnega financiranja v primeru, da o financiranju javnega zavoda s strani ustanovitelja ni določeno v zakonskem roku, ali da to odločitev ovira nesprejet proračun na ravni občine ali države. Sprememba zakona na novo določa pogoje, pod katerimi lahko ustanovitelj z javnim zavodom sklene pogodbo o začasnem financiranju. Ohranja se določilo, da se s pogodbo določi višina sredstev za splošne stroške delovanja, stroške dela zaposlenih in programske stroške na ravni povprečja stroškov iz istega obdobja preteklega leta. S tem se javnim zavodom še vedno omogoča predvidljivo financiranje, posledično pa zagotavlja pogoje za učinkovito in z zakonom določeno uresničevanje javnega interesa za kulturo. Sprememba zakona določa, da v primeru, da proračun ustanovitelja ni sprejet v zakonskem roku, financiranje javnega zavoda izvaja skladno s finančnimi predpisi, ki urejajo začasno financiranje države oziroma lokalne skupnosti. Sprememba je potrebna za večjo preglednost, operativnost in predvidljivost financiranja javnih zavodov.

Dosedanji četrti odstavek 31. člena ZUJIK se zaradi novega odstavka redakcijsko spremeni v peti odstavek.

K 19. členu

Devetnajsti člen tega zakona spreminja 32. člen ZUJIK, ki opredeljuje organe javnih zavodov v kulturi.

Prva alineja 32. člena ZUJIK se redakcijsko spremeni tako, da se med organe javnega zavoda doda upravo, s čimer se določbo uskladi s sledečimi, že veljavnimi določili zakona o vodenju in upravljanju javnih zavodov, v katerih je možnost, da javni zavod v kulturi vodi uprava, že eksplicitno določena.

K 20. členu

Dvajseti člen tega zakona spreminja 33. člen ZUJIK, ki opredeljuje direktorja javnega zavoda.

Tretji odstavek 33. člena ZUJIK podrobneje določa pogoje, pod katerimi ima javni zavod v kulturi namesto direktorja lahko upravo. S spremembo zakona se podrobneje določa, da se postopek imenovanja uprave v tem primeru skupaj z že obstoječimi določili, kot so medsebojna razmerja med člani uprave, način odločanja uprave ipd., podrobneje določi z aktom o ustanovitvi javnega zavoda. S spremembo zakona se določi, da se tako za upravo kot posamezne člane te uprave smiselno uporabljajo členi ZUJIK, ki se nanašajo na direktorja. To je potrebno zaradi večje jasnosti in enoznačnosti postopkov imenovanja in delovanja uprave. Dodatno se s členom določi, da v primeru javnega zavoda z upravo, predsednika in člane uprave, razen v primeru, da ima uprava tudi delavskega

direktorja, v celoti imenuje ustanovitelj na podlagi javnega razpisa po predhodnem mnenju sveta in strokovnega sveta zavoda. Sprememba zakona vnaša več jasnosti v postopek imenovanja uprave ter jasno razmejena pooblastila in odgovornosti.

V 33. členu ZUJIK se doda nov, četrti odstavek, ki narekuje, da mora imeti javni zavod z upravo, ki zaposluje več kot 150 delavcev, tudi delavskega direktorja kot člana uprave. Tako se zagotavlja pravico delavcev do sodelovanja pri upravljanju v javnih zavodih v primerih, ko velikost javnega zavoda omogoča smiselnost takšnega instituta. Pri gospodarskih družbah je ta meja praviloma postavljena pri več kot 500 zaposlenih, a ker v kulturi javni zavodi praviloma ne dosegajo takšnega števila zaposlenih, je meja smiselno znižana na način, da zajema največje javne zavode v kulturi.

K 21. členu

Enaindvajseti člen tega zakona spreminja 35. člen ZUJIK, ki opredeljuje naloge direktorja javnega zavoda.

V četrtem odstavku 35. člena ZUJIK, ki govori o strateškem načrtu javnega zavoda se v izogib neenaki interpretaciji zakona natančneje določi obdobje veljavnosti krovnega dokumenta za vsak javni zavod za polnih pet let. Hkrati se s spremembo uvaja določba, da je svet zavoda obvezan, da v primeru, da direktor strateškega načrta ne sprejme pravočasno, o tem obvesti ustanovitelja. S tem se zagotavlja večjo stopnjo strokovnega nadzora nad delovanjem zavoda.

V 35. členu ZUJIK se doda nov, šesti odstavek, ki omogoča direktorju, da dopolni in spremeni strateški načrt javnega zavoda v obsegu do največ tretjine besedila v roku enega leta po imenovanju. Pri tem mora za spremembe pridobiti predhodno mnenje ustanovitelja in večinskega financerja, kadar ta ni isti kot ustanovitelj, ter soglasje sveta javnega zavoda. Sprememba bo direktorjem omogočila, da strateški načrt prilagodijo prioritetam mandata, pri čemer pa strateški načrt zavoda še vedno ni izenačen z mandatom direktorja, saj mora narekovati dolgoročni razvoj javnega zavoda, s čimer se ohranja izvajanje njegovega temeljnega poslanstva.

K 22. členu

Dvaindvajseti člen tega zakona spreminja 36. člen ZUJIK, ki opredeljuje postopek imenovanja direktorja javnega zavoda.

V petem odstavku 36. člena ZUJIK, ki določa, kdo imenuje direktorja, se z namenom poenotenja s predhodnimi določbami redakcijsko uskladi izraz ministra, pristojnega za kulturo ter se ga zapiše zgolj v obliki »minister«.

V šestem odstavku 36. člena ZUJIK, ki določa postopek imenovanja direktorja pri javnih zavodih z več soustanovitelji, se doda natančnejše določen postopek še za zavode, kjer so soustanovitelji tako država kot ena ali več občin. V tem primeru direktorja imenuje minister, občine pa k imenovanju podajo soglasje. Ureditev je analogna s primeri, kjer kot ustanovitelj zavoda nastopa država, lokalnim skupnostim pa omogoča visoko stopnjo sodelovanja pri postopku imenovanja, saj od njih ne zahteva le predhodnega mnenja, temveč zavezujoče soglasje.

V 36. členu ZUJIK se doda nov, sedmi odstavek, ki podrobneje določa imenovanje delavskega direktorja v primeru, da ima javni zavod upravo in več kot 150 zaposlenih. V takšnem zavodu delavskega direktorji izvolijo vsi zaposleni na neposrednih volitvah, kar omogoča najvišjo možno obliko sodelovanja delavcev pri soupravljanju javnega zavoda. Trajanje mandata delavskega direktorja je vezano na mandat uprave.

V 36. členu ZUJIK se doda nov, osmi odstavek, ki podrobneje določa postopek imenovanja vršilca dolžnosti za člana uprave, če je član razrešen ali odstopi. V tem primeru zakon napotuje k smiselni

uporabi 36. in 38. člena ZUJIK, ki podrobneje določata imenovanje direktorja in vršilca dolžnosti direktorja. Člen tako vnaša več jasnosti in preglednosti v celoten postopek imenovanja uprave in njenih posameznih članov.

K 23. členu

Triindvajseti člen tega zakona spreminja 37. člen ZUJIK, ki opredeljuje postopek razrešitve direktorja javnega zavoda.

V 37. člen se s spremembo zakona doda nov, tretji odstavek, ki podrobneje določa postopek razrešitve delavskega direktorja. Ta je lahko razrešen le v primeru, da je predlog za razrešitev podala najmanj desetina vseh zaposlenih ter podprla večina zaposlenih v javnem zavodu. Razrešen je lahko tudi, kadar ga je zaradi razlogov, določenih v predpisih o javnih zavodih, dolžan razrešiti ustanovitelj. Zaradi specifične narave imenovanja na neposrednih volitvah med delavci iz predhodnih določb zakona, je potrebna sorodna ureditev možnosti odpoklica s strani zaposlenih. Predlog sledi sorodnim zakonskim ureditvam.

K 24. členu

Štiriindvajseti člen tega zakona spreminja 41. člen ZUJIK, ki opredeljuje sestavo strokovnega sveta javnega zavoda.

V 41. členu se v skladu z 11. členom tega zakona, ki spreminja naloge Kulturniške zbornice Slovenije iz 19. člena ZUJIK, umakne določilo, da člane strokovnega sveta predlaga Kulturniška zbornica Slovenije. Zunanji strokovni nadzor in podpora ter s tem sodelovanje civilne družbe se zagotavlja skozi imenovanje članov na predlog društev ali drugih organizacij s področja dela javnega zavoda. Ker do zdaj ni bilo povsem nedvoumno, na kakšen način te organizacije predlagajo člane in z namenom zagotavljanja transparentnosti in participacije strokovne javnosti pri imenovanju, se člen spremeni na način, da jasneje opredeli ta postopek. Javni zavod mora v skladu s predlagano spremembo razpisati javno vabilo.

K 25. členu

Petindvajseti člen tega zakona spreminja 42. člen ZUJIK, ki opredeljuje sestavo in naloge sveta javnega zavoda.

Prvi odstavek 42. člena ZUJIK, ki določa sestavo sveta zavoda, s spremembo zakona ohrani določilo, da svet sestavljajo predstavniki ustanovitelja. S spremembo se uvaja določilo, da morajo biti ti imenovani na podlagi javnega vabila, kar zagotavlja višjo stopnjo demokratičnosti in transparentnosti imenovanja ter višjo stopnjo sodelovanja civilne družbe pri upravljanju javnih zavodov v kulturi. Sprememba zakona tudi določa, da morajo biti imenovani strokovnjaki iz enega izmed naslednjih področij: financ, pravnih zadev ali področja dela javnega zavoda. To bo omogočilo jasnejšo interpretacijo pravne materije, ki je doslej povzročala dvome, ali morajo biti imenovani iz vseh treh področij. V spremembi zakona se ohranja določilo, da imajo predstavniki delavcev pravico do tretjine predstavnikov članov sveta, pri čemer mora biti v svetu vsaj en predstavnik delavcev. Na novo se določa, da morajo biti v svetu v primeru, da večinski financer ni enak ustanovitelju, tudi predstavniki tega večinskega financerja, in sicer najmanj en predstavnik do največ tretjine članov sveta zavoda. V praksi se je namreč izkazalo, da država v številnih občinskih javnih zavodih financira splošne stroške delovanja, stroške dela zaposlenih in/ali programske stroške v višini, ki skupno presega 50 odstotkov, in se v nekaterih primerih celo približuje stotim odstotkom, a pri tem nima pravice sodelovanja v nadzornih mehanizmih dela javnega zavoda. Z obvezno vključitvijo predstavnikov večinskih financerjev v svet zavoda se bo zagotavljala ustrezna nadzorstvena vloga pri porabi javnih sredstev. Za zagotavljanje transparentnosti pri imenovanju ter široki vključenosti strokovne javnosti mora večinski financer svoje predstavnike predlagati ob predhodnem javnem vabilu, imenuje pa jih ustanovitelj.

K 26. členu

Šestindvajseti člen tega zakona spreminja 47.a člen ZUJIK, ki opredeljuje avdicijo na določenih delovnih mestih v javnih zavodih.

V prvem odstavku 47.a člena, ki opredeljuje, za katera delovna mesta je zaposlitev možna le ob predhodno uspešno opravljeni avdiciji, se doda delovna mesta plesalcev sodobnega plesa. Ti poklici so bili namreč na novo predlagani v katalog delovnih mest v javnem sektorju, zato je potreben ustrezen popravek zakona.

V drugem odstavku 47.a člena, ki opredeljuje, kdo izvede avdicijo, se s spremembo zakona dodatno zapiše, da mora biti avdicija predhodno najavljena na spletni strani javnega zavoda vsaj dva meseca pred njenim začetkom. Določilo bo omogočalo najširšemu krogu uporabnikov sodelovanje pri avdiciji ter zadostni čas za pripravo nanjo. Znotraj spremembe tega dela člena se ohrani določilo, da avdicijo organizira in izvede javni zavod.

V četrtem odstavku 47.a člena, ki določa trajanje delovnega razmerja za določen čas, se določi izjema za zborovske pevce, ki imajo možnost ponovne sklenitve delovnega razmerja za določen čas petih let ob pogoju da ponovno uspešno opravijo avdicijo. Člen se spreminja zaradi specifik opravljanja tega poklica in ureja zatečeno stanje v javnih zavodih.

V 47.a člen se doda nov, peti odstavek, ki podrobneje določa možnost obdobjih avdicij za baletne plesalce in plesalce sodobnega plesa. Te so možne za uslužbenke, ki so v specifičnem javnem zavodu zaposleni že vsaj deset let in so dopolnili 35 let starosti, obvezne pa so za tiste, ki so dopolnili 45 let starosti. Obdobja avdicija se za vsakega uslužbenca na v tem členu določenih delovnih mestih izvaja na pet let. Avdicija predvideva umetniško revizijo in preverjanje sposobnosti za nadaljnje opravljanje poklica ter izpolnjevanje poslanstva javnega zavoda. Uvaja se za delovna mesta, kjer lahko fizična značilnost, povezana s starostjo, bistveno vpliva na zmanjšanje delovnih zmožnosti za opravljanje istega dela.

V 47.a člen se doda nov, šesti odstavek, ki podrobneje določa način, na katerega se izvaja obdobja avdicija. Ta ima strogo predpisana merila ocenjevanja in sestavo komisije, v kateri morajo za zagotavljanje objektivnosti sodelovati tudi zunanji strokovnjaki. Pravilnik, ki ga sprejme minister, podrobneje določa sestavo, način dela in merila strokovnih komisij, ki sodelujejo pri obdobjih avdicijah. Pravilnik, sprejet na državni ravni, omogoča večjo objektivnost znotraj zavodov, ki izvajajo obdobje avdicije.

V 47.a člen se doda nov, sedmi odstavek, ki podrobneje določa, da seznam zunanjih strokovnjakov, ki lahko sodelujejo pri delu strokovnih komisij na obdobjih avdicijah, vodi ministrstvo, pristojno za kulturo. Ministrstvo mora vsakih pet let objaviti javno vabilo za strokovnjake, kar zagotavlja demokratičnost postopka ter vključevanje strokovne javnosti v delo javnih zavodov. Najvišje standarde kakovosti pri izbiri strokovnjakov zagotavlja določba, da mora o posameznih strokovnjakih predhodno mnenje izdati strokovna komisija ministra, pristojna za področje. Seznam se po potrebi (denimo zahteva po izpisu iz seznama), posodablja enkrat mesečno. Ureditev sledi sorodnim rešitvam na drugih področjih v ZUJIK.

K 27. členu

Sedemindvajseti člen tega zakona v ZUJIK za 47.a členom, ki ureja avdicije pred zaposlitvijo in obdobje avdicije, dodaja tri nove člene, in sicer 47.b, 47.c in 47.č člen. Ti trije členi podrobneje urejajo prekvalifikacije, pripravništvo in uvajanje na delovnem mestu.

47.b člen podrobneje ureja ponovno obdobjno avdicijo in zaposlitev na drugem delovnem mestu. V primeru, da delavec ni uspešno opravil obdobjne avdicije, člen določa, da mora delodajalec v vnaprej določenem zaporedju, ki v največji meri varuje pravice delavca, uslužbencu najprej ponuditi ponovno opravljanje obdobjne avdicije v časovnem razponu od pol do enega leta. V tem primeru delavcu vse pravice in obveznosti iz delovnega razmerja tečejo nemoteno. Takšno ponovno opravljanje avdicije je potrebno zaradi možnosti, da je fizično stanje delavca iz objektivnih okoliščin, denimo vračanja na delo po okrevanju zaradi poškodbe, takšno, da ne omogoča doseganja potrebnih standardov. Eno leto je zato primerno obdobje, da se stanje ustrezno sanira. Če delavec tudi druge avdicije ne opravi, mu mora delodajalec ponuditi zaposlitev na drugem ustreznem delovnem mestu, ki ga lahko opravlja glede na svojo izobrazbo, izkušnje in fizično stanje. V tem primeru se delavcu ponudi pogodba za nedoločen čas brez javne objave prostega delovnega mesta. Če je delavec takšno delovno mesto odklonil, ali delodajalec zanj ni zmožen zagotoviti primerne delovnega mesta, ali pa gre za izbiro delavca, se mu ponudi možnost prekvalifikacije ali dokvalifikacije. Tako se uslužbencem na delovnih mestih, kjer kariere praviloma začenjajo zelo zgodaj, ali pa izobrazba na univerzitetni ravni v Sloveniji ne obstaja, omogoči, da navkljub končani umetniški karieri na njihovem primarnem področju lahko pridobijo dodatne kvalifikacije ali izobrazbo, ki jim bo omogočila nadaljnjo karierno pot in razvoj.

47.c člen določa pogoje prekvalifikacije ali dokvalifikacije. Podrobneje določa, da ima delavec, ki se je odločil za prekvalifikacijo ali dokvalifikacijo, urejeno pogodbo za določen in krajši delovni čas, sklenjeno za največ tri leta. Člen podrobneje ureja vsebino pogodbe. Triletno obdobje predpostavlja možnost opravljanja izobrazbe na prvi bolonjski stopnji v sklopu univerzitetnega izobraževanja ali druge oblike dokvalifikacij in prekvalifikacij za ustrezen poklic. V času opravljanja prekvalifikacije oziroma dokvalifikacije lahko tak delavec v skladu s pogodbenimi določili še vedno opravlja zmanjšan obseg dela v javnem zavodu. Če se odloči za prekvalifikacijo ali dokvalifikacijo, je v tem času upravičen do sorazmerno enake plače, kot jo je prejemal na prejšnjem delovnem mestu, ter ustreznega nadomestila plače za čas, namenjen prekvalifikaciji ali dokvalifikaciji. Potrebna sredstva zagotavlja ustanovitelj zavoda. Člen podrobneje ureja tudi pogoje, pod katerimi je možna prekinitvev pogodbe. Ko je prekvalifikacija zaključena, ima delavec prioriteto možnost zaposlitve v javnem zavodu, če je ustrezno delovno mesto prosto. V nasprotnem primeru je delavec upravičen do odpravnine.

47.č člen ureja pripravništvo in uvajanje v delo v javnih zavodih. Sredstva za sofinanciranje stroškov pripravništva in uvajanja v delo v javnih zavodih zagotavlja ustanovitelj javnega zavoda. Število delavcev pripravnikov ter delavcev, ki se usposabljujejo oziroma uvajajo v delo, se določi z vsakokratnim določanjem obsega financiranja. Pripravnik je lahko oseba, ki prvič sklene delovno razmerje in na tem mestu ne bo zaposlen več kot 12 mesecev. Določba omogoča plačano pripravništvo v izogib nadaljnjemu pojavljanju brezplačnega opravljanja pripravništev, ki se v javnih zavodih pojavljajo predvsem pri poklicih, ki potrebujejo strokovne izpite, pogoj zanje pa so določene izkušnje. Za usposabljanja oziroma uvajanja v delo v obdobju največ šestih mesecev člen določa poklice, za katere ni mogoče pridobiti ustrezne izobrazbe, oziroma je zanje nujno potreben prenos znanja na delovnem mestu. V javnih zavodih določeni poklici, kot so denimo garderober, scenski delavec, ipd. ob vse starejših kadrih povzročajo tudi izginjanje dragocenega poklicnega znanja in standardov. Zato se omogoča, da lahko javni zavodi v primerih takih poklicev omogočajo mentorski prenos znanja na mlajše uslužbenke s strani izkušenejših javnih uslužbenecv, ki nastopajo v vlogi mentorjev. V obeh primerih se pogodbe urejajo v skladu z določili zakona, ki ureja delovna razmerja.

K 28. členu

Osemindvajseti člen tega zakona spreminja 48.a člen ZUJIK, ki opredeljuje prvake in vrhunske glasbenike.

V prvi odstavku 48.a člena, ki določa delovna mesta, na katerih se omogoča naziv prvakov in vrhunskih glasbenikov, se redakcijsko in v skladu s predhodnimi določili tega zakona umesti tudi delovno mesto

plesalec sodobnega plesa. Tako bodo zaposleni na teh delovnih mestih lahko napredovali do naziva prvaka.

K 29. členu

Devetindvajseti člen tega zakona spreminja 54. člen ZUJIK, ki podrobneje določa proste zmogljivosti.

V novem drugem odstavku 54. člena ZUJIK se določi, da lahko pobudo za napotitev na delo k drugemu javnemu zavodu poda tudi delavec, pri čemer je ta še vedno mogoča le ob obojestranskemu strinjanju. Določba tako omogoča bolj aktivno vlogo delavca v primeru, da javni zavod ne more zagotoviti dela delavcu.

V novem, tretjem odstavku 54. člena ZUJIK, se doda več pravic delavca v primeru napotitve na delo v drug javni zavod, in sicer lahko delavec v takšnem primeru opravlja zgolj istovrstno delo, za katero ima sklenjeno pogodbo o zaposlitvi. Člen podrobneje določa pogoje takšne napotitve. Varovalke so potrebne za bolj operativno izvajanje določb tega člena.

Člen ob koncu redakcijsko določa, da dosedanji drugi odstavek, ki govori o pogodbi o sodelovanju, v nespremenjeni obliki postane četrti odstavek.

K 30. členu

Trideseti člen tega zakona spreminja 64. člen ZUJIK, ki podrobneje določa druge aktivnosti v kulturi, za katere veljajo določbe o kulturnih projektih.

V prvi odstavku 64. člena ZUJIK se dodajajo nove aktivnosti, za katere se pri njihovem financiranju smiselno uporabljajo določbe o kulturnih projektih. Gre za podporne aktivnosti, aktivnosti kulturno-umetnostne vzgoje in aktivnosti kulturnega in kreativnega sektorja. Te aktivnosti so do zdaj že potekale, a so bile kvalificirane kot druge aktivnosti na področju kulture, ki so v javnem interesu in se financirajo iz sredstev proračuna, namenjenih kulturi. Glede na njihov pomen in enakovreden položaj ostalim, že ločeno navedenim drugim aktivnostim v tem členu, se z eksplicitno navedbo bolj primerno ureja področje kulture. Pomen podpornih aktivnosti in kulturno-umetnostne vzgoje je naveden v obrazložitvah predhodnih členov tega zakona. Aktivnosti kulturnega in kreativnega sektorja pa so izrazito medsektorske in transdisciplinarne, saj prečijo različna področja, kot so okolje, znanost, turizem, gospodarstvo ter vsa v 4. členu ZUJIK navedena področja kulture. Aktivnosti vključujejo spodbujanje, ustvarjanje, produciranje, razširjanje ter ohranjanje dobrin in storitev, ki temeljijo na ustvarjalnosti.

Člen ob koncu redakcijsko določa, da dosedanja četrta alineja v nespremenjeni obliki postane peta alineja.

K 31. členu

Enaintrideseti člen tega zakona spreminja 66. člen ZUJIK, ki podrobneje določa pristojnosti občin.

V drugem odstavku 66. člena ZUJIK, ki podrobneje določa zagotavljanje javnih kulturnih dobrin širšega pomena, ki jih pod določenimi pogoji zagotavlja občina, se del besedila, ki našteje zgolj nekaj področji kulture, med njimi tudi nove medije, ki so zastarel izraz, ki se v drugih členih ZUJIK in v stroki že leta ne uporablja več, zamenja z napotitvijo na področja, kot so določena v 4. členu ZUJIK. Ta sprememba zagotavlja večjo doslednost in jasnost v zakonu, saj se vsa področja kulturnih dejavnosti sedaj opredeljujejo enotno.

K 32. členu

Dvaintrideseti člen tega zakona spreminja 67. člen ZUJIK, ki podrobneje določa občinske javne zavode širšega pomena.

V prvem odstavku 67. člena, ki določa, kdaj se lahko občini, ki je ustanoviteljica javnega zavoda, namenijo dodatna sredstva, se redakcijsko spremeni izraz »presega občinski pomen« z izrazom, ki se uporablja tudi v drugih členih ZUJIK in sicer »presega pomen, ki ga ima za lokalno skupnost.« Na tak način se zagotavlja enotnost in jasnost zakona. V prvem odstavku 67. člena se črta tudi del besedila o okviru sistema financiranja občin, ter se ZUJIK s tem ustrezno prilagodi določbam Zakona o lokalni samoupravi.

V 67. člen ZUJIK se doda tudi nov, peti odstavek, v katerem se določi, da mora minister, pristojen za kulturo, sprejeti ustrezen pravilnik, ki bo določil podrobnejša merila in kriterije preseganja pomena za lokalno skupnost. To zagotavlja večjo transparentnost in enakopravno obravnavo pri določanju tega pomena.

K 33. členu

Triintrideseti člen tega zakona spreminja 72. člen ZUJIK, ki podrobneje določa državno sofinanciranje lokalne javne kulturne infrastrukture.

V 72. členu se doda nov, drugi odstavek, ki določi, da podrobnejša merila za presojanje preseganja pomena za lokalno skupnost predpiše minister, pristojen za kulturo, s pravilnikom. Ta sprememba prinaša večjo jasnost in enotnost ter transparentnost pri določanju pogojev za sofinanciranje investicij v javno kulturno infrastrukturo lokalnih skupnosti, če ta presegajo pomen, ki ga ima za lokalno skupnost.

K 34. členu

Štiriintrideseti člen tega zakona spreminja 73. člen ZUJIK, ki podrobneje določa oddajanje v upravljanje javnemu zavodu.

V naslovu člena se odstrani izraz najem, saj člen govori zgolj o oddajanju v upravljanje in ne najemu, zato ta sprememba člena omogoča večjo jasnost in nedvoumnost zakona.

Prvi odstavek 73. člena ZUJIK ohranja določbo, da se z aktom o ustanovitvi javnega zavoda na področju kulture določijo nepremičnine in oprema, ki se dajo kot del javne kulturne infrastrukture v upravljanje javnemu zavodu za izvajanje dejavnosti, za katero je ustanovljen. V člen se doda napotitev, da mora upravljavec javne kulturne infrastrukture izvajati naloge v skladu s tem zakonom in z zakonom, ki ureja stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti. Tako se točneje in bolj nedvoumno določi obseg nalog upravljavca.

Drugi odstavek 73. člena ZUJIK ohranja določilo, da lahko lokalna skupnost ali država oddajo del javne kulturne infrastrukture v pogodbeno upravljanje javnemu zavodu. Na novo je opredeljeno, da je to mogoče ne glede na njegovo ustanoviteljstvo. Ohranja se določilo iz veljavne dikcije člena, da je to mogoče tudi brez javnega razpisa, če je tako zagotovljena najbolj racionalna uporaba javne kulturne infrastrukture.

Tretji odstavek 73. člena ZUJIK za pogodbeno upravljanje iz prejšnjega odstavka napotuje na ustrezne določbe zakona, ki ureja stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti, razen kadar ZUJIK področje ureja drugače.

Nov, peti odstavek, določa, da se pogodba o upravljanju sklene za določen čas z možnostjo neomejenega števila podaljšanja. Pogodbe iz tega člena, vključno z njihovim trajanjem, so podrobneje opredeljene v kasnejših členih ZUJIK.

Nov, šesti odstavek ohranja določilo iz veljavnega 73. člena ZUJIK o tem, da je javni zavod dolžan zagotavljati polno izkoriščenost javne kulturne infrastrukture, ki jo upravlja, pri čemer imajo prednost kulturni izvajalci za javne kulturne programe ali projekte, ki so sorodni s področjem dela javnega zavoda.

K 35. členu

Petintrideseti člen tega zakona spreminja 74. člen ZUJIK, ki podrobneje določa oddajanje javne kulturne infrastrukture drugim kulturnim izvajalcem.

V 74. členu ZUJIK se v naslovu beseda »najem« spremeni v besedilo »upravljanje in brezplačno uporabo«. Sprememba točneje naslavlja vsebino člena ter tako povečuje jasnost in nedvoumnost zakonske materije.

V členu se redakcijsko ustrezno dopolni koncept »uporabe« v »brezplačno uporabo«, s čimer se zagotavlja enotno izrazoslovje skozi celoten ZUJIK ter večjo jasnost in nedvoumnost zakonske materije.

K 36. členu

Šestintrideseti člen tega zakona spreminja 75. člen ZUJIK, ki podrobneje določa obveznosti oddajanja javne kulturne infrastrukture drugim kulturnim izvajalcem.

V prvem odstavku 75. člena se ohranjajo veljavna določila zakona, pri čemer se izraz uporaba bolj natančno in v skladu z drugimi določili zakona bolj specifično opredeli kot brezplačno uporabo.

V drugem odstavku 75. člena se opredeli, da mora v primeru, da upravljavec ali uporabnik odda infrastrukturo ali njen del v uporabo drugemu kulturnemu izvajalcu, postavke in višine dejanskih dodatnih stroškov opredeliti v računu, cenik pa mora imeti javno objavljen. Člen tudi določa, da je podrobnejša opredelitev vrste dejanskih stroškov predpisana s pravilnikom, ki ga sprejme minister, pristojen za kulturo. Te spremembe zagotavljajo večjo preglednost in odgovornost pri uporabi javne kulturne infrastrukture.

Člen v novem, tretjem odstavku 75. člena ZUJIK, ohranja veljavno določilo, da lahko upravljavec ali uporabnik javne kulturne infrastrukture pri oddajanju izvajalcem v javnem interesu od njih zahteva le nadomestilo v višini dejansko nastalih stroškov.

K 37. členu

Sedemintrideseti člen tega zakona spreminja 79. člen ZUJIK, ki podrobneje določa stroške prostora.

Prvi odstavek 79. člena ZUJIK določa, da lahko izvajalcu, ki trajno zadovoljuje kulturne potrebe na posameznem področju, in nima v uporabi ali upravljanju javne kulturne infrastrukture, država ali lokalna skupnost zagotavljata sredstva za pokrivanje stroškov, ki so povezani z zagotavljanjem prostorskih pogojev delovanja. Do zdaj je veljalo, da je to mogoče le, če izvajalec ni dobil nobenih drugih oblik javnega financiranja. Takšnih izvajalcev je malo, saj skoraj vsi pridobivajo javna sredstva. Zato zavoljo večje jasnosti in operativno olajšanega izvajanja člena sprememba zakona natančneje določa, da to velja v primeru, da izvajalec javnih sredstev ni dobil v namen zagotavljanja prostorskih pogojev delovanja.

V drugem odstavku 79. člena ZUJIK se redakcijsko popravi pravopisna napaka.

K 38. členu

Osemintrideseti člen tega zakona spreminja 79.b člen ZUJIK, ki podrobneje določa zavezanca in višino sredstev pri umetniškem deležu v javnih investicijskih projektih.

V prvem odstavku 79.b člena ZUJIK, ki določa, kdaj se izvaja ukrep umetniškega deleža, se redakcijsko uredi besedilo tako, da se odpravi pravopisne napake v zakonu. V skladu z opredelitvami 4. člena ZUJIK, ki določa področja kulture, se poenoti izraze iz likovnih v vizualne umetnosti ter doda arhitekturo in oblikovanje. Na tak način se skrbi za enotno izrazoslovje in večjo jasnost zakona.

V drugem odstavku 79.b člena ZUJIK, ki določa postopek obveznega deleža pri manjših investicijah, se redakcijsko uredi besedilo tako, da se odpravi pravopisne napake v zakonu. S spremembo zakona se dvigne znesek, pod katerim izvedba ukrepa ni obvezna in sicer, kadar je po izračunu za izvedbo ukrepa na voljo manj kot 5.000 evrov. Sprememba omogoča večjo operativnost člena, saj se je v praksi izkazalo, da pri manjših investicijah ukrepa ni mogoče realistično izvesti na način, da zagotavlja pravično plačilo in primerno nagrado za ustvarjalce.

V 79.b členu ZUJIK se doda nov, četrti odstavek, ki natančneje odreja, v kateri časovni točki investicijskega postopka se mora začeti izvajati ukrep obveznega deleža. Ta mora biti v skladu s spremembo zakona umeščen že v zgodnejšo fazo investicije, in sicer v dokument identifikacije investicijskega projekta. Tako se bo v praksi zagotovilo doslednejše spoštovanje obveznega deleža pri javnih investicijah. Člen dodatno določa, da mora investitor o izvajanju ukrepa obvestiti ministrstvo, pristojno za kulturo, to pa hrani tudi javni seznam izbranih del ter natečajev. Z vzpostavitvijo obveščanja se ustvari večja javna preglednost nad izvajanjem ukrepa ter širi možnosti in vidnost ukrepa za ustvarjalce, ki se lahko odzovejo na natečaje.

K 39. členu

Devetintrideseti člen tega zakona spreminja 79.c člen ZUJIK, ki podrobneje določa porabo sredstev pri umetniškem deležu v javnih investicijskih projektih.

Prvi odstavek 79.c člena, se spremeni tako, da se zviša odstotek sredstev, ki jih mora investitor nameniti za odkup umetniških del in izplačilo nagrad avtorjem, in sicer iz najmanj 70 odstotkov na najmanj 80 odstotkov. Ta sprememba zakona bo doprinesla k boljšemu izvajanju cilja ukrepa obveznega deleža. Člen bolj natančno opredeljuje, da morajo biti umetniška dela umeščena v javno dostopne prostore. Člen ohranja določilo, da se preostanek sredstev nameni za stroške izvedbe postopkov, povezanih z ukrepom. Med upravičenimi stroški ni več arhitekturnih natečajev in stroškov objav, saj gre za stroške investitorja. Ohranja se veljavno zakonsko določilo, da je del sredstev lahko namenjen tudi stroškom morebitnih potrebnih ukrepov varstva kulturne dediščine.

Nov, drugi odstavek 79.c člena opredeljuje, da mora investitor za umetniška dela in izplačilo nagrad avtorjem v primeru, da je za izvedbo ukrepa na voljo manj kot 15.000 evrov, nameniti najmanj 70 odstotkov sredstev.

Veljavni drugi in tretji odstavek se redakcijsko preimenujeta v tretjega in četrtega.

K 40. členu

Štirideseti člen tega zakona spreminja 79.č člen ZUJIK, ki podrobneje določa postopek izvedbe ukrepa umetniškega deleža.

V drugem odstavku 79.č člena ZUJIK, ki določa delovanje strokovnih komisij za ukrep, se določilo, da ministrstvo vodi seznam strokovnjakov iz veljavnega tretjega odstavka redakcijsko premakne v drugi odstavek. Honorar za komisije, ki je do zdaj znašal do petkratnika povprečne neto plače v Republiki

Sloveniji, se zmanjša na največ dvokratnik povprečne neto plače. Tako se zagotavlja bolj enakopravno obravnavo vseh deležnikov ukrepa.

V tretjem odstavku 79.č člena ZUJIK, ki določa seznam strokovnjakov, se doda, da ministrstvo javno vabilo za umestitev na seznam strokovnjakov objavi vsaka tri leta.

V četrtem odstavku 79.č člena ZUJIK, ki govori o tem, kdo je lahko uvrščen na seznam strokovnjakov, se doda, da mora o primernosti kandidatov mnenje izdati tudi pristojna področna strokovna komisija na ministrstvu. S to spremembo se omogoča najvišjo raven strokovnosti pri izvajanju ukrepa. Redakcijsko se dopolnijo oziroma s primernejšimi strokovnimi izrazi spremenijo tudi področja kulture. Ta sprememba doprinese k enotnosti izrazoslovja in večji jasnosti zakona.

V sedmem odstavku 79.č člena ZUJIK, ki govori o delu komisije, se ustrezno redakcijsko popravi pravopisno napako v zakonu.

V devetem odstavku 79.č člena ZUJIK, ki določa podrobnejši postopek ukrepa, se redakcijsko napoti na pravilnik ter z ostalo zakonsko materijo poenoti izraz minister.

K 41. členu

Enainštirideseti člen tega zakona spreminja 80. člen ZUJIK, ki podrobneje določa podelitev statusa v javnem interesu na področju kulture nevladnim organizacijam.

Prvi odstavek, ki govori o nevladnih organizacijah na področju kulture, se spremeni tako, da s sodobnim izrazoslovjem, ki skladno z zakonom, ki ureja delo nevladnih organizacij, na vseh ustreznih mestih uporablja enotni izraz nevladne organizacije. Tako skrbi za večjo enotnost in jasnost zakona. Sprememba ohranja veljavna določila 80. člena ZUJIK v delih, ki se nanašajo na izvajanje kulturnih dejavnosti in prispevajo k dostopnosti kulturnih dobrin ter razvoju kulturnih dejavnosti. Sprememba zakona na novo vključuje dejavnosti vsebinskih mrež v kulturi, kot jih določa zakon, ki ureja nevladne organizacije, in ki ministrstvom narekuje, da morajo financirati projekte in programe vsebinskih mrež kot subjektov podpornega okolja. Vsebinska mreža je definirana kot nevladna organizacija, ki združuje nevladne organizacije z vsebinsko istega področja in izvaja dejavnosti informiranja, svetovanja, izobraževanja, raziskovanja, zagovorništva, mreženja, promocije in podpore v korist vseh nevladnih organizacij z istega vsebinskega področja na ravni svojega delovanja. Na novo so definirane tudi podporne dejavnosti, ki so podrobneje obrazložene v prehodnih določbah tega zakona. Sprememba prinaša natančnejše in sodobnejše definicije nekaterih dejavnosti. Tako se namesto dejavnosti na področju vzgoje in izobraževanja uporablja strokovno primernejši izraz kulturno-umetnostne vzgoje, ki je podrobneje obrazložena v predhodnih členih tega zakona. Razširjena je definicija dejavnosti ukvarjanja s strokovnimi vprašanji na izvajanje strokovnih usposabljanj, izobraževanj in zagovorništva, kar bolj celostno naslavlja delovanje tovrstnih organizacij. Podana je tudi podrobnejša definicija stanovskega društva kot organizacije, ki združuje poklice na posameznih področjih kulture.

V drugem odstavku 80. člena ZUJIK, ki natančneje opredeljuje organizacije, ki delujejo v javnem interesu, se uporabi sodobno izrazoslovje, ki skladno z zakonom, ki ureja delo nevladnih organizacij, na ustreznih mestih uporablja enotni izraz nevladne organizacije.

K 42. členu

Dvainštirideseti člen tega zakona spreminja 81. člen ZUJIK, ki podrobneje določa podelitev statusa v javnem interesu drugim nevladnim organizacijam na področju kulture.

V 81. členu ZUJIK se zavoljo enotne zakonske materije ustrezno doda naslov, ki je v veljavnem zakonu manjkal, in zdaj jasno opredeljuje namen člena.

V novem, drugem odstavku 81. člena ZUJIK, se med nevladne organizacije, ki lahko pridobijo status nevladne organizacije v javnem interesu na področju kulture, določi možnost, da se ga lahko izjemoma podeli tudi nevladnim organizacijam v kulturi, katerih ustanovitelji so javni zavodi v kulturi. Zakon o nevladnih organizacijah namreč določa, da je lahko kot nevladna organizacija definirana zgolj organizacija z ustanovitelji zasebnega prava. V primeru kulture pa so nekatera stanovska združenja ustanovili tudi javni zavodi, denimo na področju knjižnic, muzejev in kulturnih domov. Opravljajo izjemno pomembno nalogo na področju kulture, zato je potrebno urediti pravno nedoslednost, ki je nastala s sprejetjem krovnega Zakona o nevladnih organizacijah v kulturi.

K 43. členu

V triinštiridesetem členu se s spremembo zakona redakcijsko in v skladu s spremembo iz 1. člena tega zakona uskladi naslov pododdelka, pri čemer se beseda »samozaposlenih« nadomesti z besedilom »samostojnih delavcev«.

K 44. členu

Štiriinštirideseti člen tega zakona spreminja 82. člen ZUJIK, ki podrobneje določa vpis v razvid samostojnih delavcev v kulturi.

Naslov 82. člena ZUJIK, ki ureja vpis v razvid samozaposlenih v kulturi, se spremeni tako, da se beseda »samozaposlenih« nadomesti z besedama »samostojnih delavcev«. S to spremembo se uskladi terminologija skozi celoten zakon in bolj natančno opredeljuje delovno-pravno obliko teh delavcev. V 82. členu ZUJIK se tudi na drugih smiselnih mestih in v skladu s 1. členom tega zakona, ki spreminja 2. člen ZUJIK, ustrezno nadomesti izraz samozaposlenih v kulturi s strokovno ustrežnejšim izrazom samostojni delavci v kulturi.

Prvi odstavek 82. člena ZUJIK s spremembo tega zakona ohranja veljavna določila.

V drugem odstavku 82. člena ZUJIK se ohranijo vsa veljavna določila, razen določbe, da ima lahko posameznik registrirano neomejeno število poklicev. Posameznik se lahko registrira za opravljanje največ petih specializiranih poklicev. Sprememba bo omogočala bolj usmerjen poklicni razvoj samostojnih kulturnih delavcev.

Tretji odstavek 82. člena ZUJIK, ki določa pogoje za vpis, ohranja večino določil iz veljavnega zakona. Kandidat mora poklic opravljati samostojno na področjih iz 4. člena ZUJIK, ne sme biti uživalec pokojnine ter mora imeti ustrezno strokovno izobrazbo oziroma z dosedanjim delom izkazovati usposobljenost za opravljanje dejavnosti. K pogojem se dodaja novo alinejo, ki določa da posameznik ne sme imeti prispevkov za obvezno socialno varnost urejeno na drugi pravni podlagi za polni delovni čas. Pogoj je dodan zavoljo dodatne jasnosti, saj je dosedanja dikcija dovoljevala interpretacijo, da bi nekdo lahko imel status samostojnega delavca v kulturi, ob tem pa bi bil redno zaposlen za polni delovni čas. Ker namen statusa samostojnega delavca v kulturi ni, da bi delo opravljal na ljubiteljski način, se s tem dodatnim določilom bolj jasno uredi, da je posameznik lahko samostojni delavec v kulturi zgolj v primeru, da ni v drugem zaposlitvenem statusu za polni delovni čas. Še vedno pa je možno, da posameznik opravlja delo v dveh različnih oblikah dela in v raznolikih obsegih.

Četrti odstavek 82. člena ZUJIK, ki določa pogoje vpisa za posameznike, ki se v status vpisujejo prvič, vsebinsko pri pogojih ostaja nespremenjen, pri čemer so bolj jasno definirana merila za določitev deficitarnih poklicev samostojnih delavcev v kulturi. To prispeva k večji preglednosti in enakopravni obravnavi.

Uvaja se nov peti odstavek, ki določa, da se lahko samostojni delavec v kulturi glede na kriterije, opredeljene v podzakonskem aktu, vpiše v eno izmed štirih kategorij karijerne dinamike: Samostojni

delavec v kulturi IV, Samostojni delavec v kulturi III, Samostojni delavec v kulturi II in Samostojni delavec v kulturi I. Razred Samostojni delavec v kulturi I je najvišji razred. Opredelitev karierne dinamike izhaja iz razumevanja samostojnih delavcev v kulturi kot bistvenih strukturnih elementov kulturnega modela. Pomembni so za krepitev avtonomnosti, večanje ustvarjalnega potenciala in zagotavljanje raznolikosti kulturne ponudbe. S tega vidika je treba tudi pogoje dela samozaposlenih delavcev v kulturi približati sistemu rednega dela. Eden od teh elementov je zagotavljanje kariernega napredovanja. Samostojni delavci v kulturi bodo lahko glede na leta delovnih izkušenj napredovali po razredih karierne dinamike. Pogoji za uvrstitev v razrede so podrobneje določeni s podzakonskim aktom.

Šesti, sedmi in osmi odstavek povzemata dosedanja določila 82. člena ZUJIK in imata zgolj redakcijske popravke.

K 45. členu

Petinštirideseti člen tega zakona spreminja 82.a člen ZUJIK, ki določa spodbude za samozaposlovanje.

V naslovu 82.a člena, ki ureja spodbude za samozaposlovanje, se beseda "samozaposlovanje" nadomesti z besedilom "samostojne delavce v kulturi". Besedna zveza samozaposlen v kulturi se v skladu s predhodnimi določbami tega zakona na smiselnih mestih v členu zamenja s besedno zvezo samostojni delavec v kulturi.

Dosedanji prvi odstavek 82.a člena ZUJIK se črta, s tem pa se odstrani dosedanje določilo, s katerim ministrstvo, pristojno za kulturo, samostojnim delavcem v kulturi pod določenimi pogoji lahko zagotovi izvajanje računovodstva. Določba se v praksi ni izvajala, poleg finančnih in tehničnih izzivov je bil pomemben razlog tudi v spremembi normiranega obdavčevanja samostojnih delavcev v kulturi. Višanje stopnje normiranih priznanih odhodkov je za marsikaterega samostojnega delavca v kulturi pomenil lažji in finančno tudi bolj ugoden način kot vodenje računovodstva na način prihodkov in odhodkov. Ker se določba ni izvajala in tudi ni več smiselna, se jo črta.

V dosedanjem drugem, po novem prvem odstavku 82.a člena ZUJIK se črta besedilo "kulturnih žepnin oziroma" in "kulturno žepnino oziroma". Izraz ni primeren za profesionalno opravljanje dela samostojnih delavcev v kulturi in se v praksi že dolgo ne izvaja, saj so ga nadomestile štipendije.

V dosedanjem četrtem, po novem tretjem odstavku 82.a člena ZUJIK, ki ureja nadomestilo za čas bolniške odsotnosti, se spremeni pogoj do upravičenosti do nadomestila na način, da se poleg razloga bolezni uvaja kot možnost za koriščenje nadomestila tudi poškodba. Dosedanja ureditev je bila v tem smislu restriktivna in ni prepoznala poškodb kot razloga za pridobitev nadomestila, četudi se je potrjevalo, da so samostojni delavci v kulturi pogosto odsotni z dela in dela ne morejo opravljati tudi zaradi poškodb. Dodatna omejitev, zaradi katere ukrep ni v polni meri dosegal svojega namena, je bila restrikcija obsega, saj so lahko samostojni delavci v kulturi ukrep koristili samo enkrat letno, kar se z novim predlogom spreminja, tako da bodo lahko posamezniki ukrep koristili štirikrat letno. Dodatno se spreminja tudi obdobje, ko lahko posamezniki koristijo ukrep. Do sedaj je bil namreč v veljavi pogoj, da lahko posameznik koristi nadomestilo samo v primeru, da je bolniško odsoten vsaj 31 delovnih dni, po novem pa bo lahko ukrep koristil v primeru, da je bolniško odsoten 31 koledarskih dni. S tem bo dostop do nadomestila pomembno olajšan in dostopen širšemu krogu posameznikov. Naposled se dodaja tudi določba, s katero se zagotavlja spodnji prag nadomestila. Vrsto let je namreč nadomestilo v finančnem obsegu stagniralo, s tem pa je postajalo neprimerno in neprimerljivo nižje kot nadomestilo, ki so ga za podobno delo dobili zaposleni. Z določanjem spodnjega praga se zagotavlja dolgoročna ustreznost nadomestila za čas dolgotrajne bolniške odsotnosti.

Dodaja se nov, četrti odstavek 82.a člena ZUJIK, ki omogoča samostojnim delavcem, da ob vpisu ali ponovnem vpisu v razvid in nato vsakih pet let od zadnjega preventivnega zdravstvenega pregleda

zaposlijo za nadomestilo stroškov preventivnega zdravstvenega pregleda, ki jih krije ministrstvo. Ukrep je pomemben z vidika približevanja statusa samostojnega delavca v kulturi tistim delavcem, ki so zaposleni pri delodajalcih in ki imajo pravico do prvega zdravstvenega pregleda ob nastopu dela in obdobjih preventivnih zdravstvenih pregledov. Z ukrepom se zagotavlja boljše zdravje samostojnih delavcev v kulturi.

K 46. členu

V šestinštiridesetem členu, ki spreminja 82.b člen ZUJIK, ki ureja vrednotenje dela, se beseda »samozaposlenega« v skladu s 1. členom tega zakona, ki spreminja 2. člen ZUJIK, ustrezno nadomesti s strokovno ustrežnejšim izrazom samostojni delavci v kulturi.

K 47. členu

Sedeminštirideseti člen tega zakona spreminja 83. člen ZUJIK, ki podrobneje ureja pravico do plačila prispevkov za socialno varnost iz državnega proračuna.

V 83. členu se beseda »samozaposleni« v skladu s predhodnimi spremembami skozi celoten zakon nadomesti z besedilom »samostojni delavci«.

V novem drugem odstavku se v skladu s spremembami predhodnega 82. člena, ki ureja vpis in uvaja karierno dinamiko, v tem členu karierno dinamiko realizira v navezavi na pravico do plačila prispevkov. Gre za določbo, ki zagotavlja, da samostojni delavci v kulturi, ki imajo pravico do plačila prispevkov, napredujejo na primerljiv način kot javni uslužbenci. Štirje razredi karierne dinamike so urejeni s progresivno lestvico višine socialnih prispevkov, ki jih samostojnemu delavcu v kulturi plačuje ministrstvo, pristojno za kulturo. V četrtem, najnižjem razredu, se ohranja trenutno stanje, ko samostojni delavci v kulturi prejmejo prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za obvezno zdravstveno zavarovanje ter za starševsko varstvo in za zaposlovanje od najnižje zavarovalne osnove. Naslednji razredi karierne dinamike imajo višje stopnje plačila prispevkov za socialno varnost in sicer postopoma do najvišjega, to je prvega razreda, kjer bo samostojni delavec imel s strani ministrstva za kulturo plačane prispevke v višini 125 % od zavarovalne osnove.

V novem četrtem in petem odstavku se ureja mirovanje pravice do plačila prispevkov. V Uredbi o samozaposlenih v kulturi se že vrsto let izvaja mehanizem mirovanja pravice do plačila prispevkov kot oblika naslavljanja raznolikih situacij, v katerih se znajdejo samostojni delavci v kulturi in zaradi katerih ne morejo dela opravljati kot so ga do nastopa okoliščine. Postopek se zapisuje v ta člen zato, da se bolj jasno uredi določilo, ki do sedaj ni imelo natančno predpisanega postopka. Mehanizem mirovanja pravice do plačila prispevkov je pomemben zato, da se zavoljo različnih situacij samostojnim delavcem v kulturi omogoči nadaljevanje dela v okviru statusa s pravico do plačila prispevkov. Pogoji za pridobitev pravice so namreč izpolnjevanje kvalitativnih in kvantitativnih kriterijev, ki jih je potrebno doseči z delom v petih letih, a če je delo posameznika prekinjeno, na primer zaradi bolezni ali starševstva, je kriterije v tem danem časovnem okviru težje doseči. Z ukrepom se vrhunskim samostojnim delavcem v kulturi omogoča nadaljnje delo v statusu s tem pa se dosega tudi kulturno politične cilje. Mirovanje plačila prispevkov je možno uveljaviti iz razlogov rednega in izrednega študija, zaposlitve za polni delovni čas za določen čas, začasnega odhoda v tujino zaradi rednega ali izrednega študija ali zaradi zaposlitve za polni delovni čas, upravičene zadržanosti z dela za polni delovni čas iz zdravstvenih razlogov v trajanju nad 31 dni, materinskega, očetovskega ali starševskega dopusta v skladu s predpisi, ki urejajo starševsko varstvo ali vpisa v evidenco brezposelnih, ki jo vodi Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.

K 48. členu

Osemindeseti člen tega zakona spreminja 85. člen ZUJIK, ki podrobneje ureja pravico do plačila prispevkov za socialno varnost iz državnega proračuna.

V 85. členu se beseda »samozaposleni« v skladu s predhodnimi spremembami skozi celoten zakon nadomesti z besedilom »samostojni delavci«.

Prvi odstavek se spremeni tako, da lahko samostojni delavec v kulturi, ki pridobi pravico do plačila prispevkov za socialno varnost iz državnega proračuna, to pravico v tekočem letu uveljavlja le, če je rezident Republike Slovenije za davčne namene in ni presegel dohodkovnega cenusa za več kot 30 odstotkov. V veljavnem zakonu te pravice v primeru preseganja dohodkovnega cenusa ni mogel uveljavljati, s predlogom novele pa je to možno v omejenem obsegu, ki ga opredelijo sledeči členi.

Doda se nov drugi odstavek, ki določa, da vlada z uredbo določi višino dohodkovnega cenusa, hkrati pa določa najnižji prag za določanje te višine in sicer v obsegu, kot je bil ta do sedaj določen z Uredbo o samozaposlenih v kulturi.

Doda se nov tretji odstavek, ki določa, da lahko samostojni delavec v kulturi glede na ugotovljeni dohodek in dohodkovni cenzus koristi določen delež pravice do plačila prispevkov, in sicer v različnih odstotkih, glede na višino dohodka. Dohodkovni cenzus ima štiri razrede. V prvem razredu samostojni delavec v celoti ne sme presegati dohodkovnega cenusa in v tem primeru se mu pravica do plačila prispevkov realizira v celoti. Naslednji razredi imajo progresivno določen višji prag cenusa, hkrati pa samostojni delavec v kulturi, glede na uvrstitev v posamezni razred, prejme sorazmerno nižji odstotek pravice do plačila prispevkov. V zadnjem razredu ima lahko samostojni delavec v kulturi prihodke v obsegu od 120 do 130 odstotkov cenusa in v tem primeru mu Ministrstvo za kulturo izplačuje samo 20 odstotkov pravice do plačila prispevkov, medtem, ko si preostanek posameznik plača sam. V primeru, da samostojni delavec v kulturi v celoti preseže določene razrede mora prispevke vračati v celoti. Navedena rešitev uvajanja večih razredov cenusa naslavlja izziv, da so samostojni delavci v kulturi do sedaj bili soočeni s sistemom, ki jih je potencialno močno prizadel, s tem pa je bil ogrožen tudi obstoj dela nekaterih v okviru statusa. Do predlagane spremembe je samostojni delavec v kulturi v primeru, da so njegovi prihodki prekoračili dohodkovni cenzus, moral v celoti vračati s strani Ministrstva za kulturo že plačane prispevke za celotno preteklo leto. Navedeno je predstavljalo znesek v višini skoraj četrtine samega dohodkovnega cenusa, kar pomeni, da je moral samostojni delavec v kulturi v naslednjem letu vrniti znesek, ki je zanj pogosto predstavljal veliko finančno breme. Tak sistem je samostojne delavce, ki so prekoračili dohodkovni cenzus, postavil v finančno negotovost in je pogosto vplival na kakovost in zmožnost dela. Večstopenjski sistem odpravlja togost dosedanjega sistema in uvaja stopnje v okviru katerih bodo samostojni delavci v primeru prestopa iz enega v drug razred bistveno manj finančno prizadeti, kar predstavlja boljše delovne pogoje.

Dodatno se v besedilu črta koncept kulturnih žepnin, ki ni več del zakonske materije.

K 49. členu

Devetinštirideseti člen tega zakona spreminja 86. člen ZUJIK, ki podrobneje ureja vsebino uredbe o samostojnih delavcih v kulturi.

Drugi odstavek 86. člena ZUJIK določa postopke, ki jih mora vlada natančneje določiti z uredbo. V prvi alineji drugega odstavka 86. člena ZUJIK se poleg vpisa določi tudi postopke izbrisa samostojnih delavcev v kulturi. Dodajo se nove četrta, peta in šesta alineja, ki urejajo, da se z uredbo podrobneje določi tudi postopke mirovanja pravice do plačila prispevkov, povračilo plačanih prispevkov za socialno varnost in pogoje za vpis v določen razred karijerne dinamike. Ker gre za kompleksne in raznovrstne postopke, je smiselno, da jih vlada podrobneje določi v podzakonskem aktu.

K 50. členu

Petdeseti člen spreminja 87. člen ZUJIK, ki ureja odločanje o zahtevi.

V prvem odstavku 87. člena ZUJIK se v skladu s spremembami 11. člena tega zakona, ki ureja nove naloge Kulturniške zbornice Slovenije, odstrani obvezo, da ta poda mnenje pred odločitvijo o dodelitvi statusa samostojnega delavca v kulturi ali pravice do plačila prispevkov. Spremembe prinaša administrativno pohitritev postopkov. Po obstoječi ureditvi se minister pred odločitvijo o obeh postopkih posvetuje tako s strokovno komisijo kot s Kulturniško zbornico. Ker je Kulturniška zbornica po tem zakonu združenje stanovskih organizacij, slednje pa so strokovne organizacije za posamezna področja, gre v postopku za dvokratno preverjanje in posvetovanje s stroko. Dodatno pa so priporočila stroke v podzakonskem aktu predvidena tudi kot priloge pri vlogah samostojnih delavcev v kulturi, kar pomeni, da se je strokovna mnenja o posameznikovi vlogi pridobivalo trikrat.

V 87. členu ZUJIK se na smislenih mestih in v skladu s 1. členom tega zakona, ki spreminja 2. člen ZUJIK, ustrezno nadomesti izraz samozaposlenih v kulturi s strokovno ustrežnejšim izrazom samostojni delavci v kulturi.

K 51. členu

Enainpetdeseti člen tega zakona spreminja 88. člen ZUJIK, ki ureja izbris iz razvida.

V 88. členu ZUJIK se na smislenih mestih in v skladu s 1. členom tega zakona, ki spreminja 2. člen ZUJIK, ustrezno nadomesti izraz samozaposleni v kulturi s strokovno ustrežnejšim izrazom samostojni delavci v kulturi.

K 52. členu

Dvainpetdeseti člen tega zakona spreminja 89. člen ZUJIK, ki podrobneje ureja vsebino podatkov v razvidu samostojnih delavcev v kulturi.

V 89. členu ZUJIK se na smislenih mestih in v skladu s 1. členom tega zakona, ki spreminja 2. člen ZUJIK, ustrezno nadomesti izraz samozaposlenih v kulturi s strokovno ustrežnejšim izrazom samostojni delavci v kulturi.

V prvem odstavku 89. člena ZUJIK, ki določa, katere podatke se zbira, hrani in obdeluje v razvidu, se določba dopolni na način, da se zbira tudi podatke o poklicu in spolu v statistične in raziskovalne namene. Zbiranje teh podatkov je pomembno zaradi boljšega načrtovanja politik, vezanih na enakost spolov, ki jo narekujejo nacionalni strateški dokumenti.

V tretjem odstavku 89. člena ZUJIK, ki določa kateri podatki iz razvida niso javni, se mednje doda tudi spol, saj je ta namenjen zgolj analitični obdelavi.

Četrty odstavek 89. člena ZUJIK, ki določa obveznost posameznika k sporočanju sprememb relevantnih podatkov, se dopolni tako, da je te podatke obvezan sporočiti tako upravičenec do prispevkov kot tisti, ki je vpisan v razvid. Ta skupina do zdaj te obveze ni imela. Sprememba bo doprinesla k večji točnosti in zanesljivosti podatkov v razvidu. Ohranja se določilo, da morajo podatek sporočiti v roku 15 dni od nastanka spremembe.

K 53. členu

Triinpetdeseti člen tega zakona spreminja 91. člen ZUJIK, ki podrobneje ureja razvid prejemnikov republiške priznavalnine.

V prvem odstavku 91. člena ZUJIK se med podatke, ki se jih zbira v razvidu, vključi tudi poklic in spol. Namen dopolni je zagotavljanje podlag za boljše analitiko in s tem posledično oblikovanje primernejših ukrepov.

V drugem odstavku 91. člena ZUJIK se natančneje določi, kateri podatki iz razvida so javni. Določba je dodana zaradi boljšega varovanja osebnih podatkov posameznikov, kar do zdaj ni bilo urejeno z zakonom.

K 54. členu

Štiriinpetdeseti člen tega zakona uvaja nov pododdelek za 92. členom ZUJIK, ki podrobneje določa delo otrok, mlajših od 15 let, na področju kulture.

V ZUJIK se umesti nov, 92.b člen, ki podrobneje določa sodelovanje otrok, mlajših od 15 let, pri snemanju filmov ali pripravi in izvajanju umetnostnih, scenskih in drugih del s področja kulturne in umetniške aktivnosti.

92.b člen določa, da je otroku, mlajšemu od 15 let, ne glede na določila Zakona o delovnih razmerjih ob predhodnem dovoljenju inšpektorja za delo, ki ga le-ta izda na podlagi zahtevka zakonitega zastopnika, dovoljeno delati med osmo uro zvečer in šesto uro zjutraj. Seznam del je ozko omejen na umetniško ustvarjanje. Sprememba bo omogočila sodelovanje otrok pri snemanju nočnih prizorov v mladinskih filmih, nastopanju v gledaliških in opernih predstavah v večernih urah, ki bi se sicer morale odviti popoldne, in podobno. Pri tem je otrok zaščiten preko nadzorstvenega dela inšpektorja za delo, ki mora delo posebej odobriti.

K 55. členu

Petinpetdeseti člen tega zakona spreminja 93. člen ZUJIK, ki opredeljuje pogodbe.

V novem, drugem odstavku 93. člena ZUJIK, se opredeli, da lahko država sklene pogodbo tudi z več pravnimi osebami ali posamezniki. Uvedba tri ali več-partitnih pogodb bo omogočila, da bodo bolj jasno razmejene obveznosti, naloge in pravice ter dosežena večja transparentnost porabe javnih sredstev.

V dosedanjem drugem odstavku, ki postane tretji odstavek 93. člena ZUJIK, ki določa, kdaj se določbe tega zakona o pogodbah primerno uporabljajo, se doda določilo o financiranju Kulturniške zbornice Slovenije. Sprememba je v skladu s spremembo 19. člena ZUJIK, ki izhaja iz tega zakona.

Dosedanji tretji, četrti in peti odstavek se redakcijsko spremenijo v četrti, peti in šesti odstavek.

K 56. členu

Šestinpetdeseti člen tega zakona spreminja 94. člen ZUJIK, ki opredeljuje postopek sklenitve pogodbe.

V drugem odstavku 94. člena, ki ureja pravno podlago za sklepanje pogodb, vanje v skladu s spremembami iz tega zakona umesti tudi 19. člen, po kateri je možno financiranje Kulturniške zbornice Slovenije.

K 57. členu

Sedeminpetdeseti člen tega zakona spreminja 95. člen ZUJIK, ki opredeljuje trajanje pogodb.

V 95. členu ZUJIK se doda nov, drugi odstavek, ki določa dve izjemi pri trajanju večletnih pogodb, ki je sicer določena v obdobju do petih let. Prva izjema so pogodbe, ki so sklenjene na podlagi 73. in 74. člena, ki govorita o upravljanju in brezplačni uporabi javne kulturne infrastrukture. Takšne pogodbe lahko

trajajo do največ deset let in imajo možnost podaljšanj. S tem se zagotavlja smotna in trajna uporaba javne kulturne infrastrukture, ki subjektom, ki jih upravljajo oziroma uporabljajo, omogoča dolgoročno načrtovanje dela. Pogodbe za opravljanje nalog nacionalne informacijske pisarne za vodilni instrument Evropske unije, namenjen podpori evropskih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, se v skladu s spremembami iz tega zakona lahko sklenejo za sedem let. To omogoča, da informacijska pisarna nemoteno opravlja svoje delo v obdobju črpanja evropskih sredstev.

V dosedanjem drugem odstavku, ki postane tretji odstavek 95. člena ZUJIK, se določi, da je podaljšanje pogodbe za opravljanje nalog nacionalne informacijske pisarne za vodilni instrument Evropske unije, namenjen podpori evropskih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, možno podaljšati največ do konca leta, ki sledi temu, v katerem se je iztekel redni pogodbeni rok in največ do začetka izvajanja novega programa tega instrumenta. Sprememba bo omogočila nemoteno podporo izvajalcem, ki črpajo evropska sredstva na področju kulture v času trajanja celotnega programa instrumenta.

K 58. členu

Oseminpetdeseti člen tega zakona spreminja 97. člen ZUJIK, ki opredeljuje spremembe pogodb.

V prvem odstavku 97. člena, ki ureja spreminjanje pogodb v primeru spremembe višine proračuna, se redakcijsko popravi pravopisna napaka v zakonu.

V 97. členu ZUJIK se doda nov, drugi odstavek, ki določi, da je podlaga za spremembo pogodbe lahko tudi usklajevanje pogodbenega zneska z inflacijo, če ta preseže 3 odstotke na letni ravni. Tako se zavaruje stabilno in celovito izvajanje kulturnih aktivnosti v javnem interesu na način, ki upošteva realno gibanje cen in zmožnost izvajanj aktivnosti v skladu s pogodbenimi določili.

V 97. členu ZUJIK se doda nov, tretji odstavek, ki določi, da je s pogodbo mogoče ustrezno znižanje obsega aktivnosti, če je pogodbeni znesek, odobren na razpisu ali pozivu, nižji od prijavljenega. S tem se prijaviteljem zagotovi možnost, da obseg izvedenih aktivnosti prilagodijo dodeljenim sredstvom.

K 59. členu

Devetinpetdeseti člen tega zakona spreminja 119. člen ZUJIK, ki opredeljuje ocenjevanje in vrednotenje vlog na javnih razpisih.

Nov, peti odstavek 119. člena ZUJIK, določa, da ministrstvo, pristojno za kulturo, pred izdajo odločbe in najpozneje v dveh mesecih od zaključka odpiranja vlog na javnem razpisu, pisno obvesti stranko o dejstvih in okoliščinah, pomembnih za izdajo odločbe ter predlogu strokovne komisije. Stranka se lahko pisno izjasni o navedbah v obvestilu. S spremembo se večja pravno varstvo prijaviteljev.

K 60. členu

Šestdeseti člen v prehodni določbi tega zakona določi, da mora minister v enem letu od uveljavitve tega zakona objaviti javno vabilo za strokovnjake, ki želijo kandidirati za seznam strokovnjakov, ki bodo sodelovali pri obdobjnih avdicijah za baletne plesalce in plesalce sodobnega plesa. Prav tako mora v tem času objaviti javno vabilo za seznam strokovnjakov, ki sodelujejo pri ukrepu obveznega deleža.

K 61. členu

Enainšestdeseti člen tega zakona v prehodni določbi ureja roke za izdajanje novih ali dopoljenih podzakonskih aktov. Minister, pristojen za kulturo, mora v roku enega leta od uveljavitve tega zakona sprejeti pravilnik, ki ureja obdobjne avdicije, pravilnika o preseganju lokalnega pomena za občinske javne zavode in občinsko javno kulturno infrastrukturo, pravilnik, ki podrobneje ureja ukrep obveznega deleža

za umetnost pri javnih investicijah ter uredbo o samostojnih delavcih v kulturi. Člen še določa, da se do uveljavitve ustreznih predpisov iz prejšnjega odstavka smiselno uporabljajo določbe zakona.

K 62. členu

Dvainšestdeseti člen tega zakona v prehodni določbi ureja uveljavitev posameznih določb v primerih, ko bi njihova nemudna uveljavitev imela neželene učinke v izvajanju postopkov ali delovanju ministrstva in drugih entitet, na katere vpliva ZUJIK.

Določbe glede Kulturniške zbornice Slovenije se uvedejo z zamikom in zadevni entiteti omogočajo, da uskladi svoje interne akte z zakonom. Določi se čas, ki ga ima ministrstvo, pristojno za kulturo, da uskladi podatke v svojih evidencah in razvidih, pri čemer mora določene podatke črtati, druge pa proaktivno pridobiti. Za izvajanje obveznih obdobjih avdicij se določi ravnanje javnih zavodov na način, da lahko primerno organizirajo svoje delovanje. Zaradi nemotenega izvajanja že potekajočih investicijskih projektov se zanje zadrži uveljavljanje novih določb glede umetniškega deleža v javnih investicijskih projektih. Podrobneje se določi način, kako ministrstvo, pristojno za kulturo, prične uvajati institut karijerne dinamike in nove pogoje za vodenje razvida samostojnih delavcev v kulturi, in sicer zaradi potrebnega usklajevanja in sprememb obstoječega stanja.

K 63. členu

Triinšestdeseti člen tega zakona kot končna določba ureja veljavnost zakona, ki nastopi petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.